

L'APRENENTATGE COOPERATIU PER A LA MILLORA DE LA COHESIÓ GRUPAL

Presentat per: Irene Mata Marí

**Treball Final de Màster en Formació del Professorat de Secundària Obligatòria i
Batxillerat,
Formació Professional i Ensenyament d'Idiomes**
Universitat de Barcelona

Especialitat en: Educació Física

Tutoria: Ramón Hidalgo Raya

Curs: 2023 - 2024

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

A la meva família per ser un gran pilar
Als amics i amigues que han estat en tot moment
A la meva parella per acompanyar-me en aquest camí i estimar-me tan bé
Gràcies.

Resum

El present treball de final de màster pretén analitzar com l'aprenentatge cooperatiu pot afavorir la cohesió grupal en el context de les classes d'Educació Física del centre educatiu Joan Pelegrí, mitjançant la identificació dels conflictes més comuns que sorgeixen durant aquestes classes i analitzar les estratègies que utilitzen els docents per a intervenir en els episodis de conflicte. Per abordar aquestes qüestions, es duren a terme diverses tècniques de recollida de dades, incloent-hi l'observació no participativa, entrevistes amb docents i qüestionaris dirigits a l'alumnat. A través d'aquestes tècniques, es pretén entendre millor les dinàmiques de grup en les classes d'Educació Física i explorar mètodes efectius per a millorar la convivència i la cooperació entre els estudiants. La recerca també s'enfoca a determinar els aspectes que perjudiquen o beneficien la cohesió grupal, proporcionant una visió integral dels factors que influeixen en l'ambient escolar. La finalitat d'aquesta investigació és promoure i fomentar una major cohesió grupal a partir de l'aprenentatge cooperatiu des de la matèria d'Educació Física, contribuint així en un entorn educatiu més inclusiu i col·laboratiu.

Paraules clau: cohesió grupal, aprenentatge cooperatiu, conflictes, educació física.

Abstract

This Master's thesis aims to analyse how cooperative learning can promote group cohesion in the context of Physical Education classes at the Joan Pelegrí school, by identifying the most common conflicts that arise during these classes and analysing the strategies used by teachers to intervene in episodes of conflict. To address these issues, various data collection techniques were used, including non-participatory observation, interviews with teachers and questionnaires aimed at pupils. Through these techniques, the aim is to better understand group dynamics in physical education classes and to explore effective methods to improve coexistence and cooperation among students. The research also focuses on determining the aspects that harm or benefit group cohesion, providing a comprehensive view of the factors that influence the school environment. The aim of this research is to promote and encourage greater group cohesion through cooperative learning in Physical Education, thus contributing to a more inclusive and collaborative educational environment.

Keywords: group cohesion, cooperative learning, conflicts, physical education.

Índex

1.	Introducció	6
2.	Objectius	7
3.	Marc teòric	8
3.1.	El conflicte en l'entorn escolar	8
3.1.2.	La tipologia del conflicte en Educació física	10
3.2.	Cohesió de grup	14
3.3.	Mètodes pedagògics que afavoreixen la cohesió de grup	17
3.3.1.	Aprenentatge cooperatiu.....	18
3.3.2.	Model de responsabilitat social i personal.....	21
3.3.3.	Model d'educació esportiva	23
3.4.	Curriculum Educació Secundària Obligatoria	26
3.4.1.	Objectius generals	27
3.4.2.	Competències clau.....	28
3.4.3.	Competències específiques.....	29
3.4.4.	Sabers	30
4.	Disseny de la investigació	32
4.1.	Anàlisi del context del centre escolar.	32
4.2.	Anàlisi dels participants.....	36
4.3.	Metodologia de la investigació	38
4.3.1.	Dimensions, variables i indicadors.....	39
4.3.2.	Fases de la investigació	41
4.4.	Tècniques de recollida d'informació	43
4.4.1.	Full d'observació no participant.....	44
4.4.2.	Entrevista als docents	47
4.4.3.	Qüestionari dirigit a l'alumnat.....	49
5.	Anàlisi de dades	54

5.1.	Full d'observació no participant.	54
5.2.	Entrevista dirigida als docents	62
5.3.	Qüestionari dirigit als alumnes	68
5.4.	Triangulació de dades	88
6.	Resultats i discussió	92
6.1.	Resultats full d'observació no participatiu	92
6.2.	Resultats entrevista docents	94
6.3.	Resultats qüestionari dirigit a l'alumnat	98
7.	Conclusions.....	101
8.	Limitacions de l'estudi i futures línies d'investigació	103
9.	Agraïments.....	104
10.	Referències Bibliogràfiques.....	104
11.	Annexes.....	111
	Annex 1: Descripció de les activitats de la Situació d'Aprenentatge.	111
	Annex 2: ¿Com aplic la meva mirada d'autoavaluació crítica?	124
	Annex 3: ¿Com actuem davant d'una situació d'emergència?.....	126
	Annex 4: ¿Què i com els hi podem recomanar als companys?	127

1. Introducció

La convivència dels estudiants en un centre educatiu és un aspecte essencial pel desenvolupament acadèmic i personal de l'alumnat, especialment en els entorns educatius amb diversitat i complexitat social. Aquest treball de fi de màster, vol abordar la problemàtica de la convivència i la falta de cohesió grupal. Aquesta problemàtica la vaig poder detectar durant la meua estada de pràctiques I a l'escola Joan Pelegrí, situada al barri d'Hostafrancs (Barcelona).

L'interès per aquest tema sorgeix, com he mencionat anteriorment, de la meua estada al centre durant tres setmanes. En aquest període, vaig poder observar el clima d'aula i les característiques generals que predominaven els diferents grups classe, especialment en l'assignatura d'Educació Física. L'escola Joan Pelegrí es caracteritza per ser un centre d'identitat laica i de complexitat mitjana, que acull a estudiants que provenen de diferents regions geogràfiques i ofereix matrícula oberta durant tot l'any. A més, també proporciona plans de xoc i suports individualitzats als alumnes que ho necessitin.

La diversitat de procedències dels estudiants i el sistema de matrícula oberta, que permet que els alumnes puguin arribar en diferents moments del curs, pot generar dificultats per engegar i fomentar la cohesió grupal i millorar la convivència escolar.

Per això mateix, la hipòtesi que guia aquest treball és:

L'aprenentatge cooperatiu contribueix a la cohesió grupal en l'àmbit de l'Educació física.

En aquest sentit, aquest treball s'enfoca a analitzar com l'aprenentatge cooperatiu pot afavorir la cohesió grupal, específicament dins la matèria d'Educació Física. La investigació es dirigirà a dos grups classe del curs de 2n de l'ESO, tenint en compte la temporalitat de l'assignatura (dues hores a la setmana) i l'ús de les instal·lacions que ens ofereix el centre escolar. Es realitzaran observacions i entrevistes per avaluar l'impacte d'aquesta intervenció en la cohesió grupal i el clima escolar, amb la finalitat de voler millorar la cohesió grupal i el benestar dels estudiants de l'escola Joan Pelegrí.

2. Objectius

En aquest apartat explicaré l'objectiu general que caracteritzen aquesta treball de final de màster, així com els objectius específics que ens ajudaran a assolir aquest objectiu principal.

En aquest plantejament dels objectius, cal tenir present que no consisteix en un procés lineal, sinó que a mesura que vagi avançant la investigació, és possible que es facin modificacions per arribar als objectius que realment guien aquesta investigació.

L'objectiu general d'aquest treball és:

Analitzar la contribució de l'aprenentatge cooperatiu per fomentar la cohesió de grup.

Aquest objectiu està relacionat amb la problemàtica detectada al centre i és rellevant, ja que una major cohesió grupal pot millorar el clima escolar, afavorir les relacions interpersonals entre els estudiants i millorar el seu benestar emocional.

Els objectius específics són els següents:

- Detectar els principals conflictes que sorgeixen en el grup classe durant les classes d'Educació Física per avaluar la cohesió grupal.
- Analitzar com intervé el professorat d'Educació Física en els episodis de conflicte per afavorir la cohesió de grup.
- Analitzar quins són els aspectes que perjudiquen o beneficien la cohesió de grup.

3. Marc teòric

Per introduir el marc teòric de la investigació, primer s'explicaran els diferents conceptes a partir d'articles científics i autors de referència. Aquests guiaran la temàtica de la investigació al llarg d'aquest estudi. Es tractaran diferents conceptes, com el conflicte en l'entorn escolar, la cohesió de grup i les metodologies que l'afavoreixen. Per acabar, parlarem del currículum d'educació secundària obligatòria.

El marco teórico cumple, además, la función de ser eje integrador de todo el proceso de investigación. Sin el marco teórico no tiene sentido el problema ni se puede proceder a elaborar un diseño metodológico con el cual probar las hipótesis (Daros, 2002).

3.1. El conflicte en l'entorn escolar

Freqüentment, podem sentir al professorat mencionant que, en l'actualitat, es viuen conductes conflictives a les aules. El conflicte escolar consisteix en les dificultats que sorgeixen en les relacions interpersonals entre iguals i les relacions professorat-alumnat, i incloent-hi els pares i mares de família (Guillamón, et al, 2022; Pérez, 2017).

Per tant, el conflicte és un element natural i característic de les relacions entre les persones i els grups, i sempre van relacionats i units a la convivència d'aquests (Vinyamata, 2003). El que si cal destacar d'aquests fets, és que si no es resolen ràpidament i de manera adequada, poden generar un clima negatiu a l'aula i en l'entorn educatiu (Vaello, 2006).

“Coexistencia de tendencias contradictorias en el individuo, capaces de generar angustia y trastornos neuróticos” (RAE, 2024).

Aquestes disputes, poden variar segons la seva gravetat o impacte. Poden anar des de petites discussions fins a situacions d'assetjament escolar o violència. Existeixen diferents tipus de conflictes que poden ocórrer en l'entorn escolar de secundària, com el conflicte interpersonal, que es refereix a les dificultats en les relacions entre estudiants o entre estudiants i docents. El conflicte intrapersonal, que es relaciona amb les dificultats internes d'un estudiant, com l'ansietat o la baixa autoestima que actualment és una tipologia molt habitual en molts centres educatius. Finalment, trobaríem el conflicte institucional, que involucra els problemes estructurals i organitzatius dins els centres escolars (Guillamón, et al, 2022; Campaña, et al, 2009).

La gestió dels diversos conflictes que poden aparèixer al llarg dels cursos acadèmics, implica inicialment la identificació dels conflictes, la comprensió de les seves causes i la implementació d'estratègies efectives per a la seva resolució. Podem trobar diverses estratègies per gestionar els conflictes en l'entorn educatiu, com fomentar la comunicació efectiva, incloure la negociació i la mediació, introduir en l'aprenentatge dels estudiants l'ensenyament d'habilitats socials, i la creació de normes i pactes de convivència contextualitzats en cada centre educatiu (Pérez, 2017).

Per exemple, davant els conflictes interpersonals, una de les mesures més utilitzades és la d'introduir una tercera figura anomenada mediador o mediadora, persona que apareix quan les dues parts del conflicte no volen col·laborar ni accepten noves visions de la discussió per poder arribar a un acord. Cal destacar que aquesta persona no s'implicaria en la solució, sinó que simplement generaria un nou espai de comunicació entre les dues parts implicades (De Prada, 2008).

En les conductes conflictives enfocades als estudiants, hem de tenir present que els adolescents són canviants, impulsius i temperamentals; els quals es troben en ple desenvolupament moral i afectiu. Per això, l'autoconcepte, l'autoestima i els "jo's possibles" estan en plena construcció i desenvolupament. Aquest fet es dona a causa de la importància que li donen al seu grup d'iguals i a la recompensa davant un risc (Dobbs, 2011). De manera que davant els conflictes succeïts s'han de tenir presents les

característiques de l'estudiant, per fer front i entendre les diferents discussions i baralles que poden succeir en l'entorn escolar.

Per altra banda, hem de tenir en compte que en l'actualitat, hi ha diferents cultures, subcultures, ètnies i organitzacions que interaccionen entre elles en els centres educatius. Aleshores, alguns dels conflictes escolars poden ser causats per les diferències culturals, les dificultats de comunicació que es poden trobar els alumnes nous als centres amb matrícula viva, les expectatives oposades entre alumnes, docents o familiars; les desigualtats de poder i les normes socials confuses (Vallejo, 2005). En conseqüència, com més interaccions i més coneixements tinguin els estudiants, més capacitat tindrà l'alumnat d'entendre que vivim en una societat plural i intercultural, on cap persona és igual.

Així doncs, la prevenció de conflictes escolars és una estratègia important per a mantenir un ambient d'aprenentatge positiu i enriquidor (Guillamón, et al, 2022). Aquesta prevenció implica la creació d'un clima escolar positiu, fomentar la diversitat i la inclusió a les aules, i l'ensenyament i adquisició d'actituds, valors i d'habilitats socials per a la millora de la convivència.

3.1.2. La tipologia del conflicte en Educació física

Segons el Decret 175/2022, l'Educació física és una assignatura en l'etapa d'Educació Secundària Obligatoria, que vol aconseguir que l'alumnat consolidi un estil de vida actiu i saludable, el coneixement del cos humà i la consciència corporal individual i grupal, l'aprenentatge i desenvolupament de la resolució de processos motors, i fomentar les habilitats socials que han de ser presents per conviure en la societat actual.

A Educació física, poden sorgir conflictes entre els estudiants per les diferents activitats pedagògiques actives d'oposició, competició i/o cooperació que es poden plantejar a les sessions. La literatura científica ha identificat diferents tipus de conflictes en l'entorn escolar, en el que es classifiquen per als conflictes entre estudiants, els conflictes entre

estudiants i professors, i els conflictes institucionals (Guillamón,. et al, 2022; Vallejo, 2005). Els conflictes entre estudiants poden ser de diferents tipus, com els conflictes relacionats amb l'assetjament escolar, la violència, el respecte i la convivència entre els diferents membres del grup classe, o també poden estar relacionats amb el joc i la competència. Per exemple, els conflictes relacionats amb el joc, poden sorgir o ser causats per la competitivitat de les activitats motrius, la falta d'habilitats tècniques o la falta de comprensió de les regles del joc. Els conflictes entre estudiants i professors poden estar relacionats amb la disciplina i les normes establertes a l'aula, el tipus d'avaluació o la comunicació entre docent alumne. En últim lloc, els conflictes institucionals poden estar relacionats amb la política del centre educatiu, la gestió del material i la presa de decisions (Guillamón,. et al, 2022).

La gestió dels conflictes en l'Educació física és un aspecte essencial en l'ensenyament d'aquesta assignatura, ja que poden sorgir diferents tipus de discussions per l'espai on s'executa la matèria i per les activitats pedagògiques suggerides. Per tant, la gestió dels conflictes es pot dur a terme dins les propostes d'activitats on poden incloure la prevenció, la intervenció i la resolució dels conflictes (Aranda,. et al, 2008). La prevenció dels conflictes pot fomentar un ambient positiu a l'aula, l'impuls del treball cooperatiu i el respecte cap als altres, i l'ensenyament d'habilitats socials i emocionals per a la millora de la convivència al grup classe.

Per una banda, fent referència a Sáez de Ocaíz (2011), on planteja diferents tipus de conflictes que s'originen entre els alumnes durant la pràctica de les activitats motrius. Aquesta classificació és la següent:

- Pel tipus d'interacció motora, es poden parlar dels conflictes psicomotors ocasionats pels resultats de les pràctiques motrius sense interacció motriu, i dels conflictes sociomotors de cooperació, d'oposició o de cooperació-oposició.
- En els conflictes per activitats competitives, es poden diferenciar els conflictes competitius que implica que uns guanyen i altres perden, dels conflictes no competitius, en les quals no és necessari comparar els resultats.
- Tenint en compte el material, es podrien tenir en compte els conflictes en la manipulació dels objectes.

- Segons l'espai on es realitzi la sessió, es poden classificar els conflictes desenvolupats en un espai estable, fent referència a les instal·lacions on es du a terme la classe habitualment, i els conflictes succeïts en espais inestables, referint-nos en espais on es duen a terme les classes de manera excepcional com per exemple la naturalesa.

Per altra banda, tenim una de les classificacions de conflictes que menciona l'autor Ruiz Omeñaca (2008) on diferencia els conflictes en EF segons la funció del motiu que els ocasiona (Omeñaca, 2008, cfr, Mononís, 2015):

- Conflictes que succeeixen per desacords en els procediments: es donen quan els participants no es posen d'acord en com solucionar un problema motor i no estan oberts a experimentar noves opcions o a comunicar-se amb els seus companys i companyes.
- Conflictes de naturalesa efectiva: es donen quan les condicions de l'activitat no compleixen amb les demandes efectives d'alguns dels membres del grup classe. Això pot succeir quan les activitats planificades no s'adapten a les habilitats, interessos o necessitats dels estudiants, provocant sentiments de frustració, desinterès o incomoditat en alguns alumnes.
- Conflictes nascuts de problemes de repartiment: es donen quan l'alumnat vol el mateix material i no hi ha prou per a tots, o perquè volen el mateix espai.
- Conflictes derivats per l'existència de percepcions diferents de la mateixa realitat: es donen quan els alumnes entenen de diferent manera el mateix fet succeït.
- Conflictes marcats per la defensa d'interessos contraposats: es donen quan els alumnes han rebut i entès la mateixa informació, però es decanten cap a l'opció que més els beneficia.
- Conflictes originats per diferències de la personalitat: el conflicte sorgeix quan existeixen diferències entre els diferents membres del grup classe i aquestes diferències les transmeten a l'activitat.
- Conflictes derivats per les relacions de convivència: sorgeixen per les relacions socials entre els diferents membres del grup classe i no amb l'activitat. Solen ser freqüents sobretot quan un alumne vol tenir el rol de líder i no és acceptat per la

resta dels companys i companyes. També pot passar, quan hi ha alumnes que no volen o no els agraden els rols que els hi ha tocat, o quan algun alumne es vol imposar violentament davant els altres.

- Conflictes de naturalesa cultural o ètnica: sorgeixen quan no s'accepten, ni s'integren els alumnes que no provenen de la cultura majoritària.
- Conflictes de gènere; es donen a cap quan no s'accepten ni s'integren diferents alumnes del grup classe pel seu gènere masculí o femení.

Per acabar, tenim una altra classificació de conflictes realitzat per Sánchez-Alcaraz (2014), on estableix nou categories de conductes generadores de conflictes a partir de les observacions que va dur a terme en sessions d'Educació física. Aquestes nou categories són les següents (Sánchez-Alcaraz, 2014, cfr, Mononís, 2015):

- Agredir físicament: són accions en les quals entra el contacte físic entre companys i companyes, on els alumnes s'empenyen, donen potades, cops, etc. a un altre membre del grup classe.
- Agredir verbalment: es dona quan els alumnes s'enriuen del docent o dels companys i companyes. Els insulten, amenacen, o falten al respecte verbalment.
- Agredir gestualment: els alumnes s'expressen a partir de gestos inapropiats, ofensius o amb connotacions sexuals. També entraria, el fet que un alumne amenaça a un altre a partir de gestos com per exemple que el pagarà encara que no arribi a fer-ho.
- Interrompre o molestar als altres: mitjançant accions que no deixen al docent poder realitzar les explicacions o que interrompen la continuïtat de les activitats.
- Maltractar el material o les instal·lacions: es donen quan els alumnes fan un mal ús del material o de les instal·lacions perjudicant-lo i empitjorant el seu estat inicial.
- Fer trampes o enganyar en els jocs o esports: succeeix quan els alumnes no compleixen les normes del joc per aconseguir avantatge i poder guanyar.
- Excloure als companys: són les situacions o activitats on els alumnes es divideixen per grups i alguns membres no deixen participar als seus companys ignorant-los o depreciant-los.

- Queixar-se: passa quan un alumne expressa en un to inapropiat la seva insatisfacció amb l'activitat o amb els seus companys i companyes sense cap motiu objectiu.
- No seguir les indicacions del professor: es dona quan els alumnes no fan cas o ignoren a les indicacions del docent.

3.2. Cohesió de grup

Dins de l'etapa de l'adolescència, es produeixen una sèrie de canvis amb relació al desenvolupament psicològic de l'alumnat, els i les adolescents busquen la consolidació de la identitat i l'autonomia (Gaete, 2015). Aquest desenvolupament es veu afectat per una sèrie de fenòmens, entre ells el context, el qual afavorirà a aquest creixement, ja que responen segons la seva cultura, educació i formes d'adaptació a una realitat (Tigrero Suárez et al., 2020). Seguint les teories de Piaget (1967), és en aquesta etapa on s'avança d'un pensament concret a un de més abstracte, a través d'un procés gradual el qual l'escola ha d'esdevenir un facilitador, permetent la resolució de problemes a través d'experimentar diferents situacions. L'adolescent està preparat per participar en la societat, juntament amb la capacitat crítica i desig de voler canviar les coses (Gaete, 2015). En concret, Strasburger i Wilson especifiquen cinc reptes:

Un dels principals reptes als quals s'enfronta un adolescent és la formació de la identitat [...]. Un segon desafiament és la creixent independència en la qual viu el jove [...]. Això ens porta a un tercer tret de l'adolescència, que és l'adopció de riscos [...]. En quart lloc, està la importància del grup d'amics [...]. Finalment, la pubertat i el desenvolupament sexual són segells propis de l'adolescència (STRASBURGER, et al. 2002).

A propòsit d'això, segons Erikson, E. H. (1968), la cohesió grupal en l'etapa de l'adolescència pot ser fonamental per al desenvolupament saludable dels joves. Ajuda a enfortir la confiança, la integració i l'autoestima en el grup, la qual cosa contribueix a un ambient positiu i de suport mutu. Diverses dinàmiques d'integració grupal, com a jocs i

activitats, poden potenciar aquesta cohesió, promovent un sentit de pertinença i col·laboració. Fomentar la cohesió grupal durant l'adolescència pot afavorir el benestar emocional i social dels joves, creant espais on se sentin segurs, valorats i part d'un grup unit.

Es destaca i es reconeix la importància de fomentar la cohesió grupal en l'àmbit educatiu. Aquesta cohesió fa referència als vincles interpersonals que els membres del grup classe, que influeixen majoritàriament en el rendiment acadèmic, la participació i el benestar dels alumnes en el grup classe i dins el centre escolar. A més, contribueix significativament a l'ambient de col·laboració i suport mutu dins del grup.

Si ens enfoquem a buscar la definició de cohesió més exacta i precisa, trobem que la més emprada en la literatura, és la definida per Carron, Brawley i Widmeyer (1998), que defineixen cohesió com:

“Un proceso dinámico que se refleja en la tendencia del grupo a mantenerse y permanecer unido en la búsqueda de sus objetivos instrumentales y/o para la satisfacción de las necesidades afectivas de los miembros”.

Per tant, entenem com a cohesió grupal, el grau d'unió, solidaritat i vincle emocional que existeix entre els diferents membres del grup. Això promou la col·laboració, la confiança i la interacció positiva entre els alumnes (Pino, 2023). La cohesió grupal també es caracteritza per l'existència de metes o objectius compartits amb el grup classe, on han d'arribar a un benefici comú a partir de la participació activa i el compromís dels diferents membres del grup. Es considera un factor clau pel funcionament efectiu dels grups, ja que influeix en el rendiment, la satisfacció i la capacitat de resoldre conflictes dels alumnes (García, 2021). En l'àmbit escolar, la cohesió grupal s'associa en un clima escolar positiu on hi ha una major participació dels estudiants en les activitats pedagògiques i extracurriculars, a part de reduir-se els comportaments conflictius que dificulten el bon clima del centre escolar.

Dins aquest context, s'identifiquen tres subestructures fonamentals en el procés d'ensenyament i aprenentatge (Pujolàs, 2008): l'estructura individualista, competitiva i cooperativa. L'estructura individualista es caracteritza pel treball independent i autònom centrat únicament a aprendre el que el docent ensenya. Per tant, l'èxit es mesura en com assolir els objectius de manera individual i sense considerar la interacció amb els altres companys de classe. En contrast, l'estructura competitiva implica un treball individual, però amb elements de rivalitat entre els estudiants, la qual cosa pot generar una dinàmica poc col·laborativa i centrada a superar i ser millor que la resta dels companys i companyes.

Així mateix, l'estructura cooperativa es caracteritza pel treball en grupal, on es promou la formació d'equips de treball voluntaris. Així els alumnes col·laboren conjuntament per a aconseguir metes i objectius comuns. En aquesta estructura, l'èxit s'avalua no sols en l'àmbit individual, sinó també pel grupal, fomentant així una interdependència positiva entre els seus membres i enfortint la cohesió grupal.

Segons Lago (2011), tenint en compte els desafiaments que comporta conrear la cohesió grupal a l'aula, és fonamental implementar estratègies clares i consistents des de l'inici del procés educatiu. Aquestes estratègies poden incloure una varietat d'activitats que estan pensades i enfocades a reforçar el sentiment d'identitat amb el grup classe, fomentar la col·laboració entre els estudiants i crear un ambient adequat per a l'aprenentatge cooperatiu. La planificació detallada i l'execució efectiva d'aquestes activitats són clau per a promoure un ambient de treball en equip i el suport mutu que beneficiï tant el rendiment acadèmic com el benestar emocional dels estudiants.

Troblem que hi ha dos aspectes que impulsen als individus a mantenir-se en un grup. En primer lloc, està l'atracció cap al grup, que es refereix al desig d'interactuar amb altres membres i participar en les activitats del grup. En segon lloc, estan els beneficis personals, que són els avantatges i interessos individuals que s'obtenen en ser part de l'equip. Aquestes atraccions es relacionen amb la part social i d'afiliació del grup, mentre que els beneficis de la cohesió del grup estan més lligats al rendiment i la productivitat. Per això mateix, aquestes forces influeixen en l'organització de l'equip, ja que l'atracció reflecteix el desig de pertànyer al grup, mentre que els beneficis personals són determinats per les

habilitats individuals que contribueixen a aconseguir els objectius del grup (Marcos,. et al, 2013).

Per acabar, i enfocant-nos en la cohesió intergrup, agrupar estudiants de diferents orígens ètnics, culturals o socials en equips de treball, la qual permetrà la interacció entre alumnes de diferents grups i fomentarà la comprensió conjunta i la col·laboració entre els diferents membres del grup. També, proporciona oportunitats perquè tots els estudiants participin en activitats o projectes on se sentin valorats i respectats independentment del seu origen promou un ambient d'igualtat i fomenta l'acceptació de la diversitat dins del grup classe millorant la convivència i la cohesió grupal (Allport,. et al, 1954 cfr, León,. et al, 2011).

3.3. Mètodes pedagògics que afavoreixen la cohesió de grup

Els mètodes pedagògics són les estratègies i tècniques que es fan servir per ensenyar i facilitar l'aprenentatge dels estudiants, que variaran segons el curs, i les característiques i context del grup classe. En la matèria d'Educació física es desenvolupen per a connectar l'assignatura amb els interessos i necessitats dels estudiants. Motivar-los així a participar en les activitats físiques plantejades durant tot el curs acadèmic (Peiró Velert,.et al, 2015).

Aquests models tenen com a objectiu crear un ambient d'aprenentatge positiu que promogui la comunicació entre els estudiants, fomentar la presa de decisions a partir del diàleg i el debat, l'autonomia de l'estudiant, la superació personal, millorar i augmentar la participació, promoure la inclusió a l'aula, i impulsar el respecte i la cooperació entre els companys. Per això mateix, fer una elecció adequada dels models pedagògics és una tasca fonamental per a la programació i preparació de les activitats del curs, ja que aquests mètodes poden influir l'aprenentatge i el desenvolupament dels alumnes.

Existeixen diferents mètodes pedagògics que s'han demostrat eficaços en la promoció de l'aprenentatge i el desenvolupament d'habilitats clau en els estudiants. Alguns d'aquests mètodes es basen en la interacció i la col·laboració entre els estudiants.

A continuació, exposaré alguns dels models pedagògics efectius, analitzant les seves característiques, avantatges i inconvenients.

3.3.1. Aprenentatge cooperatiu

L'aprenentatge cooperatiu es defineix com a l'organització d'equips reduïts d'estudiants en entorns educatius, que solen ser heterogenis en termes d'habilitats i rendiment. L'objectiu principal és posar en comú les seves eines i capacitats per tal d'aconseguir al màxim el coneixement de tots els membres del grup (Vázquez, 2020). També consisteix a garantir la participació equitativa de tots els membres de l'equip i fomentar la interacció entre ells per a obtenir el màxim rendiment possible (Pujolàs, 2008).

Aquesta metodologia busca promoure l'autonomia dels estudiants i aprofundir en l'ajuda mútua, el treball en equip, la responsabilitat individual, el desenvolupament d'habilitats socials i la inclusió de tots els estudiants. Segons Peça (2011), tots els membres de l'equip han d'aprendre els continguts tractats, cadascun segons les seves capacitats, fomentant així el treball en equip i millorant les relacions interpersonals, al mateix temps que es valoren les diferències individuals. Això és el més important i difícil d'aconseguir, perquè la finalitat d'aquesta metodologia és intentar aconseguir un grup unit i que s'esforci per no deixar a cap membre exclòs, i on tots puguin aportar les seves capacitats, virtuts i coneixements per arribar a l'objectiu comú.

Al llarg dels anys, l'aprenentatge cooperatiu s'està consolidant i utilitzant cada vegada més com un mètode principal per a organitzar el treball a l'aula, i això s'està donant per diverses raons. Una d'elles és millorar el rendiment dels alumnes, enfortir les seves relacions interpersonals, l'acceptació d'aquells alumnes amb dificultats d'aprenentatge i la seva autoestima. A més, es reconeix que els estudiants necessiten desenvolupar habilitats com el pensament crític, la resolució de problemes i la integració i aplicació de coneixements i habilitats, sent l'aprenentatge cooperatiu un excel·lent mitjà per a aconseguir aquests objectius. Aquesta metodologia promou la interacció entre els estudiants per a assolir metes educatives comunes, fomentant un ambient col·laboratiu i participatiu en el procés d'aprenentatge (Slavin i Johnson, 1999).

A més, segons Slavin i Johnson (1999), tots els mètodes d'aprenentatge cooperatiu comparteixen el principi bàsic que els alumnes han de treballar junts per a aprendre i són tan responsables de l'aprenentatge dels seus companys com del propi. A més del treball cooperatiu, aquests mètodes destaquen els objectius col·lectius i l'èxit conjunt, que només pot assolir-se si tots els integrants d'un equip aprenen els objectius.

Els elements que fan que l'aprenentatge pugui ser cooperatiu són (Johnson i Johnson 1994 cfr., Fernández-Río, 2015):

- La interacció cara a cara: els diferents membres del grup estan en contacte directe els uns amb els altres durant l'activitat.
- La interdependència positiva: l'obtenció dels objectius entre els estudiants està connectada, per tant, junts treballen per a aconseguir un objectiu compartit.
- Processament grupal: es tracta dins del grup tota la informació per poder prendre decisions de manera conjunta entre tots els membres de l'equip.
- Habilitats socials: Es fomenta la interacció i la comunicació entre els estudiants d'un grup classe. Per tant s'aconsegueix que els alumnes desenvolupin habilitats per aprendre a escoltar, respectar als companys o companyes quan parlen, i a debatre els conceptes i no criticar a les persones.
- Responsabilitat individual: Es creen rols dins els grups, on cada membre s'encarregarà d'un aspecte en concret per facilitar i ajudar en el treball en equip.

A propòsit d'això, Pujolàs (2008) explica que una proposta metodològica i organitzativa en una aula basada en la cooperació afavoreix l'atenció a la diversitat, incrementant les oportunitats per a disminuir les desigualtats. Fent referència això que menciona l'autor, una manera de formalitzar els equips en l'aprenentatge cooperatiu és agrupar inicialment els alumnes en 3 grups de la manera següent: els més capaços de brindar ajuda, els més necessitats d'ajuda i la resta d'estudiants. Per a constituir aquests grups, se seleccionaria a 1 alumne del primer grup, 1 del segon grup i finalment 2 de la resta d'estudiants, mantenint un equilibri en altres variables com el gènere i l'ètnia. Aquesta estratègia cerca crear equips heterogenis que fomentin la col·laboració entre estudiants amb diferents habilitats i necessitats, promovent un ambient inclusiu i de suport mutu a l'aula.

Pujolàs (2008) també assenyala que en qualsevol situació d'aprenentatge cooperatiu és fonamental dos principis. El primer és la participació igualitària, que consisteix a fer que tots els membres del grup han de participar i involucrar-se de forma equitativa en el desenvolupament de la tasca. Això, implica garantir que cada membre tingui l'oportunitat de contribuir de manera justa i activa en les activitats, evitant que alguns estudiants dominin la tasca a fer, i també es promou la igualtat de participació entre els diferents membres del grup. El segon, és la interacció simultània que s'enfoca a assegurar el màxim nombre de membres del grup participi al mateix temps en el procés d'aprenentatge. Això, afavoreix la col·laboració activa entre els membres, facilitant l'intercanvi d'idees i promoure un ambient dinàmic en el qual tots els estudiants s'involucren simultàniament en l'activitat cooperativa.

Per altra banda, per aconseguir que el treball cooperatiu sigui efectiu es defineixen cinc components essencials que han de ser integrats (Johnson et al, 1999). La primera és la interdependència positiva, que consisteix a fer que cada participant ha de comprendre que els seus esforços beneficien no només a ells o elles mateixes, sinó que també amb altres membres que formen el grup. L'objectiu és compartir els coneixements de cada un, i per obtenir-ho, la col·laboració és clau. La segona consisteix amb la responsabilitat individual i grupal, on el grup assumeix la responsabilitat de complir amb els objectius establerts, mentre que cada membre és responsable de dur a terme la seva tasca assignada de manera eficient. La tercera és la interacció estimulante, on es fomenten situacions en què els membres del grup han d'ajudar-se mútuament, animar-se, esforçar-se pel benefici col·lectiu i assegurar la inclusió de tots els membres del grup en les activitats plantejades pel docent. La quarta consisteix amb les habilitats interpersonals i de l'equip, on és crucial que el grup aprengui i desenvolupi habilitats per treballar en equip de manera més eficient i participativa, com el lideratge, la presa de decisions en grup, fomentar i crear un ambient positiu i de confiança dins el grup de treball. Per acabar, tenim l'avaluació grupal, que s'enfoca a aplicar una avaluació conjunta per analitzar en quin grau els equips de treball han assolit els objectius de la tasca a fer, i quines relacions dins el grup han sigut més efectives per a millorar el treball cooperatiu.

Per concloure, entenem que l'aprenentatge cooperatiu implica un treball de grup, que s'identifica per la preocupació que estableix cada membre de l'equip per la seva tasca i per la tasca dels altres companys del mateix grup.

3.3.2. Model de responsabilitat social i personal

El model de responsabilitat social i personal va ser creat per Hellison en els anys 70. Aquest model se centra en l'ús de l'activitat física i l'esport com a eines per ensenyar habilitats i valors per a la vida (Hellison 1995, cgr, Fernandez-Rio, 2015).

Aquest model és una eina pedagògica que se centra a promoure el desenvolupament integral dels alumnes, no només físicament, sinó també en aspectes emocionals, socials i ètics. El que es vol fomentar és que els alumnes desenvolupin habilitats com la presa de decisions responsables, la resolució de conflictes, el respecte cap als altres companys i companyes, i la col·laboració i cooperació en equip. Promou la idea de posar els alumnes, en primer lloc, això vol dir, que ens centrem en les seves necessitats i promoure les relacions positives entre els alumnes o docent-alumne (Fernandez-Rio, 2015).

Més endavant, Hellison (2011), proposa un esquema de cinc nivells de responsabilitat que els estudiants podran aconseguir a mesura que vagin creixent i desenvolupant el seu àmbit personal i social, fomentant així els comportaments i actituds responsables i positives dels estudiants.

Els cinc nivells de responsabilitat del Model de Responsabilitat social són els següents:

- Nivell 0 – Irresponsabilitat: és el nivell on els alumnes posen excuses o culpen a altres companys i companyes pel seu comportament, negant la seva responsabilitat davant les seves accions. Els estudiants que es troben en aquest nivell no volen participar, i quan ho volen fer no tenen autocontrol i intenten molestar i fer mal als altres membres del grup classe. Per tant, en aquest nivell s'intenta treballar en la responsabilitat individual i la importància d'assumir les conseqüències de les pròpies accions, a més de saber participar de manera adequada i amb control.

- Nivell 1 – Respecte: En aquest nivell, els estudiants comencen a assumir la responsabilitat de les seves accions, controlant les emocions i els seus comportaments. Hi ha tres components fonamentals que són: l'autocontrol, la resolució pacífica de conflictes i la inclusió.
- Nivell 2 – Participació i esforç: Els estudiants participen activament en les activitats, mostren interès, s'esforcen i cooperen amb els altres companys i companyes. En aquest nivell hi ha tres components fonamentals que són: l'automotivació, l'esforç i exploració i l'èxit, on els estudiants tenen una motivació intrínseca a l'hora de participar en les activitats proposades a l'aula.
- Nivell 3 - Autonomia: Els estudiants aprenen a assumir més responsabilitat, on demostren l'autonomia davant les seves accions i treballant de manera independent. Trobem tres components fonamentals que són: establir objectius realistes, entendre les necessitats pròpies fent referència als punts dèbils, i suportar les influències externes perquè no afectin les pròpies idees de l'alumne.
- Nivell 4 – Ajudar als altres: Els estudiants mostren una empatia, solidaritat i disposició per ajudar als companys i companyes. Resolen les seves diferències de manera pacífica i democràtica per a crear relacions positives i no conflictes. Hi ha tres components fonamentals que són: la força interior, el lideratge i contribuir positivament.
- Nivell 5 – Transferència: L'alumnat aplica l'aprenentatge en contextos fora de l'aula, en altres classes o espais, actuant com a models d'un comportament responsable per a altres. Per tant, en aquest nivell es cerca que els estudiants siguin capaços de portar aquestes habilitats a diferents situacions de la vida quotidiana.

Figura 1: Nivells de responsabilitat del Modelo de Responsabilidad Personal y Social.

Elaboració: Fernández-Rio (2015).

Aquests cinc nivells de responsabilitat del Model de Responsabilitat Personal i Social presenta un procés gradual del desenvolupament personal i social dels estudiants, on van adquirint habilitats, valors i actituds que podran posar en pràctica en la seva vida quotidiana.

3.3.3. Model d'educació esportiva

El Model d'Educació Esportiva és un model d'ensenyament amb un enfocament innovador en l'assignatura d'Educació física. Aquest, cerca donar als alumnes experiències autèntiques i significatives en la pràctica d'activitat física i esportiva, més enllà de la tècnica i la tàctica. Va sorgir amb el propòsit de desenvolupar un model d'ensenyament que fomenti el coneixement i la passió per l'esport, donant així a tots els alumnes, l'oportunitat de participar activament i participar en els diferents rols dins d'un equip esportiu (Luquin et al, 2011).

Aquest model estructura les classes d'Educació física en temporades que combinen la pràctica i la competició, on hi ha una fase final per seleccionar els millors alumnes o equips del grup classe. A més, els estudiants han d'assumir diferents responsabilitats i rols dins del grup, fomentant l'autonomia, la comunicació grupal, la participació activa de tots els membres de l'equip i l'aprenentatge d'habilitats esportives.

Per tant, el que també cerca aquest nou model, és transformar la manera de donar les classes d'Educació física, a partir d'experiències esportives i autèntiques que motivin als alumnes i els prepari per a competir de manera enriquidora.

Els aspectes principals i que caracteritzen el Model d'educació esportiva, i que Siedentop (2011) va indicar al principi, i després ho varen corroborar els autors Siedentop, Hastie, i Van der Mars, són els següents (Luquin,. et al, 2011):

- Temporades: Com ja he mencionat abans, el curs acadèmic s'estructura per temporades, en les quals hi ha pràctica i competició. Té com a objectiu arribar a una fase final. Cada una d'elles s'estructurarà i té una durada que variarà segons la temporalització de l'assignatura al llarg del curs acadèmic. Per exemple a l'article ens posen l'exemple de 15-20 sessions. Per tant, cada centre educatiu ajustarà les temporades segons el seu context i el context del seu grup d'alumnes. D'aquesta manera permet als estudiants tenir una experiència més completa i autèntica.
- Afiliació: Un dels aspectes que assoleixen els alumnes que experimenten la pràctica esportiva mitjançant aquest mètode i independentment del seu nivell en les habilitats esportives, és que tots els membres de l'equip són importants, i tots treballen conjuntament per arribar a un objectiu comú. Aquests equips, seran els mateixos duran tota la temporada. Això fomenta l'autonomia, la comunicació grupal i la participació activa de tots els membres del grup treballant i assumint rols i responsabilitats.
- Competició regular: L'estructura de les temporades intercala competicions i sessions de pràctica i es determinarà segons l'esport que es dugui a terme. A través de la pràctica, els estudiants podran practicar amb el seu equip i millorar aquells aspectes que els hi ha fallat o faltat a la competició. En canvi, en la competició serà el moment en què l'equip podrà mostrar les habilitats apreses i treballades. A més, vivenciessin el procés d'emoció i motivació que comporta tot l'ambient de competició.
- Fase final: Al final de cada temporada, hi ha la fase final on se seleccionen aquells equips o alumnes que obtenen el millor resultat o rendiment al llarg de totes les

competicions. Aquesta fase, dona als alumnes l'oportunitat de mostrar les seves habilitats adquirides i celebrar tots aquells avanços que hagin aconseguit al llarg de la temporada.

- Registre de dades: Es pot registrar tota mena de dades al llarg de la temporada. Aquest registre dependrà de les característiques del grup classe, però sobretot s'utilitzarà per poder donar feedback als alumnes i als equips. Aquest registre, ajuda a fomentar la reflexió, l'anàlisi i el seguiment dels processos individuals i d'equip que van vivint al llarg de la temporada.
- Festivitat: Aquest model vol crear un ambient de festivitat i de celebració en la pràctica esportiva. Amb aquest ambient positiu, és crear una atmosfera positiva que reforça la participació, la motivació dels diferents membres del grup classe a gaudir de l'activitat física i esportiva.

Per altra banda, els diferents autors que varen classificar aquests aspectes principals del model, també varen destacar dos més, que són els següents (Luquin et al, 2011):

- Adaptació de la pràctica: Totes les propostes que es creïn pel desenvolupament del mètode, han de ser adaptades i contextualitzades amb l'experiència, el nivell d'habilitats i les característiques dels diferents membres que formi el grup classe. Així, es podrà garantir una millora del nivell tècnic i tàctic dels alumnes. Cada proposta didàctica pot tenir el seu procés progressiu i adaptat al context de cada classe.
- Responsabilitats (rols): En contraposició a l'enfocament tradicional que només es centra en la tècnica i els alumnes segueixen les indicacions dels docents, els que cerca aquest model és que els estudiants assumeixin diferents rols i responsabilitats, fomentant així l'autonomia i la participació activa de l'alumnat. També els hi permet aprendre l'esport des de diferents experiències i perspectives depenent del rol que els hi pertorqui, enriquint l'experiència de l'aprenentatge dels esports.

Per concloure, aquest model d'educació esportiva el que vol i destaca és la importància d'implementar un nou enfocament, allunyant-se de l'ensenyament tradicional, en la matèria d'Educació física, on es promoguin les experiències esportives i autèntiques pels

estudiants, involucrant-los i fent-los passar per diferents experiències, rols i responsabilitats per a fomentar l'autonomia, el treball en equip i el diàleg.

3.4. Currículum Educació Secundària Obligatòria

En el marc teòric del meu treball, és important abordar la importància de la cohesió grupal i el treball cooperatiu en entorns educatius diversos. Els Decrets 150/2017 i 175/2022 proporcionen un marc normatiu que fomenten la inclusió, la diversitat i la col·laboració entre els estudiants.

El Decret 150/2017, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, estableix pautes per a l'atenció educativa que promouen la interacció entre alumnes de diferents grups i fomenten la col·laboració entre els membres del grup, així com la valoració i respecte independentment de l'origen ètnic, cultural o social. En aquest context, la cohesió grupal es presenta com un factor clau per a fomentar un ambient escolar positiu, on els alumnes se sentin valorats i respectats en els espais dels centres educatius. Aquest decret promou la interacció entre estudiants de diferents orígens ètnics, culturals o socials, que volen enriquir l'aprenentatge, enfortir les relacions interpersonals i fomentar l'acceptació de la diversitat.

D'altra banda, el Decret 175/2022 de Catalunya, que regula els ensenyaments de l'educació bàsica, destaca la importància del treball en equip i la col·laboració entre els estudiants. El treball cooperatiu es destaca com una estratègia pedagògica efectiva per a potenciar l'aprenentatge col·laboratiu, el desenvolupament d'habilitats socials i la resolució conjunta de problemes, on es promou la participació activa dels alumnes en el seu entorn.

Per concloure, els dos decrets li donen la importància d'aplicar un enfocament educatiu que valora la diversitat, promou la col·laboració i el respecte mutu entre els estudiants, i cerca enfortir la cohesió grupal i el treball cooperatiu per a afavorir un aprenentatge significatiu i un ambient positiu de convivència en l'àmbit escolar heterogeni.

3.4.1. Objectius generals

Els objectius generals de l'educació bàsica a Catalunya, cerquen aconseguir i garantir un desenvolupament òptim i integral dels estudiants. Segons el Decret 175/2022, els estudiants a partir dels objectius generals, han d'adquirir els coneixements necessaris per arribar al perfil competencial que concreta el mateix document.

A més a més, Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei d'Educació (LOMLOE), ens exposa en el currículum un total de disset objectius generals de l'educació bàsica que han d'assolir els alumnes al final d'aquesta etapa. En l'assignatura d'Educació Física, es poden treballar i adquirir alguns d'aquests objectius generals.

En primer lloc, els objectius que es podrien treballar de manera transversal en EF que podrien ajudar a millorar la cohesió grupal i la convivència, són els següents:

- Assumir responsablement els seus deures; conèixer i exercir els seus drets en el respecte als altres; practicar l'empatia, la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i grups; exercitar-se en el diàleg garantint els drets humans com a valors comuns d'una societat plural, i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica (Art 4.a).
- Valorar la igualtat de gènere i respectar la diversitat sexual, de gènere, ètnica o de capacitats. Rebutjar els estereotips que suposin qualsevol forma de discriminació entre persones. Conèixer els drets sexuals i reproductius, i exercir-los des del respecte a qualsevol persona i des de l'autocura (Art 4.c)
- Desenvolupar la iniciativa emprenedora i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats (Art 4.h)
- Conèixer i acceptar el funcionament del propi cos i el dels altres, respectar les diferències, afermar els hàbits de cura i salut corporals [...] incorporar l'educació física i la pràctica de l'esport per afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seva diversitat (Art 4.m).

Per concloure, aquests objectius es treballaran a partir de jocs, reptes i dinàmiques cooperatives, i per això es cultivarà la cohesió grupal i els hàbits socials per crear unió del grup/classe. A part de la capacitat de prendre decisions de manera col·lectiva i a partir del debat entre els alumnes. Així doncs, també es treballarà el benestar emocional de manera individual i grupal, a part de la millora de l'autoestima dels alumnes que vindrà de manera conseqüent.

3.4.2. Competències clau

Les competències clau de l'educació bàsica, les podem trobar a l'annex 1 del Decret 175/2022, i ens marquen els assoliments imprescindibles perquè l'alumnat progressi de manera adequada i amb èxit els reptes i desafiaments del segle XXI. Hi ha plantejades vuit competències clau, de les quals quatre són transversals.

A continuació i enfocant-nos a fomentar la cohesió de grup en l'assignatura d'Educació Física, presentaré quatre de les vuit competències clau que es podrien dur a terme al llarg del curs acadèmic de 2n de l'ESO.

Tenint en compte que la investigació està enfocada en el curs acadèmic de 2n de l'ESO, es podria treballar:

- Competència personal, social i d'aprendre a aprendre (Annex 1, CPSAA): es podria treballar de manera transversal i els alumnes aprendrien i passarien per un procés guiat pel docent on hauran d'aprendre l'habilitat de reflexionar, regular i expressar les emocions, i consolidar hàbits de vida saludables. Per tant, es vol promoure un creixement personal i constructiu dels alumnes. En general, per ajudar a millorar la cohesió grupal, es podria treballar de manera col·lectiva on l'alumnat haurà de col·laborar amb altres components del grup/classe de manera constructiva.
- Competència ciutadana (Annex 1, CC): és una competència clau que es podria treballar de manera transversal i que considero que és molt important pel context del curs de 2n d'ESO on va dirigida la investigació. Amb ella es treballarà i es fomentarà el trencament de prejudicis, es tractaran els temes més actuals sobre

aquest àmbit, i el fet de saber com identificar i actuar davant de les discriminacions que puguin haver-hi dins i fora del centre educatiu.

- Competència emprenedora (Annex 1, CE): continua amb la línia de ser treballada de manera transversal i es durà a terme perquè els alumnes aprenguin a desenvolupar el sentit crític, presentar i plantejar idees innovadores, i crear projectes analitzant l'entorn. Es podria dur a terme a partir del plantejament de diferents activitats col·lectives amb el grup/classe on els alumnes hauran de treballar de manera conjunta prenent decisions basades en la informació que se'ls hi aportarà.
- Competència en consciència i expressió culturals (Annex 1, CCEC): en ella es poden treballar les emocions i l'autoestima a partir d'exercicis proposats pel docent que poden anar augmentant la seva dificultat de manera progressiva i dependent del progrés del grup/classe. Els alumnes tindran l'espai i l'acompanyament per aprendre a expressar i comunicar les seves idees pròpies o del grup a partir del moviment i l'expressió de forma creativa.

3.4.3. Competències específiques

Les competències específiques que podem trobar a l'àrea d'Educació física en l'etapa d'Educació Secundària Obligatoria en el Decret 175/2022, són el referent per desenvolupar la matèria de manera significativa, útil, innovadora i alineada amb les necessitats actuals de la societat.

L'àrea de l'Educació física té cinc competències específiques, de les quals cada una té els seus criteris d'avaluació dependent del curs acadèmic on es digui a terme. A continuació, de les cinc competències específiques mencionaré dues que poden ajudar a millorar i fomentar la cohesió de grup millorant la convivència dels alumnes.

- La competència específica 5: “Adquirir actituds, valors i habilitats socials en la pràctica d'activitat física i esportiva per a la millora de la convivència i la cohesió social” és la que més focalitza el treball per a fomentar la cohesió grupal”. Aquesta competència es podria treballar de manera transversal i treballa la capacitat d'actuar de manera adequada davant reptes personals i de grup. Treballar

la interacció amb els diferents membres del grup classe, l'automotivació, l'actitud positiva per a fer front a reptes, regular la impulsivitat, aprendre a tolerar la frustració davant les dificultats. També es vol visibilitzar les desigualtats, per tant, es treballarien dinàmiques on els alumnes treballarien a partir del diàleg, el debat, i superar les barreres que estan vinculades amb els estereotips socials i de gènere que poden existir en els diferents grups classe.

Així mateix, tenim altres competències que formen part del treball per a l'impuls de la cohesió grupal i millorar la convivència a l'aula, com per exemple:

- la competència específica 1: “Adquirir un estil de vida actiu i saludable incorporant la pràctica d'activitats físiques i d'hàbits beneficiosos per a la contribució del benestar físic, mental i social” es podria treballar de manera transversal i tractar els temes de la participació activa dels alumnes, l'autoconcepte, l'autoestima, la imatge percebuda en el camp de l'activitat física i l'esport o l'anàlisi de comportaments i hàbits que poden suposar un cert risc per a la salut per a millorar la percepció dels alumnes amb si mateixos i així millorar l'autoestima i la convivència grupal.
- La competència específica 3 “Utilitzar els recursos expressius com a mitjà de relació, comunicació i integració social per a l'autoconeixement” on es podrien treballar i consolidar la identitat pròpia a partir de l'expressió i la comunicació, conèixer i respectar les cultures siguin jocs populars o danses de tot arreu. A més, es podrien treballar les emocions, la crítica social i la coeducació de manera cooperativa i col·lectiva per a familiaritzar encara més als alumnes en tot aquest camp.

3.4.4. Sabers

Els sabers que trobem a continuació de les competències específiques l'àrea d'Educació física en el del Decret 175/2022, es formulen amb relació als contextos en què es pot desenvolupar l'aprenentatge competencial. Els docents poden incorporar contextos alternatius que es puguin adaptar més a les situacions de cada grup classe. Aquests també

estan dividits en dos blocs per cursos, en el primer bloc trobem 1r i 2n de l'ESO, i en el segon bloc trobem 3r i 4t de l'ESO.

Els sabers que ens ajuden a apropar-nos a fomentar la cohesió de grup en el curs de 2n de l'ESO són:

- Fomentar la cohesió de grup: valors, autoregulació emocional i interacció social en situacions motrius.
- Gestió personal i emocional: Desenvolupament de la consciència, la regulació i l'autonomia emocionals com a capacitat de reconèixer, gestionar i autoregular les emocions (superació, perseverança, estrès, autocontrol en les situacions de contacte...) en contextos físicoesportius.
- Les habilitats socials i valors: Aplicació d'habilitats socials que fomentin la convivència i la cohesió social en tot tipus de situacions; comunicació assertiva, respecte als altres i col·laboració i cooperació responsable i activa en contextos motrius diversos i interiorització dels valors educatius de l'esport en el creixement personal.
- En l'activitat física, gènere i discriminació: Responsabilitat i compromís actiu davant d'estereotips, actuacions discriminatòries de gènere, ètniques, socioeconòmiques, de competència motriu i qualsevol tipus de violència que es pugui donar" i "Promoció de la igualtat de gènere en la pràctica de qualsevol esport, en la difusió en mitjans de comunicació i en el reconeixement de referents esportius.

Tots aquests sabers estan relacionats amb la competència específica 5 que és la competència que fomenta explícitament la cohesió grupal i el respecte, millorar les habilitats socials i abordar temes com la responsabilitat i el compromís actiu davant estereotips, actuacions discriminatòries de gènere, ètniques, socioeconòmiques i de competència motriu.

4. Disseny de la investigació

En aquest apartat de la investigació, s'exposaran els elements que elaboren aquest disseny d'investigació. Primer, es farà una anàlisi del context del centre escolar on va dirigida la investigació (Escola Joan Pelegrí). Una vegada es coneix el centre, es farà l'anàlisi dels participants d'aquesta investigació, on es detallarà els grups classe i les seves característiques.

En el següent apartat, s'exposarà la metodologia que es durà a terme i s'explicaran les diferents tècniques de recollida d'informació que s'utilitzaran, cada una amb el seu apartat i explicant el procés.

Després d'explicar el procediment de les tècniques de recollida d'informació, es parlarà dels resultats i l'anàlisi de la informació obtinguda.

Per acabar, es parlarà de les conclusions obtingudes a partir de l'anàlisi dels resultats de la investigació amb possibles línies futures de treball, i les limitacions que he tingut durant el transcurs de la investigació.

4.1. Anàlisi del context del centre escolar.

El centre on està contextualitzada la meua investigació, és l'escola Joan Pelegrí situada al barri d'Hostafrancs, Barcelona. Es va fundar l'any 1904, període de forta industrialització i creixement demogràfic en la ciutat de Barcelona.

Originalment, va iniciar la seva trajectòria per oferir i proporcionar formació als treballadors i als seus membres familiars. Més endavant, s'ha anat adaptant a l'evolució de la ciutat i de la societat fins a arribar a oferir totes les etapes educatives, des d'infantil fins a batxillerat i cicles formatius, repartides en tres edificis i tots situats en el mateix barri d'Hostafrancs. En el cas d'aquesta programació, està centrada i contextualitzada en l'edifici que ofereixen l'ESO i el Batxillerat situat al C/ Consell de Cent, 14.

Actualment, consisteix en un centre educatiu, com mencionen en el NOFC "que depèn institucionalment de la Fundació Cultural Hostafrancs i forma part del Servei d'Educació de Catalunya", de titularitat concertada, que com menciona el model educatiu de l'escola, en l'article 7 "assumeix els objectius, els valors, els currículums i les metodologies que regulen l'educació al nostre país i aprofitem els marges d'autonomia de centre que la legislació permeti, i que es considerin necessàries, per millorar la qualitat de l'educació i adaptar-la a les necessitats de l'alumnat i l'entorn", amb una identitat laica.

Així i tot, cada centre té un context i unes necessitats diferents, les quals s'hauran d'adaptar en la situació que es trobi cada centre educatiu. En el cas de l'escola Joan Pelegrí, menciona en la seva pàgina web que "El nostre objectiu és la formació i acompanyament d'infants, joves i adults durant la seva etapa educativa per tal que puguin assolir la màxima competència en una societat canviant i globalitzada, amb uns valors reconeguts universalment. Treballem perquè tothom hi pugui trobar el seu espai i tenir un creixement personal que li permeti desenvolupar les seves capacitats i interessos". És un centre escolar de complexitat mitjana, i la formen alumnes de moltes regions geogràfiques diferents. A més a més, l'escola recull alumnes sense elecció i preinscripció oferint matrícula viva a tots els que ho necessitin i ofereix l'1/3 de les places de cada curs com a places NESE. El 24% d'alumnes es troben en una situació de vulnerabilitat. Per això, l'escola ofereix diversos PI (plans individualitzats), espais d'acollida pels nou vinguts i plans de xoc entre altres. D'aquesta manera, l'escola es pot adaptar a la diversitat d'alumnat que té o pot arribar a tenir al centre, i així proporciona una formació educativa flexible per a tothom. L'altre tant per cent dels alumnes, provenen del barri d'Hostafrancs, Zona Franca, Besos i Hospitalet entre altres.

Per tant, la finalitat i la funció que vol dur a terme l'escola Joan Pelegrí, és proporcionar una missió, una visió i uns valors que ajudin al desenvolupament i creixement de l'alumnat de cara al seu futur acadèmic i laboral, amb l'ajuda del professorat, l'equip directiu, l'educadora social i la psicòloga del centre.

Quant a l'oferta educativa del centre, proporciona sis línies en l'Educació Secundària Obligatòria (ESO) i set línies a Batxillerat amb modalitats de ciències socials, humanitats, ciències de la salut i tecnologia. El seu marc horari varia una mica segons el curs que s'estigui realitzant. Els alumnes de l'ESO, tenen un horari que té la següent estructura:

- Matins de dilluns a divendres de 8:00 h a 13:30 h (excepte un dia que s'entra a les 9:00h)
- Tardes de dilluns, dimarts i dijous: de 15:15 h a 17:15 h.

Els alumnes de Batxillerat, duen a terme el següent horari:

- Matins de dilluns a divendres de 8:00 h a 14:30 h.

Centrant-nos més en l'espai del centre i de l'aula, l'escola Joan Pelegrí consisteix en un edifici gran, compost de vuit pisos (de la -3 fins a la 4a planta). Les aules del centre són petites per la quantitat d'alumnes que hi ha a cada classe (uns 30 alumnes). A més a més, com he mencionat abans, hi ha matrícula viva i poden arribar nous alumnes al llarg del curs, i això provoca més problemes d'espai. També hi ha poques zones verdes dins el centre, i les persianes de les aules són molt grans i voluminoses deixant així entrar molt poca llum natural dins les aules. L'únic moment i espai que tenen els alumnes de poder endinsar-se més en l'espai exterior i la natura, és en l'assignatura d'Educació Física.

Aquestes classes estan estructurades de tal manera que l'alumnat realitza les dues hores setmanals de l'assignatura amb un sol dia. Ho fan així perquè els diferents cursos de l'ESO i Batxillerat es distribueixen en diferents espais dins el mateix centre escolar o fora a altres poliesportius. El curs de 1r d'ESO fins a 3r d'ESO van alternant cada trimestre amb els altres docents de l'especialitat entre la piscina, el gimnàs i el poliesportiu que es troben dins el mateix centre. En canvi, els de 4t d'ESO i 1r Batxillerat, es desplacen a peu o amb autocar (també alternant amb les altres classes) als espais de CEM l'Espanya industrial o al CEM Pau Negre.

Per tant, s'han ajuntat les dues hores de l'assignatura per permetre el trasllat de l'alumnat als espais corresponents. Això provoca que el temps real de les sessions de l'assignatura s'ajusten a una hora pràctica a la setmana. Comptant amb el temps de trasllat, canviar-se a roba esportiva i còmode, agafar material; i després en finalitzar la classe tornar a canviar-se i traslladar-se fins a l'escola.

Figura 1.

Fotografies instal·lacions.

Piscina

Escola Joan Pelegrí

Font: Pàg web escola Joan Pelegrí

Gimnàs

Escola Joan Pelegrí

Font: Pàg web escola Joan Pelegrí

Sala de Fitness

Escola Joan Pelegrí

Font: Pàg web escola Joan Pelegrí

Nota. Fotografia instal·lacions segons Web oficial escola Joan Pelegrí.

Figura 2.

Fotografies instal·lacions.

Poliesportiu

Escola Joan Pelegrí

Font: Pàg web escola Joan Pelegrí

Camp de Hokey en
el CEM Pau Negre

Font: Pàg web Pau Negre

Pista esportiva
CEM Espanya
industrial

Font: Pàg web Atles esports

Nota. Fotografia instal·lacions segons Web oficial escola Joan Pelegrí.

4.2. Anàlisi dels participants

L'escola Joan Pelegrí, com he mencionat anteriorment, està formada per alumnes que provenen de diferents regions geogràfiques, dels quals el 24% d'alumnes es troben en una situació de vulnerabilitat. Per això mateix, el centre ofereix matrícula viva, plans de xoc i places NESE a tots els alumnes que ho necessitin.

Enfocant-nos més en el significat de la paraula i en les característiques de l'etapa de l'adolescència, que és l'edat en què es troba el curs on s'aplicarà la situació d'aprenentatge que es desenvoluparà més endavant; trobem que a l'article del psicòleg Miquel Compte (2002) menciona "*L'adolescència és un procés en la vida que comporta canvis psicològics i socials; així com canvis fisiològics, hormonals que s'esdevé en la pubertat, amb la qual coincideix en el temps*" (Onrubia, 1997 cfr, Compte, 2002)". A més a més, com he après a les assignatures del mòdul genèric, és una edat on el grup d'iguals passarà a ser el nou referent per a ells i elles, ja que una de les característiques de l'adolescència és l'aparició i necessitat de disposar la confiança i la referència en un grup format per companys i companyes d'edats semblants i de relacions primàries, on la família perd una gran part de l'autoritat.

Ser adolescent al segle XXI, implica viure en una època en la qual hi ha hagut grans canvis tecnològics, noves formes de comunicació i reptes socials en poc temps, provocant que els adolescents siguin un reflex de la societat actual que es caracteritza per estar més immersa en el món digital i tecnològic que mai. La societat i sobretot els adolescents es comuniquen i s'informen en el seu dia a dia a partir de les xarxes socials i les plataformes de missatgeria instantània (Llarena Berríos, María Rosa Buxarrais, 2005). Per tant, el que estan obtenint són estímuls cada "x" temps en qualsevol moment del dia, on no hi ha una intimitat i una privacitat de la persona en sí, perquè han d'estar demostrant i ensenyant tot el que fan en cada moment. Això provoca dues coses, la primera es pot observar en les aules on els alumnes s'avorreixen quan duen molta estona amb una situació d'aprenentatge, si no està plantejada de tal manera on hi hagi canvis i nous estímuls cada poc temps. A més a més, des del meu punt de vista i d'acord amb altres docents del centre, el fet d'haver instaurat *Chromebooks* a les aules ha provocat que l'atenció a les classes es dificulti encara més. Els adolescents no saben estar escoltant una hora sencera al

docent, pel fet de tenir un element digital que els hi permet jugar, mirar vídeos i entretenir-se d'altres maneres molt més satisfactòries per ells. Així i tot, cal dir que des de la red dels centres hi ha limitadors per poder entrar a segons quines pàgines web, però alguns adolescents estan més actualitzats a les noves tecnologies que altres, i el que fan és connectar-se a diferents reds o als propis del seu mòbil on no trobaran cap mena de limitació a l'hora de navegar.

La segona està més centrada en la socialització, relació i identitat dels adolescents on hi ha hagut un canvi molt significatiu que es pot observar en el dia a dia a les aules i en el perquè de les seves accions. En els espais d'esbarjo, els mòbils són un element essencial pels adolescents, per poder estar connectats i actualitzats del món que els envolta; i si no és així, ja no segueixes el mateix ritme que els altres, fet que etiqueta i discrimina a aquestes persones.

Per això mateix, el centre educatiu Joan Pelegrí, va prendre la mesura de prohibir els mòbils als estudiants dins l'escola. No es permet fer cap ús del telèfon mòbil dins el centre escolar, només es permet l'ús dels *Chromebooks* a les aules (eina que tal vegada deixaran d'utilitzar en un futur), per així intentar fomentar i potenciar les relacions entre l'alumnat i els grups d'iguals d'una manera més propera i no tan tecnològica.

Per altra banda, i centrant-nos més en el curs i els grups on es durà a terme la investigació del meu treball final de màster, consisteix amb el curs de 2n d'ESO, concretament les classes de 2n ESO C i 2n ESO F. A continuació, explicaré les característiques de cada grup classe.

El primer grup, 2n ESO C, és un grup que està compost per 30 alumnes que no mostren molta cohesió grupal, però sí que hi ha bona relació entre els diferents membres. És un grup amb el qual es pot treballar de manera fluida, on l'alumnat està motivat i amb ganes de dur a terme les diferents propostes plantejades pel docent. Sí que és ver, que tant aquest grup com l'altre, en el moment en el qual el docent demana als alumnes que formin grups, destaca el fet que no siguin grups heterogenis, sinó que normalment es divideixen per

gèneres. Per tant, el docent sempre ha de trencar aquesta tendència creant ell mateix els grups a partir de diferents mètodes.

El segon grup, 2n ESO F, és un grup que no té molt bona fama entre els docents, ja que no tenen bones conductes a l'aula. Tot i això, en l'assignatura d'EF estan motivats i amb ganes de realitzar la classe que els planteja el docent. També s'ha de tenir en compte, que el docent que els hi imparteix l'assignatura és el seu tutor. Per tant, la relació i el vincle que es crea entre el grup/classe i el docent és molt més propera que en comparació amb els altres professors. De totes maneres, sempre hi ha diverses interrupcions al llarg de les sessions i el docent aplica una actitud més autoritària per marcar els límits a l'aula.

A més, em de tenir en compte que en aquest grup classe, hi ha dos alumnes amb dislèxia, però a un d'ells se li aplica PI en els continguts de les proves escrites, i per l'altra alumne se li apliquen les mesures universals.

4.3. Metodologia de la investigació

La metodologia de recerca és el conjunt de principis, procediments i tècniques que guien el procés d'indagació científica per aconseguir els objectius plantejats en un estudi o investigació. Constitueix en el procés on l'investigador fa la selecció i aplicació dels mètodes més adequats per a recopilar, analitzar i interpretar les dades relacionades amb el problema de recerca de la seva investigació i poder assolir els objectius plantejats. (Binda et al, 2013). Aquesta, s'utilitza per a obtenir informació i coneixement sobre un tema específic. El mètode de recerca és una part essencial d'aquest procés, ja que determina la manera en què es recopilaran i analitzaran les dades. La metodologia, ens hauria de permetre introduir la reflexió en la rutina dels docents perquè puguin valorar i observar els aprenentatges adquirits pels alumnes i superar aquells obstacles que els impedeixen que la pràctica sigui eficaç (Aranguren, 2017, cfr, Monzonís, 2015).

“Una de las etapas en que se divide la realización de un trabajo. En ella, el investigador o los investigadores deciden el conjunto de técnicas y métodos que emplearán para llevar a cabo las tareas vinculadas a la investigación” (Coelho, 2019., Cfg, Polanía et al, 2020).

Els dissenys de recerca actuals giren entorn de dos grans paradigmes (Polanía et al, 2020):

- Investigació quantitativa: La recerca quantitativa se centra en aspectes observables i quantificables dels fenòmens, utilitzant la metodologia empíric-analítica i proves estadístiques per a l'anàlisi de dades com per exemple enquestes i qüestionaris entre altres. Aquest enfocament es basa en un recull de dades numèriques per a provar hipòtesis, establir patrons de comportament i provar teories.
- Investigació qualitativa: La recerca qualitativa s'orienta cap a l'estudi dels significats de les accions humanes i de la vida social, emprant la metodologia interpretativa. Aquest tipus de recerca es basa en la recopilació de dades a través de tècniques com a entrevistes, observacions, i documents, entre altres. La recoll·lecció de dades qualitatives se centra a obtenir les perspectives i punts de vista dels participants, incloent-hi emocions, experiències i altres aspectes subjectius.

Després d'explicar els dos tipus d'investigació, podem dir que la metodologia d'aquesta investigació és mixta, ja que es du a terme una investigació quantitativa, basada en la recopilació de dades a través d'un qüestionari que es durà a terme a l'inici i al final de la intervenció per dur a terme una comparativa dels resultats i l'ús d'un full d'observació no participant durant les sessions de la matèria. Per altra banda, també consisteix amb una investigació qualitativa, on es recopilarà informació a partir d'entrevistes als docents de l'especialitat d'Educació física per poder tenir la perspectiva i punt de vista des dels docents.

4.3.1. Dimensions, variables i indicadors

En aquest apartat, es presentaran les diferents dimensions, variables i indicadors que caracteritzen aquesta investigació. Per una part, tenim les dimensions que representen les grans categories o àrees d'interès dins de l'estudi, estructurant i delimitant els principals aspectes a investigar. Després, tenim les variables que són els atributs específics que poden prendre diferents valors o categories. Per acabar, els indicadors són les mesures més concretes que ens permeten identificar les característiques o propietats de les variables (Abreu, 2012).

A continuació, es detallaran cadascuna d'aquestes dimensions, les variables que les componen i els indicadors específics, relacionant-los amb els objectius específics i les tècniques de recollida d'informació mitjançant una taula:

Taula 1: Dimensions, variables i indicadors.

Objectius específics	Dimensions	Variables	Indicadors	Tècnica de recollida d'informació
Detectar els principals conflictes que sorgeixen en el grup classe durant les classes d'Educació Física per avaluar la cohesió grupal.	El conflicte en l'entorn escolar	Causes del conflicte	Disputes pel material. Disputes per la formació dels grups. Diferents causes per les activitats proposades. No seguir les normes. Interrompre a classe. Discrepàncies cap al docent.	Full d'observació no participant.
		Resposta davant el conflicte	Positives Neutres Negatives	
		Conductes prosocials	Conductes cap als companys i companyes.	

			Conductes cap a les tasques a fer. Conductes cap a la bona convivència.	
Analitzar com intervé el professorat d'Educació Física en els episodis de conflicte per afavorir la cohesió de grup.	Cohesió de grup	Inclusió	Respecte les diferències individuals. Inclusió d'alumnes amb dificultats.	Entrevista als docents d'Educació física del centre escolar.
		Estratègies d'Ensenyament	Mètodes d'ensenyament cooperatius. Intervencions específiques en conflictes.	
Analitzar si el treball cooperatiu contribueix a la reducció de conflictes, això com en la millora de la cohesió de grupal.	Mètodes pedagògics que afavoreixen la cohesió grupal	Aprenentatge cooperatiu	Treball en equip. Participació activa. Comunicació efectiva. Respecte i empatia.	Qüestionari dirigit a l'alumnat

Font: Elaboració pròpia.

4.3.2. Fases de la investigació

Aquesta investigació es va iniciar per identificar de la necessitat d'actuar davant un problema que va ser observar durant el període de les pràctiques I. El disseny i el desenvolupament de la intervenció es va articular en tres fases (taula 2): preactiva, activa i postactiva (Caballero et al., 2006; Merino et al., 2022).

La fase preactiva, va consistir en l'observació o coneixement de l'alumnat dels dos grups de 2n d'ESO, per tal de desenvolupar el diagnòstic de l'estat inicial de l'estudi. En aquesta fase es va aplicar l'ús de diverses tècniques per recollir informació per tal de donar resposta a dos objectius de la investigació. Aquestes tècniques es varen implementar durant el període de les meves pràctiques II, tres setmanes abans de la meua intervenció com a docent.

La fase activa va començar després d'aquestes setmanes, on es va aplicar la situació d'aprenentatge enfocada al treball cooperatiu que vaig dissenyar pels grups de 2n ESO C i F. A través d'aquesta intervenció, vaig poder observar com a docent si el treball cooperatiu ajudava a millorar la convivència grupal i la cohesió del grup ([Annex 1](#)).

Una vegada acabada la intervenció, es va donar pas a la fase postactiva, on es va realitzar un postqüestionari dirigit als alumnes per verificar si el treball cooperatiu fet a la meua intervenció havia funcionat.

D'aquesta manera, s'ha volgut donar veu a l'alumnat, als docents i a mi com a figura docent posant en pràctica la meua intervenció i com a observadora no participativa.

Posteriorment, una vegada vaig acabar les pràctiques II al centre escolar, vaig començar amb el procés d'anàlisi de dades, la triangulació d'aquestes, la presentació dels resultats finals, les conclusions i les limitacions trobades durant la investigació.

Taula 2: Fases de la investigació

Fase	Tècnica de recollida d'informació	Objectiu
Preactiva	Full d'observació no participant.	Detectar els principals conflictes que sorgeixen en el grup classe durant les classes d'Educació Física per avaluar la cohesió grupal.
	Entrevista als docents d'Educació física del centre escolar.	Analitzar com intervé el professorat d'Educació Física en els episodis de conflicte per afavorir la cohesió de grup.
	Preqüestionari dirigit a l'alumnat	(Conèixer la percepció inicial de l'alumnat sobre la convivència i els conflictes existents a l'aula)
Activa	Intervenció de la Situació d'Aprenentatge (Pràcticum II)	Aplicar la Situació d'Aprenentatge enfocada al treball cooperatiu.
Postactiva	Postqüestionari dirigit a l'alumnat.	Analitzar si el treball cooperatiu contribueix a la reducció de conflictes, això com en la millora de la cohesió de grupal.

Font: elaboració pròpia.

4.4. Tècniques de recollida d'informació

El concepte de tècniques de recollida d'informació engloba tots els mitjans tècnics que s'utilitzen per a registrar les observacions o facilitar el tractament de dades. Sempre s'ha de triar aquell instrument que més s'ajusti al disseny de recerca plantejat, considerant, al seu torn, que ha de conservar les característiques imprescindibles d'un instrument de mesura: validesa, fiabilitat i grau d'operativitat de les variables (Pascual, 2016).

A continuació, en els següents apartats explicaré els diferents instruments per recollir informació que he dut a terme per poder donar resposta als objectius de la meva investigació.

4.4.1. Full d'observació no participant.

El primer instrument que vaig dur a terme va ser el full d'observació no participant i validat en el treball de Monzonís (2015).

Vaig fer ús d'aquest instrument amb la finalitat de poder detectar i avaluar els principals conflictes que sorgeixen en els grups classe a les sessions d'EF. Poder detectar la causa, el motiu, la resolució i la quantitat.

Aquest full d'observació, es va fer servir a les sessions d'Educació física de les classes de 2n ESO C i F, en el seu espai habitual de les classes de la matèria i amb el docent corresponent, amb la finalitat de recollir els comportaments que es manifestaven espontàniament en els alumnes.

Hem de tenir en comptes, que per evitar que els alumnes es comportessin d'una manera diferent davant meu quan els veia com a persona externa, vaig dur a terme aquesta observació durant el segon període de pràctiques en el centre on els alumnes ja em coneixien i ja estaven familiaritzats amb la meua presència a l'aula i vaig poder dur a terme el full d'observació en un ambient familiar i normalitzat.

A continuació, adjuntaré una graella on es podrà observar com s'ha codificat l'eina d'observació i quines són les seves categories.

Figura 3: Graella conductes d'observació no participativa.

Conductas Observación no participante versión 4-Definitiva			
Variable 1. Causa del conflicto	Variable 2. Respuestas ante el conflicto	Variable 3. Conductas prosociales	Variable 4: Información adicional
<u>1.1.Hechos de las actividades</u> 1.1.1.Discrepancias por procedimiento 1.1.2.Percepciones diferentes del hecho 1.1.3.Intereses contrapuestos 1.1.4.Trampas 1.1.5.No colaborar 1.1.6.No aceptar el resultado 1.1.7.Excluir a compañeros 1.1.8.Accidente 1.1.9.No seguir las indicaciones del maestro <u>1.2.Disputas por el material</u> <u>1.3.Disputas en la formación de grupos</u> <u>1.4.Diferencias y discriminación</u> 1.4.1.Diferencias de género 1.4.2.Diferencias culturales 1.4.3.Diferencias habilidad 1.4.4.Diferencias de personalidad 1.4.5.Discriminación aspecto físico <u>1.5.No seguir las normas</u> <u>1.6. Interrumpir la clase</u> <u>1.7.Discrepancias docente</u> <u>1.8.Otras</u>	<u>2.1.Positivas</u> 2.1.1.Dialogar y negociar 2.1.2.Pedir ayuda al maestro y negociar 2.1.3.Pedir ayuda a un compañero y negociar 2.1.4.Disculpase <u>2.2.Neutras</u> 2.2.1.Eludir 2.2.2.Ceder 2.2.3.Reconducción del maestro 2.2.4.Dejar de participar <u>2.3.Negativas</u> 2.3.1.Agredir físicamente 2.3.2.Agredir verbalmente 2.3.3.Agredir gestualmente 2.3.4.Quejarse 2.3.5.Discutir	<u>3.1.Conductas hacia sus compañeros</u> 3.1.1.Valorar a los compañeros 3.1.2.Animar a los compañeros 3.1.3.Enseñar a un compañero una actividad 3.1.4.Ayudar a un compañero cuando hace daño <u>3.2.Conductas hacia las tareas</u> 3.2.1.Cooperar en las actividades 3.2.2.Participar en la toma de decisiones 3.2.3.Ofrecerse voluntario 3.2.4.Ayudar a cuidar el material <u>3.3.Conductas hacia una buena convivencia</u> 3.3.1.Reflexionar sobre los sucesos de la clase 3.3.2.Reconocer los errores verbalmente 3.3.3.Dar las gracias 3.3.4.Valorar el cumplimiento de las normas	Parte de la sesión PI: Parte Inicial PP: Parte principal VC: Vuelta a la calma Unidad didáctica Nombre unidad didáctica-contenido Tipo de actividad JG: Juego TL: Trabajo libre experimentación TC: Trabajo cooperativo Organización GG: Gran grupo MG: 2 grupos PP: Pequeño grupo 2: Parejas 1: Individual Espacio P: Pista G: Gimnasio Hechos e interpretación Breve explicación de lo sucedido (Añadir al final de la sesión)

Font: Monzonís (2015).

Com podem veure al gràfic, hi ha quatre variables on s'exposen les quatre categories d'observació. Aquestes es defineixen de la següent manera (Monzonís, 2015):

- Variable 1: Causa del conflicte: Entenem com a causa del conflicte totes aquelles actituds o com portaments que provoquen un conflicte entre alumnes o docent alumne durant les classes d'EF. Com podem observar a la figura 3, hi ha vuit categories dins la variable un, però aquestes no tenen perquè sempre originar un conflicte negatiu, tot dependrà de la resposta de la persona que ho afronta.
- Variable 2: Resolucions dels conflictes: fa referència a totes aquelles actituds o reaccions per afrontar la resolució d'un conflicte. Aquestes poden ser tant positives com negatives, ja que dependrà de l'actitud que mostrin els implicats per solucionar-ho.

- Variable 3: Conductes prosocialistes: Són tots els comportaments que afavoreixen el bon ambient en les sessions, la participació i motivació durant l'aprenentatge i el manteniment d'una bona convivència a l'aula.
- Variable 4: Informació addicional: és l'apartat que ens informa i ens posa en context d'on han pogut sorgir, quan i com les possibles tres variables.

A continuació, adjuntaré l'eina d'observació no participant que es va dur a terme a les sessions d'EF i on surten les quatre variants de la figura 4 i 5.

Figura 4: Full observació no participativa

Fase:		REGISTRO OBSERVACIÓN NO PARTICIPANTE EF										UD:					
Nº Observación:		Observador:		Maestro:		Grupo:		Fecha:		Franja horaria:		Espacio:					
Nº Caso		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Parte sesión	PI																
	PP																
	VC																
Tipo actividad	JG																
	TL																
	TC																
Sexo	1 Masc																
	2 Fem																
	3 M-F																
Organización social	GG																
	MG																
	PG																
	2																
	1																
Causa conflicto	Hechos actividades	1.1.1															
		1.1.2															
		1.1.3															
		1.1.4															
		1.1.5															
		1.1.6															
		1.1.7															
		1.1.8															
		1.1.9															
	Diferen. y disc.	1.2															
		1.3															
		1.4.1															
	Diferen. y disc.	1.4.2															
		1.4.3															
		1.4.4															
		1.4.5															
		1.5															
	Respuestas /Resoluciones conflicto	positivas	1.6														
1.7																	
1.8																	
2.1.1																	
neutras		2.1.2															
		2.1.3															
		2.1.4															
		2.2.1															
negativas		2.2.2															
		2.2.3															
	2.2.4																
	2.3.1																
	2.3.2																

Font: Monzonís (2015).

Figura 5: Full observació no participativa.

Fase:		REGISTRO OBSERVACIÓN NO PARTICIPANTE EF										UD:				
Nº Observación:		Observador:			Maestro:			Grupo:		Fecha:		Franja horaria:		Espacio:		
Nº Caso		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Parte sesión	PI															
	PP															
	VC															
Tipo actividad	JG															
	TL															
	TC															
Sexo	1 Masc															
	2 Fem															
	3 M-F															
Organización social	GG															
	MG															
	PG															
	2															
	1															
Conductas pro sociales	compañeros	3.1.1														
		3.1.2														
		3.1.3														
		3.1.4														
	tarea	3.2.1														
		3.2.2														
		3.2.3														
		3.2.4														
	convivencia	3.3.1														
		3.3.2														
		3.3.3														
		3.3.4														

Font: Monzonís (2015).

4.4.2. Entrevista als docents

Després de dur a terme l'observació no participant, que va ser útil per detectar la freqüència de les conductes que sorgien a les sessions d'educació física, vaig fer entrevistes a alguns dels docents de la matèria del centre escolar per escoltar i entendre la situació des d'un altre punt de vista i poder obtenir dades descriptives i específiques sobre l'experiència personal dels docents (Fraenkel et al, 2006). Per tant, aquestes entrevistes pel professorat que anaven enfocades a donar resposta a uns dels objectius de la investigació que consisteix a analitzar com intervé el professorat d'Educació Física en els episodis de conflicte per afavorir la cohesió de grup.

Aquestes entrevistes es varen dur a terme durant el meu període de pràctiques II (4 de març - 22 d'abril, 2024) i en un espai del centre escolar on es va poder fer l'entrevista amb tranquil·litat.

Abans de dur a terme el qüestionari als docents, va ser revisat, corregit i validat pel tutor de TFM.

A continuació exposaré les preguntes que vaig realitzar al professorat d'EF, i transcriuré algunes de les respostes que m'agradaria destacar:

1. Quins creus que són les principals causes de conflicte i de falta de cohesió grupal que consideres que es manifesten en els teus grups de classe?
 - Entrevistat A: “Per conflictes derivats de la competició o per diferències personals”.
 - Entrevistat B: “La competició social, voler ser el millor i demostrar-ho davant del grup d'amics i dels que no ho són tant”.
 - Entrevistat D: “El conflicte més destacat és la divisió per gèneres que es genera de forma automàtica en el grup classe”
2. Com a docent, quines estratègies utilitzes per a solucionar els conflictes que poden sorgir entre els teus alumnes durant les classes d'Educació Física?
 - Entrevistat A: “El diàleg amb cada una de les parts per entendre el fons de la qüestió que ha generat el conflicte”.
 - Entrevistat B: “Utilitzar el joc i l'esport per solucionar aquests conflictes”.
 - Entrevistat C: “Seguir els protocols de mediació”
3. Quins serien els mètodes que consideres més efectius per millorar la pràctica docent a l'hora d'afavorir la cohesió de grup i ensenyar als alumnes a resoldre conflictes?
 - Entrevistat B: “Un dels principals mètodes és el treball cooperatiu on hagin de treballar conjuntament i barrejar grups per crear noves sinergies i desfer-ne d'altres que igual no interessin potenciar”.
 - Entrevistat C: “Cal donar exemple també com a docents quan ens enfrontem a un conflicte”.

4. Com treballes per fomentar la cohesió grupal i promoure la cooperació entre els estudiants durant les activitats de classe?
 - Entrevistat A: “Mitjançant jocs, reptes, activitats cooperatives que per força cal que es comuniquin i parlin entre ells”.
 - Entrevistat D: “Proposant activitats on el grup classe hagi de treballar en grup per aconseguir un objectiu comú”.
5. Fas servir alguna metodologia específica o dinàmica de grup per a millorar les relacions entre els estudiants i millorar el treball en equip?
 - Entrevistats A, B i C: “Prioritzar activitats i treball cooperatiu”
 - Entrevistat D: “El joc com a metodologia per fomentar la cohesió, la cooperació i la resolució de conflictes”
6. Quins mètodes o mesures empires per a crear un ambient inclusiu i de respecte, que ajudi a crear a una convivència positiva i adequada entre els alumnes?
 - Entrevistat A: “Comunicació i diàleg”
 - Entrevistats C i D: “Establir d’inici les bases de les normes de comportament”
7. Com gestionen les situacions conflictives per a transformar-les en oportunitats d’aprenentatge pels teus alumnes?
 - Entrevistat B: “Els conflictes es generen entre persones, i l’esport i el joc són eines magnífiques per a la resolució d’aquestes situacions”.
8. Quina importància li dones a la comunicació efectiva i a transmetre normes de convivència clares per a prevenir conflictes i promoure la cohesió grupal?
 - Entrevistat B: “Li dono molta importància i crec que és fonamental per la prevenció de conflictes.”.

4.4.3. Qüestionari dirigit a l’alumnat

El qüestionari és l'eina per excel·lència en l'àmbit de l'educació i tractar-se d'un instrument de fàcil aplicació (Ruiz, 2015, cfr, Thomas i Nelson, 2007). Aquests permeten obtenir dades descriptives, específiques i concretes sobre l'experiència personal dels subjectes (Monzonís, 2015, cfr, Fraenkel & Wallen, 2006).

Com el qüestionari és una eina pràctica i ens pot aportar molta informació, vaig dur a terme un qüestionari dirigit a l'alumnat a partir d'un Google Forms, ja que els alumnes del centre utilitzen l'eina del Chromebook. Per a l'elaboració del qüestionari, vaig utilitzar el qüestionari validat de Monzonís (2015), amb l'objectiu d'obtenir dades sobre la percepció del clima de convivència i la cohesió grupal en les sessions d'EF, i sobre les causes i resolucions dels conflictes que sorgien en el dia a dia a l'escola.

Es va dur a terme en la pròpia sessió d'Educació física, agrupats pels diferents grups classe (2n ESO C i F), en la primera sessió d'inici de la proposta didàctica que vaig fer en el període de pràctiques II, els alumnes varen fer el preqüestionari. Vaig explicar en què consistia el qüestionari als alumnes i vaig preguntar si tenen algun dubte, així com remarcant la confidencialitat d'aquest. Prèviament, se'n va adquirir el consentiment i l'acceptació del centre. Una vegada vaig acabar la meua intervenció com a docent, els alumnes varen realitzar el postqüestionari una mica modificat del primer.

A continuació adjuntaré el preqüestionari i el postqüestionari que es va dur a terme amb imatges, però no és l'original amb la plantilla del Google Forms. Aquesta l'adjuntaré amb un enllaç perquè es pugui accedir i observar les preguntes si es cau. Per altra banda, a la pregunta del gènere vaig posar una possible resposta més que és "no binari" per tal de respectar a cada alumne. A més, en el preqüestionari que varen fer els alumnes vaig introduir una pregunta més al final de tot, on els demanava si volien dir o comentar alguna cosa més sobre el qüestionari. Amb aquest motiu de la darrera pregunta del qüestionari, transcriuré algunes de les respostes dels alumnes que m'agradaria destacar.

Pel que fa al postqüestionari, sí que el vaig modificar una mica més i vaig introduir noves preguntes revisades i validades pel tutor de TFM, per poder acabar d'entendre i obtenir informació sobre la cohesió grupal i els conflictes que varen poder sorgir durant la meua intervenció com a docent. Per tant, com el postqüestionari està una mica modificat al preqüestionari adjuntaré també l'enllaç original del qüestionari i algunes de les respostes dels alumnes que m'agradaria destacar de la darrera pregunta on podien comunicar o dir alguna cosa més sobre el tema.

Preqüestionari

Taula 3: Llistat preguntes preqüestionari.

Data:	Classe:	Lloc de naixement:
Edat:		☐ Nen ☐ Nena
1. Et sents malament a l'escola pels comportaments dels companys? ☐ Sí, gairebé cada dia ☐ A vegades ☐ Mai		
2. Quins creus que són els motius que poden provocar conflictes a la classe o al pati ? Marca els que més sovint passin. Pots marcar-ne més d'un. ☐ Que els nens molesten a les nenes, o al revés ☐ Que algú es burli d'un altre pel seu origen o cultura ☐ Que algú es burli d'un altre per tenir menys habilitat o saber menys ☐ Que algú es burli d'un altre pel seu aspecte físic ☐ Que no congeniem amb alguns companys ☐ Que alguns competeixen per ser els millors en alguna cosa ☐ No fer cas al mestre/a ☐ Que no ens agraden les normes establertes		
3. Tens conflictes amb els companys a la classe o al pati? ☐ Sí, gairebé cada dia ☐ A vegades ☐ Mai		
4. Com reaccions quan et molesten o tens un problema amb un company? Marca els que més fas tu. Pots marcar-ne més d'un. ☐ No faig cas, ignoro a la persona que m'ha molestat ☐ Intento parlar amb el que m'ha molestat perquè em deixi en pau ☐ Intento mantenir la calma, però acabo enfadant-me ☐ Contesto enfadat, però sense insultar o dir paraulotes ☐ Contesto enfadat, i sovint insulto i dic paraulotes ☐ Contesto enfadat i sovint pego a l'altre ☐ Ho dic als meus amics perquè m'ajudin ☐ Ho dic al mestre perquè ho solucioni ell o ens ajudi		
5. Quan hi ha una baralla o problema entre companys a l'aula, al pati o als passadissos, com es soluciona a la classe? ☐ No es fa res ☐ El mestre /a castiga els implicats ☐ El mestre parla amb els implicats i es busca una solució ☐ Es parla a la classe i entre tots busquem una solució ☐ S'informa a les famílies		
6. Com solucionaries tu els conflictes que es donen entre els companys? ☐ No faria res ☐ Castigaria els implicats ☐ Parlaria amb els implicats i si fos necessari decidiria un càstig ☐ Faria que una persona, que no estigués relacionada amb el conflicte parlés amb els implicats i es busqués una solució bona per a tots ☐ Ho parlaria a la classe i entre tots buscaríem una solució		

7. Creus que hi ha més conflictes a les sessions d'E.F. que a l'aula o al pati?

☐ Sí, n'hi ha molts més que a l'aula o al pati

☐ N'hi ha igual que a l'aula o al pati

☐ No, n'hi ha menys que a l'aula o al pati

8. Com creus que és el teu comportament durant les sessions d'E.F.?

☐ Sempre participo, mai m'enfado o em barallo i ajudo molt als companys

☐ Sempre participo i mai m'enfado o em barallo

☐ Sempre participo, però a vegades m'enfado o em barallo

☐ Sempre participo, però sempre m'enfado o em barallo

☐ Sovint em despisto, però mai m'enfado o em barallo

☐ Sovint em despisto, però a vegades m'enfado o em barallo

☐ Sovint em despisto i sempre m'enfado o em barallo

9. Marca els comportaments que creus que causen problemes durant les sessions d'E.F. Marca els que més sovint passen. Pots marcar-ne més d'un.

☐ Ens fem al respecte

☐ Els nens es burlen de les nenes o al revés

☐ No ens entenem amb els nens o nenes d'altres països

☐ Els més bons fent esport es burlen dels altres

☐ No em cauen bé alguns nens o nenes

☐ Els nens o nenes grassos no juguen bé

☐ Ens barallem pel material

☐ Ens enfadem al fer els grups

10. Quan un joc no funciona bé, per què creus que passa?

☐ Perquè alguns companys són molt agressius quan juguem

☐ Perquè alguns company fan trampes i després hi ha problemes

☐ Perquè alguns company només juguen per guanyar i quan perden hi ha problemes

☐ Perquè alguns company no deixen participar

☐ Perquè alguns company no participen i no ajuden durant els jocs

11. Quan tens un conflicte a les sessions d'E.F., com reacciones?

☐ No en faig cas, l'ignore i segueixo jugant

☐ Intento parlar amb qui m'ha molestat per solucionar-ho

☐ Intento parlar amb el company que m'ha molestat, però sovint acabem discutint

☐ M'enfado i deixo de participar en el joc

☐ Contesto enfadat, i sovint fallo insulto i dic paraules

☐ Contesto enfadat i sovint pego a l'altre

☐ Ho dic als meus amics perquè m'ajudin

☐ Ho dic al mestre perquè ho solucioni ell o ens ajudi

12. Com solucionaries tu els conflictes que es donen durant les sessions d'E.F.?

☐ No faria res

☐ Castigaria els implicats

☐ Parlaria amb els implicats i si fos necessari decidiria un càstig

☐ Faria que una persona que no estigués relacionada amb el conflicte parlés amb els implicats i es busqués una solució bona per a tots

☐ Es parlaria a la classe i entre tots buscaríem una solució

Font: Monzonís (2015).

Última pregunta introduïda: Vols afegir o dir alguna cosa més?

- *“Doncs que sovint la gent es queixa que algunes persones no participen o si participen no ho fan bé, però quan les persones volen participar no l'hi deixen perquè diuen que ho fan malament o els deixen fora del joc i si sempre fan això no podem practicar per millorar”.*
- *“Realment l'únic problema que m'adono que passa és que la gent no pren atenció a les indicacions del docent”.*
- *“Sovint els conflictes passen per falta de comunicació, no per culpa dels mestres sinó de l'alumnat, que tampoc en fa res per poder solucionar-ho”.*

Enllaç del preqüestionari:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdCilXOFKuIfYfs6eymCuvyfpU3fwo4zsHllcVFN4FG_pqgA/viewform?usp=sf_link

Postqüestionari

Última pregunta introduïda: Vols afegir o dir alguna cosa més sobre les sessions d'aprenentatge cooperatiu?

- *“Que a vegades la gent que en sap més juga agressivament i es queixa si alguns no som tan bons jugant o si no participem, però quan ho fem no ens deixen”.*
- *“Em semblen una pràctica molt original per fer EF (piscina) i molt entretinguda! :)”.*

Enllaç del postqüestionari:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf6E674ZWmHqNM3cKjiN5MPk8O40pmEOkgnp686G5kHgbC3ow/viewform?usp=sf_link

5. Anàlisi de dades

Una vegada presentats les diferents tècniques de recollida de dades, en aquest apartat es durà a terme l'anàlisi d'aquestes dades obtingudes. *“En el marc de la investigació etnogràfica, l'anàlisi té per objectiu extreure i interpretar el sentit de les dades recollides per l'investigador”* (Gil et al, 1995). D'aquesta manera, l'anàlisi ens permet organitzar, interpretar i donar sentit a tota la informació recollida. Això, ens permetrà classificar i sintetitzar les dades en les diferents tècniques i identificar patrons, tendències o relacions entre els resultats de cada tècnica.

5.1. Full d'observació no participant.

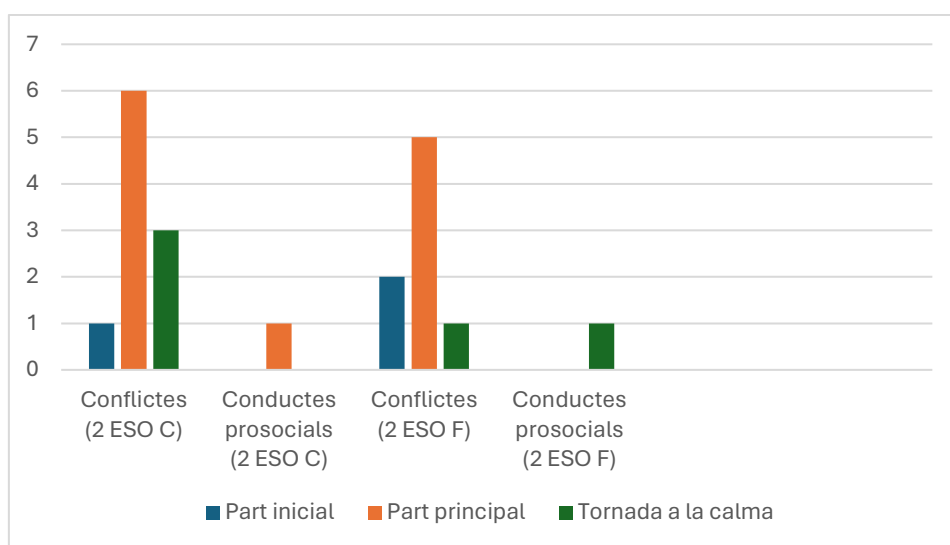
Durant aquesta fase d'observació no participant es varen veure un total de sis sessions d'Educació física dels grups de 2n ESO C i F del tercer trimestre del curs 2023-24. Cada una de les sessions es va fer en la franja horària de 8 am fins a les 10 am, franja on els alumnes acaben de començar la seva estada al centre. A les sessions es duia a terme una situació d'aprenentatge enfocada a treballar la flotació, la tècnica del crol i braça i la velocitat. Aquesta SA es va dur a terme a la piscina de l'escola.

Al llarg de les sis sessions observades, s'ha registrat un total de 19 casos de conductes que influeixen en el clima de la convivència. Dins aquest total, 15 són conductes que derivaren a conflictes i 2 conductes prosocials.

A continuació, analitzaré i adjuntaré els diferents gràfics on es detalla la informació de les diverses conductes registrades durant les sis sessions amb els grups classe de 2 ESO C i F.

Les diferents conductes registrades varen sorgir majoritàriament en la part principal de la sessió d'EF on es desenvolupen les activitats principals de la sessió, en segon lloc, a la part inicial on el docent presenta la sessió que es durà a terme, i per acabar la tornada a la calma on els alumnes fan una activitat conjunta o tenen temps lliure si el docent ho troba adequat.

Figura 8: Distribució dels conflictes i conductes prosocials segons la part de la sessió.

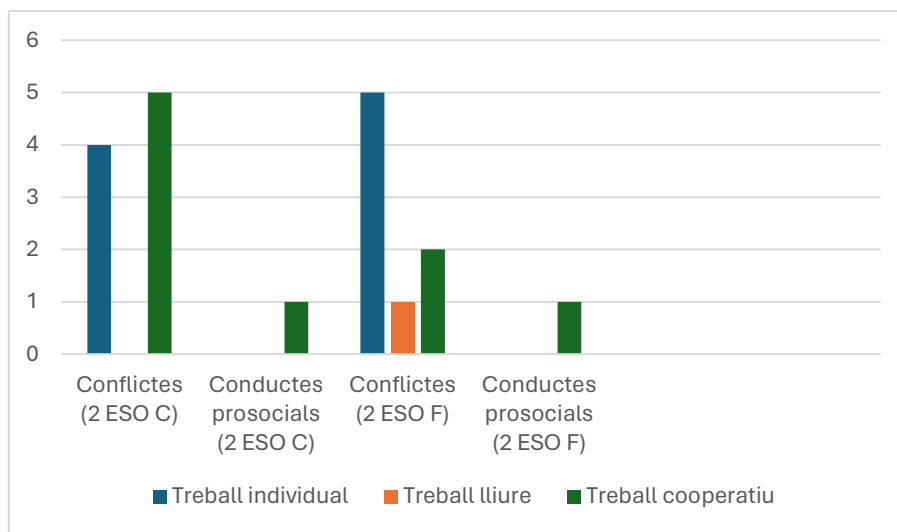

Font: Elaboració pròpia.

També es va tenir en compte el tipus d'activitat que es duia a terme en el moment el que es provocava el conflicte o la conducta prosocial. Com majoritàriament les activitats a la piscina tradicionalment són individuals i els alumnes estan dividits per carrils he substituït el joc per individual a l'apartat de tipus d'activitat en la secció del full d'observació, per tal de poder adaptar l'instrument d'observació amb les activitats proposades pel docent.

En el tipus d'activitat, el treball individual ha provocat més conflictes a la classe de 2 ESO F. En canvi, a la classe de 2 ESO C, el treball cooperatiu ha provocat més conflictes entre els membres del grup classe. Per altra banda, observem que a la classe de 2 ESO C i F, hi ha hagut una conducta prosocial en el treball cooperatiu.

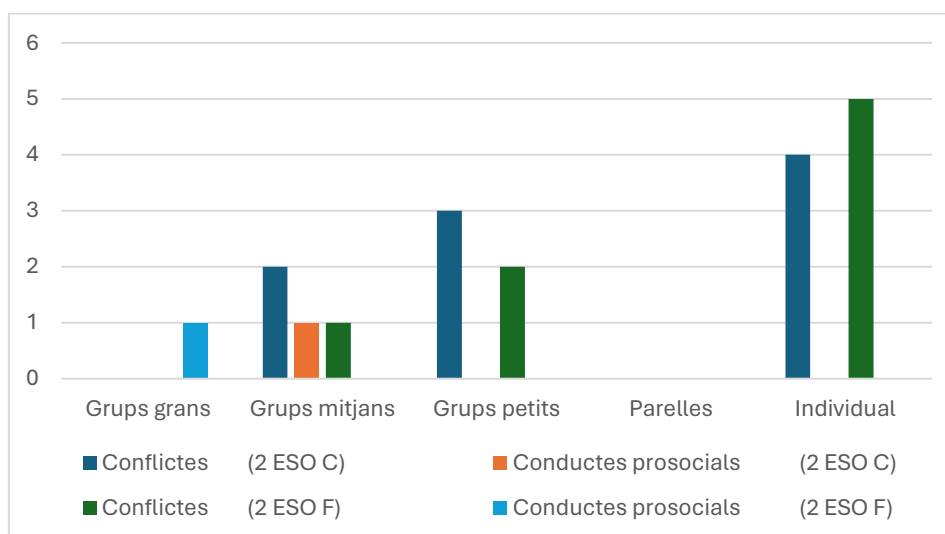
Figura 9: Distribució dels casos segons el tipus d'activitat plantejada pel docent.

Font: Elaboració pròpia.

Un altre aspecte que es va tenir en compte va ser l'organització social a les sessions d'EF. Podem observar al gràfic que els conflictes individuals són més freqüents a la classe de 2 ESO F que al grup C. En l'organització de grups petits la cosa canvia, i al grup C és la classe que té més conflictes que el grup F, i en els grups mitjans el mateix cas. Per altra banda, tenim les conductes prosocials, que en el grup C es va provocar en grup mitjà, i amb el grup F es va donar en grup gran.

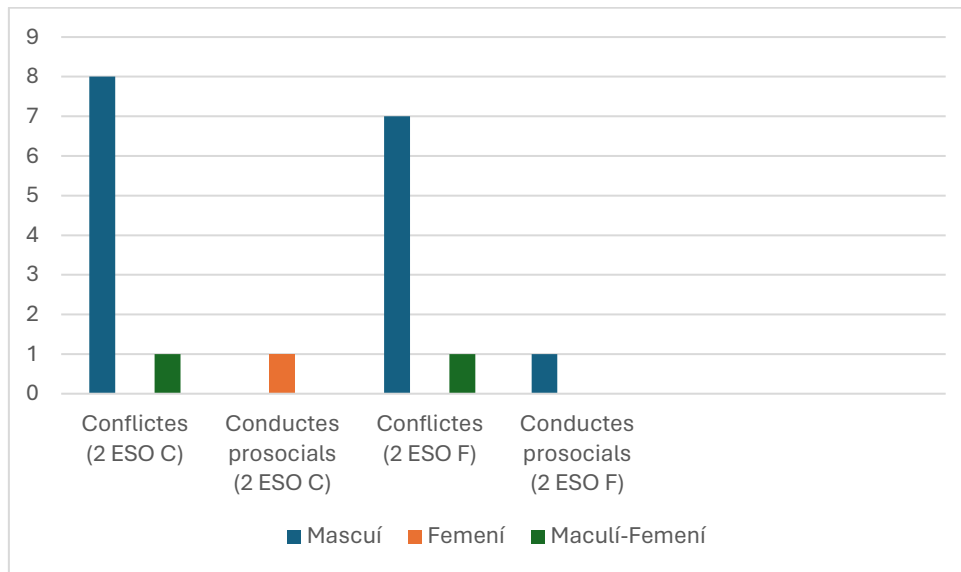
Figura 10: Distribució dels casos segons l'organització social

Font: Elaboració pròpia.

El gènere també és un aspecte que es va registrar en les conductes, i en el següent gràfic es pot observar que el sexe masculí és el gènere que més conductes conflictives ha tingut al llarg de les sessions observades en comparació al sexe femení o entre gènere masculí i femení.

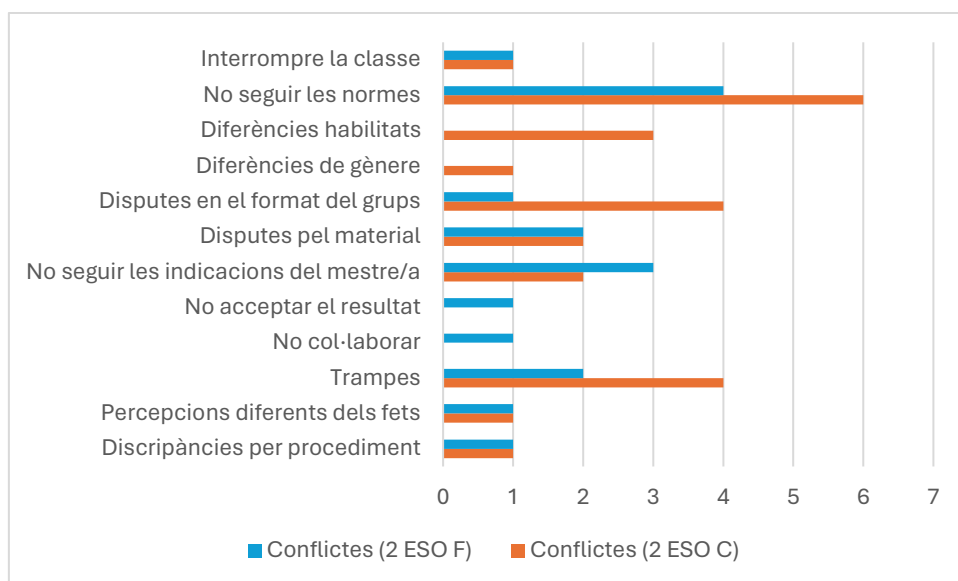
Figura 11: Distribució de les conductes segons el gènere dels alumnes.

Font: Elaboració pròpia.

Una vegada he descrit la situació en la qual succeïren els diferents casos registrats, analitzaré les dinàmiques dels conflictes. En el següent gràfic, es mostren les diferents causes del conflicte que s'han registrat en els diferents subapartats de la variant 1 del full d'observació no participant. En general, a simple vista, es pot observar com al grup C hi ha més conflictes que al grup F. Per altra banda, les tres causes de conflictes més observats han sigut “No seguir les normes”, “Trampes”, i “Disputes en els formats dels grups”.

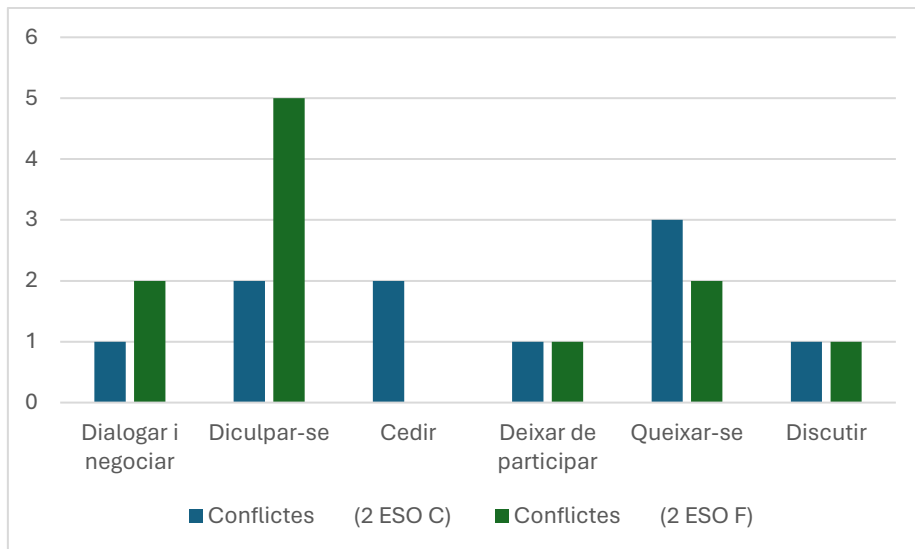
Figura 12: Distribució de les causes del conflicte observats.

Font: Elaboració pròpia.

En el següent gràfic, es presentaran els resultats de les respostes i resolucions davant els conflictes registrats en el full d'observació. Es pot observar com la classe de 2 ESO F després de provocar es disculpa més que el grup C. En l'ítem de disculpa, em refereixo tant dirigir una disculpa cap al docent perquè no ho ha fet bé després que li cridessin l'atenció com cap a un company o companya. Podem observar, que el grup C, sí que cedeix més que el grup F, però té tendència a queixar-se més que l'altre grup. En general, a simple vista, es pot veure com el grup F té tendència a dialogar i disculpar-se més que el grup C.

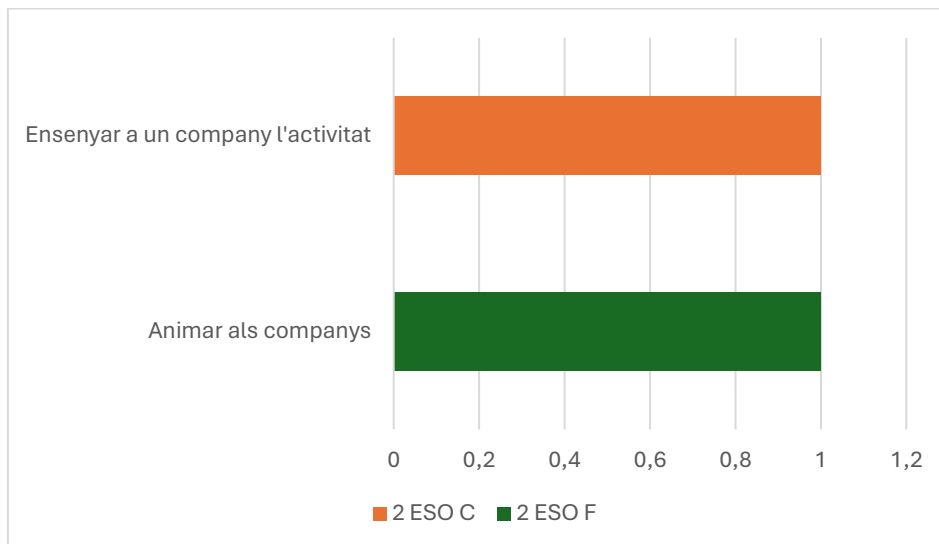
Figura 13: Distribució de les respostes i resolucions dels conflictes

Font: Elaboració pròpia.

Per acabar, en aquest gràfic es veuran les dues conductes prosocials que s'han observat durant les sis sessions i es podrà observar com les dues conductes han sigut cap als companys i companyes.

Figura 14: Les conductes prosocials

Font: Elaboració pròpia.

A continuació adjuntaré un full d'observació no participant omplert.

Figura 15: Full d'observació no participant

Fase:		REGISTRO OBSERVACIÓN NO PARTICIPANTE EF										UD: <i>Natucios</i>					
Nº Observación:	Observador:	Maestro:	Grupo:	Fecha:	Franja horaria:					Espacio:							
<i>1</i>	<i>Lune</i>	<i>Vicfor</i>	<i>BESO C</i>	<i>4 May</i>	<i>8am - 10am</i>					<i>Piscina</i>							
Nº Caso		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Parte sesión	PI	<i>x</i>															
	PP		<i>x</i>	<i>x</i>													
	VC				<i>x</i>	<i>x</i>											
Tipo actividad	<i>TI</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>													
	TL																
	TC				<i>x</i>	<i>x</i>											
Sexo	1 Masc	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>											
	2 Fem																
	3 M-F																
Organización social	GG																
	MG																
	PG				<i>x</i>	<i>x</i>											
	2																
	1	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>													
Causa conflicto	Hechos actividades	1.1.1	<i>x</i>														
		1.1.2															
		1.1.3															
		1.1.4		<i>x</i>		<i>x</i>	<i>x</i>										
		1.1.5															
		1.1.6															
		1.1.7															
		1.1.8															
		1.1.9			<i>x</i>												
	Diferen. y disc.	1.2		<i>x</i>													
		1.3	<i>x</i>		<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>										
		1.4.1															
		1.4.2															
		1.4.3				<i>x</i>	<i>x</i>										
		1.4.4															
		1.5	<i>x</i>	<i>x</i>		<i>x</i>	<i>x</i>										
		1.6			<i>x</i>												
		1.7															
		1.8															
	Respuestas / resoluciones conflicto	positivas	2.1.1														
2.1.2																	
2.1.3																	
2.1.4																	
neutras		2.2.1															
		2.2.2				<i>x</i>	<i>x</i>										
		2.2.3															
		2.2.4		<i>x</i>													
negativas		2.3.1															
		2.3.2															
		2.3.3															
		2.3.4	<i>x</i>		<i>x</i>												
		2.3.5															

Font: Basat en l'instrument de Monzonís (2015)

Figura 16: Full d'observació no participant

Fase:		REGISTRO OBSERVACIÓN NO PARTICIPANTE EF										UD:				
Nº Observación:		Observador:		Maestro:		Grupo:		Fecha:		Franja horaria:		Espacio:				
Nº Caso		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Parte sesión	PI															
	PP															
	VC															
Tipo actividad	JG															
	TL															
	TC															
Sexo	1 Masc															
	2 Fem															
	3 M-F															
Organización social	GG															
	MG															
	PG															
	2															
	1															
Conductas pro sociales	compañeros	3.1.1														
		3.1.2														
		3.1.3														
		3.1.4														
	tarea	3.2.1														
		3.2.2														
		3.2.3														
		3.2.4														
	convivencia	3.3.1														
		3.3.2														
		3.3.3														
		3.3.4														

Font: Basat en l'instrument de Monzonís (2015)

5.2. Entrevista dirigida als docents

L'entrevista, constitueix en el fet de fluir natural, espontani i profund de les vivències i records d'una persona mitjançant la presència i estímul d'una altra que investiga, qui aconsegueix, a través d'aquesta descripció, captar tota la riquesa dels seus diversos significats (Carballo, 2001).

L'entrevista és una conversa que desencadena l'interès per comptar i escoltar amb afecte, d'aquí ve que en ella *"el subjecte no recita la seva vida, sinó, que reflexiona sobre ella quan el compte"* (Bertaux, 1985: 66, cfr, Carballo, 2001). La interacció social és recíproca i interpersonal on els participants es relacionen d'una manera natural on comparteixen vivències amb un significat especial per a ells.

A través de les entrevistes, podem accedir a l'experiència dels docents, explorar les seves percepcions i creences sobre l'educació, i analitzar les seves estratègies i pràctiques pedagògiques.

A partir de la tècnica de l'entrevista, vaig poder fer quatre entrevistes als quatre docents del centre escolar, de l'especialitat d'Educació física. A continuació, analitzaré les quatre entrevistes que he dut a terme durant les pràctiques II, identificant patrons o semblances entre les respostes de cada docent. Les preguntes estaran repartides per diferents blocs temàtics, per tal de poder analitzar amb més profunditat les semblances entre les entrevistes.

Causes del conflicte: Pregunta 1

- 1. Quins creus que són les principals causes de conflicte i de falta de cohesió grupal que consideres que es manifesten en els teus grups de classe?**

Entrevistat A: Per conflictes derivats de la competició o per diferències personals.

Entrevistat B: Malentesos (en molts casos potenciat per les xarxes socials). Problemes relacionats amb el comportament, l'actitud.

Entrevistat C: Conflictes derivats de la competitivitat i els malentesos intrínsecs a les activitats i al joc. Diferències personals existents entre els alumnes.

Entrevista D: Principalment, el conflicte més destacat és la divisió per gèneres que es genera de forma automàtica en el grup classe. En l'assignatura d'Educació Física, els alumnes es mouen per l'espai més lliurement, revelant de manera motriu on se senten més còmodes dins l'espai, si al centre del grup o més al marge, si amb nois o amb noies, amb material que manejar o sense ell... Tots aquests impuds, ens donen molta informació personal i social sobre l'alumne fora de l'aula ordinària, generant així, altres rols no vists quan els trobem asseguts amb el grup.

Resolució directa del conflicte (un cop s'ha produït el conflicte). Pregunta 2

2. Com a docent, quines estratègies utilitzes per a solucionar els conflictes que poden sorgir entre els teus alumnes durant les classes d'Educació Física?

Entrevistat A: Diàleg: Parlar amb els alumnes per tal d'entendre l'origen del conflicte.

Seguir els protocols habituals de mediació: Per tal de focalitzar l'origen del conflicte i entendre a les parts implicades les actituds, sensibilitats i motivacions que es confronten al conflicte per tal de desenvolupar l'empatia i reduir el conflicte. Quan calgui, requerir la mediació del tutor.

Entrevistat B: Intento utilitzar el joc i l'esport per solucionar aquests conflictes.

Entrevistat C: Seguir els protocols de mediació: Entendre l'origen del conflicte entre les parts implicades aplicant l'escolta activa i recollint aquella informació rellevant per tal de solucionar-lo. Fer un retorn i contrastar les informacions recollides de les parts en conflicte amb les seves respectives contraparts. En funció de la informació establir uns criteris o bases sobre les quals les parts implicades han de reflexionar i acceptar enraonadament les bases d'una relació reparadora o atenuant del conflicte.

Entrevistat D: Com he comentat abans, en aquest grup classe el principal problema és el de la divisió en dos grups: nois i noies. Mai volen mesclar-se entre ells/es si els dones

l'oportunitat de crear un joc més lliure o per tal de fer grups. Com la intenció és rompre amb aquesta barrera tan interioritzada, intentem fer els docents els grups, per tal de ser tant equitatius com sigui possible amb la repartició de grupets i així, anar fent que generin més relacions intrapersonals en grups més reduïts, per tal que, de mica en mica, puguin sentir-se bé amb tot el grup classe.

Metodologia preventiva del conflicte. Preguntes 3,4,5

- 3. Quins serien els mètodes que consideres més efectius per millorar la pràctica docent a l'hora d'afavorir la cohesió de grup i ensenyar als alumnes a resoldre conflictes?**
- 4. Com treballes per fomentar la cohesió grupal i promoure la cooperació entre els estudiants durant les activitats de classe?**
- 5. Fas servir alguna metodologia específica o dinàmica de grup per a millorar les relacions entre els estudiants i millorar el treball en equip?**

Entrevistat A

Prioritzar activitats i treball cooperatiu aplicat a les activitats per tal d'establir sinergies entre els alumnes. Aquest s'adaptarà a les necessitats per tal de construir sinergies positives i destruir-ne de negatives. Prioritzar aquelles activitats que impliquin cooperació (Acrosport....)

Presa de decisions participatives en la confecció de les normes de les activitats, jocs i reptes per tal que les interioritzin i potenciar el diàleg enfocat a l'autonomia dels alumnes.

Dissenyar elements que reforcin els vincles, el sentit de pertinença i el compromís per aconseguir uns objectius comuns (que tinguin un crit de guerra, que portin el mateix color de samarreta, que facin celebracions conjuntes)

Potenciació del diàleg i la comunicació

Entrevistat B

Prioritzar activitats i treball cooperatiu. Proposant activitats on el grup classe hagi de treballar en grup per aconseguir un objectiu comú.

Reduir la pràctica d'activitats competitives És important que no sempre es fomenti la competitivitat entre grups per tal de reduir la font de conflictes, també és necessari que tot el grup classe treballi conjuntament. Amb els esports que fem avaluo una competició on es treballen la cohesió de grup i el respecte al rival.

Sensibilitzar i Treballar el respecte com un valor central de la matèria, esdevenint el docent en un referent exemplificador en la gestió i la resolució de conflictes.

Educació emocional. Donar eines per gestionar les emocions i poder reduir o gestionar millor el conflicte.

Dinàmiques grupals de coneixença

Entrevista C

Fer un seguiment actiu de les dinàmiques i actituds individuals i col·lectives durant el desenvolupament de les activitats proposades per tal de prevenir fonts de conflicte i corregir-les si és necessari.

Prioritzar activitats i treball cooperatiu. Potenciar la participació i la cooperació abans i durant el desenvolupament de les activitats.

Reforç inicial de les actituds i valors propis de la matèria. A l'inici de la sessió, recordar, establir les normes/actituds desitjables durant el desenvolupament de l'activitat. Reflexionar conjuntament amb els alumnes sobre la importància del respecte, l'empatia i la cooperació entre un grup "d'iguals" amb objectius comuns, per tal de reforçar-los i que els alumnes interioritzin la seva importància pràctica i ètica.

Destacar-se com a referent i millora de la relació amb l'alumnat. Participar d'algunes de les activitats proposades per tal de reforçar els lligams amb l'alumnat.

Entrevistat D

El joc com a metodologia per fomentar la cohesió, la cooperació, la resolució de conflictes. Com molts estudis han pogut demostrar, nosaltres posem en pràctica aquesta cohesió mitjançant el joc. D'aquesta manera, l'alumnat està motivat i rep aquest impuls de manera positiva i motivadora.

Metodologia per crear un ambient inclusiu i de respecte. Pregunta 6

6. Quins mètodes o mesures utilitzaes per a crear un ambient inclusiu i de respecte, que ajudi a crear a una convivència positiva i adequada entre els alumnes?

Entrevistat A: Comunicació i diàleg. Mètode en concret cap, la comunicació i el diàleg. A vegades és més important poder resoldre conflictes que avançar matèria i cal deixar el temps a fer-ho.

Entrevistat B: Esdevenir un referent. Com a docent dono exemple sobre el respecte i la igualtat. Utilització de l'humor. Intento afrontar possibles problemes amb un toc d'humor per tal de baixar les tensions. Utilització del joc. Quan les parts implicades estan implicades en la possible resolució ho intento fer a través del joc i esport de forma cooperativa.

Entrevistat C: Establir d'inici les bases de les normes de comportament de tal forma que l'alumnat se sensibilitzi i assumeixi els límits pel que fa a les actituds i comportament discriminatoris. És important reforçar el respecte a les diferències a partir de raonaments lògics, exemples o analogies que els alumnes puguin entendre i mostrar-se ferm davant qualsevol actitud discriminatòria o ofensiva per qüestions determinades, tals com la procedència de l'alumne, el gènere, la religió o la seva orientació sexual, per posar alguns exemples.

Entrevistat D: Establir d'inici les bases de les normes de comportament. Principalment, explicar el primer dia de classe que qualsevol mostra de mal ambient, insults, o mal comportament general a l'aula o cap al company i docent serà penalitzada i mai passada per alt. Que, òbviament, afecta directament la nota i anar-ho complint durant el curs. D'aquesta manera, els alumnes saben quin és el límit, i com ho has anat demostrant durant

el curs (perquè sempre hi ha un alumne que té una mala actitud o resposta) els alumnes saben que aquestes actituds no es poden tolerar. Un cop això està interioritzat, fem esports grupals.

Aprofitar les situacions de conflicte com a oportunitats d'aprenentatge. Pregunta 7

7. Com gestionen les situacions conflictives per a transformar-les en oportunitats d'aprenentatge pels teus alumnes?

Entrevistat A: Depèn de la situació de conflicte i del que en puguem extreure, de l'espai on es doni i del moment de la sessió.

Entrevistat B: Tal com he dit, els conflictes es generen entre persones i l'esport i el joc són eines magnífiques per a la resolució d'aquestes situacions. És important fer un treball previ de diàleg per guanyar-te a l'alumnat i portar-lo al teu terreny.

Entrevista C: La resolució dels conflictes esdevé una eina molt potent pel que fa a l'aprenentatge. Fer una bona mediació per tal de resoldre positivament el conflicte i vehicular-ho posteriorment per mitjà del joc i activitats cooperatives és la forma més efectiva per tal que l'alumnat millori les seves qualitats cooperatives i la gestió del conflicte des d'un inici.

Entrevista D: Fer una bona mediació. Principalment, fent una intervenció per tal de baixar el nivell d'intensitat dels alumnes implicats i fent que, mitjançant la paraula "tranquil·la", expliquin el que ha succeït. Un cop exposada la situació, donar-los als alumnes les eines per tal que ells mateixos puguin verbalitzar quines creuen que seria la solució per tal de millorar el que ha passat, o fer que no torni a passar. Parlant i fent que facin un exercici d'empatia i fent-los canviar de perspectiva des del qual ells estan mirant el problema.

La comunicació efectiva i a transmetre normes de convivència clares per a prevenir conflictes i promoure la cohesió grupal. Pregunta 8

8. Quina importància li dones a la comunicació efectiva i a transmetre normes de convivència clares per a prevenir conflictes i promoure la cohesió grupal?

Entrevistat A: Com he comentat en preguntes anteriors li dono molta importància i crec que és fonamental per la prevenció de conflictes.

Entrevistat B: Com he comentat en preguntes anteriors li dono molta importància i crec que és fonamental per la prevenció de conflictes.

Entrevistat C: És una part vital de la tasca docent. Considero que aquestes s'han de reforçar molt a l'inici de curs per tal que els alumnes assumeixin i vagin consolidant les normes i les pautes de comportament pròpies de la matèria i de la convivència entre iguals (a l'institut i a la vida en general)

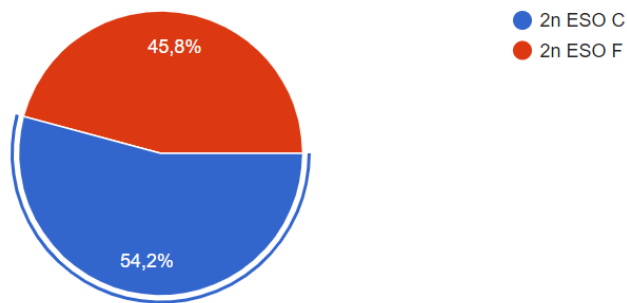
Entrevistat D: "Molta"

5.3. Qüestionari dirigit als alumnes

Els qüestionaris dirigits als alumnes es divideixen en dos, el preqüestionari que els alumnes el varen contestar abans de la meua intervenció com a docent i duent a terme la meua situació d'aprenentatge enfocada al treball cooperatiu, i el postqüestionari contestat una vegada finalitzada la meua intervenció. El preqüestionari va ser contestat per un total de 48 alumnes dels dos grups de 2n ESO del centre, els quals 22 eren alumnes de 2n ESO F i 26 eren alumnes de 2n ESO C. Aquesta diferència es dona per l'absència constant d'alguns membres de les classes mencionades durant el curs acadèmic. El postqüestionari que va ser contestat per un total de 49 alumnes dels dos grups de 2n ESO, els quals 26 alumnes eren del grup F i 23 alumnes del grup C. Aquesta diferència, pot provocar alguns canvis en els qüestionaris, ja que participaran alumnes que no han fet el preqüestionari, i segurament no han fet alguna de les sessions enfocades en el treball cooperatiu.

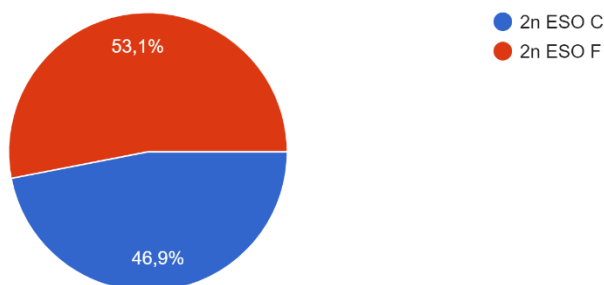
A continuació presentaré i analitzaré els resultats obtinguts del preqüestionari com el postqüestionari, acompanyats dels seus respectius gràfics. D'aquesta manera, es podrà observar i comparar les diferències entre els dos qüestionaris de manera més clara i precisa. Hem de tenir en compte, que algunes de les preguntes dels qüestionaris poden canviar.

Figura 17. Preqüestionari: Percentatge d'alumnes de cada classe

Font: Elaboració per Google Forms

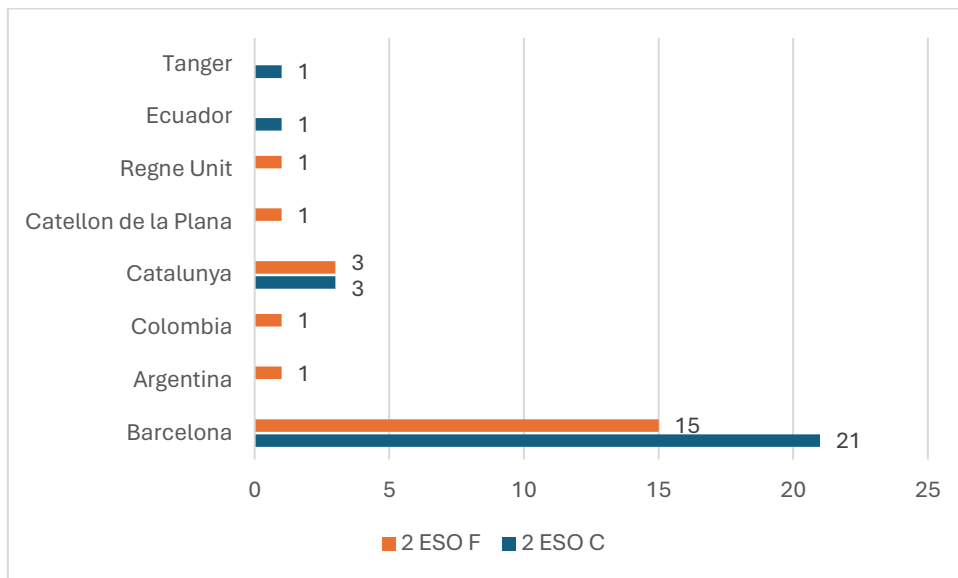
Figura 18: Postqüestionari: Percentatge d'alumnes de cada classe

Font: Elaboració per Google Forms

Pel que fa al lloc de naixement dels alumnes, podem observar que la majoria són nascuts a Barcelona, però sí que hi ha altres alumnes que provenen de diferents regions geogràfiques.

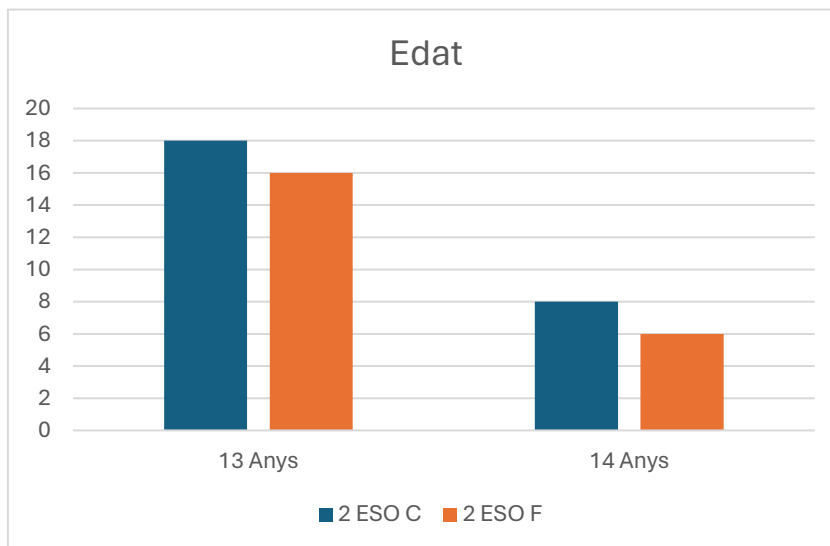
Figura 19: Preqüestionari: Lloc de naixement dels alumnes

Font: Elaboració pròpia.

L'edat que caracteritza els dos grups de 2n d'ESO ronda entre els 13 i 14 anys, dels quals 34 alumnes tenen 13 anys (18 alumnes del grup C i 16 alumnes del grup F), i 14 alumnes tenen 14 anys (8 alumnes del grup C i 6 alumnes del grup F).

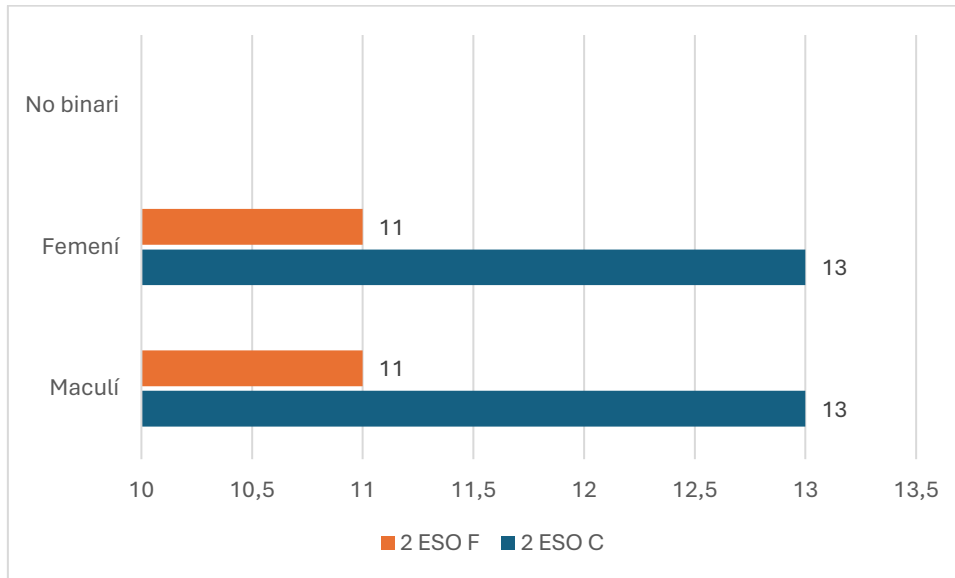
Figura 20: Edat dels alumnes

Font: Elaboració pròpia.

Per altra banda, el gènere que compon els dos grups classe en el qüestionari ens surt equitatiu en les dues classes, tot i que hem de tenir en compte de què no varen participar tots els membres que componen els dos grups classe per les absències constants a primera hora i en general durant tot el curs acadèmic.

Figura 21: Gènere dels alumnes

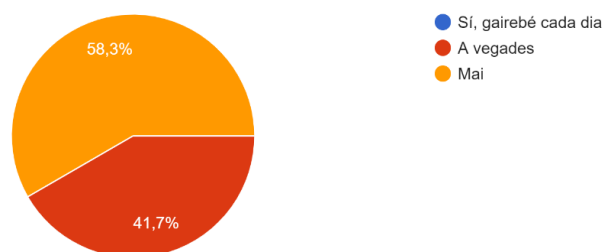

Font: Elaboració pròpia.

Pel que fa a com se sent l'alumnat davant els comportaments dels companys, en el preqüestionari observem que hi ha un 41,7% d'alumnes que ha contestat a vegades, i un 58,3% que ha contestat que no. En canvi, en el post qüestionari, es pot veure un total de 61,2% d'alumnes que han contestat "mai" i un 38,8% d'alumnes que han contestat "a vegades".

Figura 22: Et sents malament a l'escola pels comportaments dels companys?

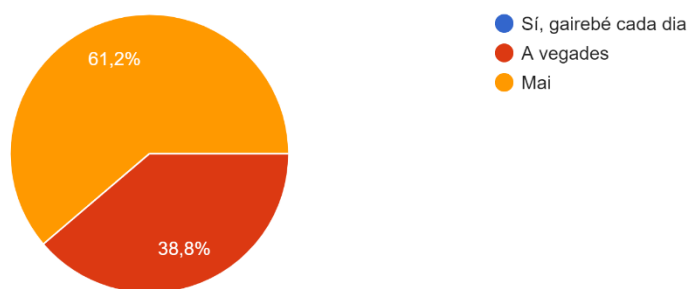
48 respuestas

Font: Elaboració per Google Forms

Figura 23: Postqüestionari: Et sents malament a l'escola pels comportaments dels companys?

49 respuestas

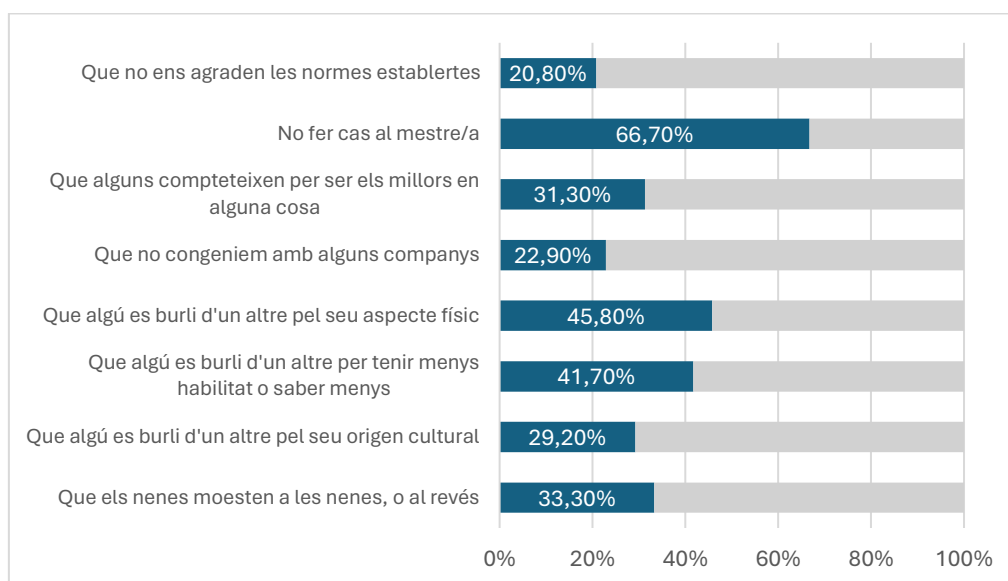

Font: Elaboració per Google Forms

Els motius pels quals els alumnes consideren que provoquen conflictes a la classe o al pati, les tres opcions més votades del preqüestionari són “no fer cas al mestre/a” amb un 66,7%, “que algú es burli d’un altre pel seu aspecte físic” amb un 45,8%, i “que algú es burli d’un altre per tenir menys habilitat o saber menys” amb un 41,7%. Les altres opcions també han sigut seleccionades per l’alumnat, però amb menys vots.

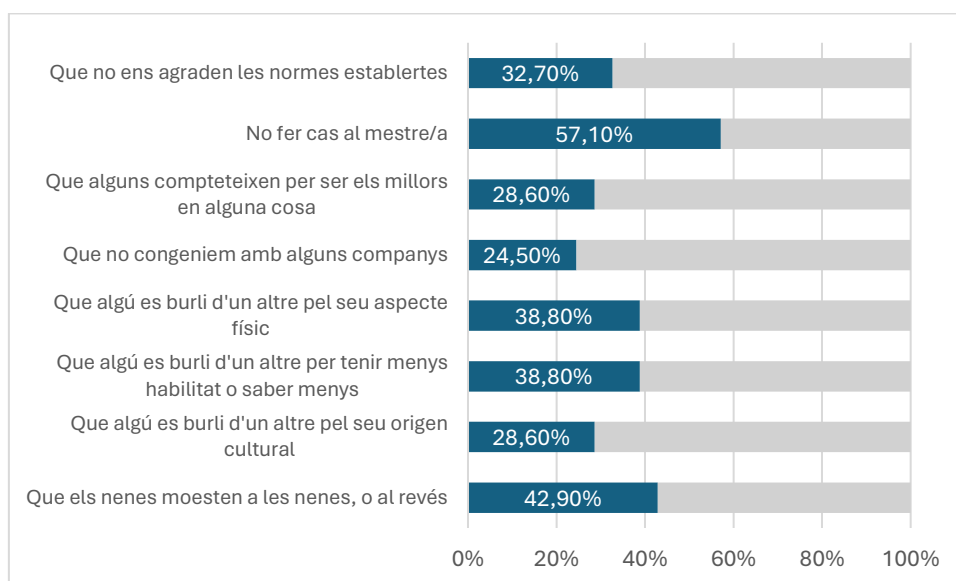
En el postqüestionari, les tres opcions més votades són: “no fer cas al mestre/a” amb un 57,1%, “que els nens molesten a les nenes o al revés” amb un 42,9%, i les dues respostes que queden en empat en tercera posició són “que algú es burli d’un altre per tenir menys habilitat o saber menys” amb un 38,8%, i “que algú es burli d’un altre pel seu aspecte físic” amb un 38,8%.

Figura 24: Preqüestionari: Quin creus que són els motius que poden provocar conflictes a la classe o al pati?

Font: Elaboració pròpia

Figura 25: Postqüestionari: Quin creus que són els motius que poden provocar conflictes a la classe o al pati?

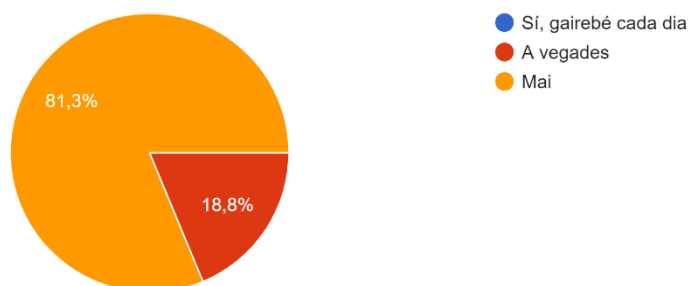

Font: Elaboració pròpia

A la pregunta per observar si els alumnes tenen conflictes amb els seus companys o companyes a la classe o al pati, en el preqüestionari hi ha un 81,3% d'alumnes que han seleccionat l'opció "mai", i un 18,8% d'alumnes que han contestat "a vegades". En canvi, en el postqüestionari hi ha un 71,4% que ha contestat "mai" i un 28,6% que ha contestat "a vegades".

Figura 26: Preqüestionari: Tens conflictes amb els companys a la classe o al pati?

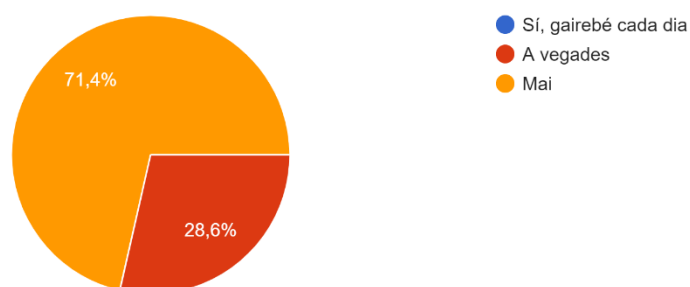
48 respuestas

Font: Elaboració per Google Forms.

Figura 27: Preqüestionari: Tens conflictes amb els companys a la classe o al pati?

49 respuestas

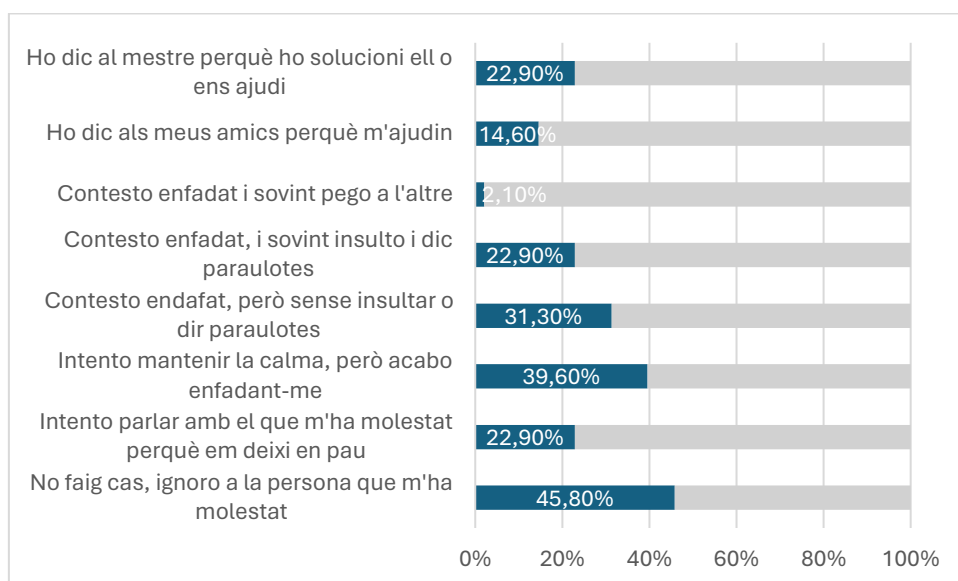

Font: Elaboració per Google Forms.

La pregunta de com reacciones quan et molesten o tens un problema amb unS companys, les tres opcions més votades per alumnes al preqüestionari han sigut “No faig cas, ignoro a la persona que m’ha molestat” amb un total de 45,8%, “Intento mantenir la calma, però acabo anant-me” amb un 39,6%, i “Contesto enfadat, però sense insultar o dir paraulotes” amb un 31,3%. Les altres opcions també han sigut seleccionades per l’alumnat, però amb menys vots.

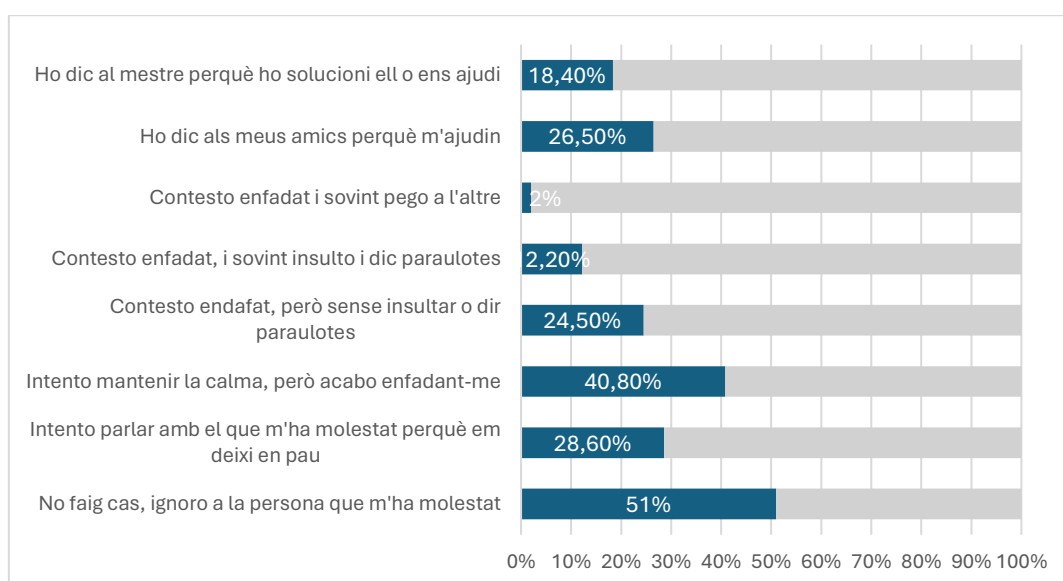
En el postqüestionari les tres opcions més votades han sigut “no faig cas, ignoro a la persona que m’ha molestat” amb un 51%, “Intento mantenir la calma, però acabo anant-me” amb un 40,8%, i “Intento parlar amb el que m’ha molestat perquè em deixi en pau” amb un 28,6%.

Figura 28: Preqüestionari: Com reaccions quan et molesten o tens un problema amb un company?

Font: Elaboració pròpia

Figura 29: Postqüestionari: Com reaccions quan et molesten o tens un problema amb un company?

Font: Elaboració pròpia.

Les dues respostes més votades en el preqüestionari pels alumnes a la pregunta per poder observar com es soluciona una baralla o problema entre companys a l'aula o al pati, han sigut: “El mestre parla amb els implicats i es busca una solució” amb un 62,5%, i “El

mestre/a castiga els implicats” amb un 18,8%. Les altres opcions també han sigut seleccionades per l’alumnat, però amb menys vots.

En el postqüestionari, les dues més votades han sigut “El mestre parla amb els implicats i es busca una solució” amb un 67,3%, i “El mestre/a castiga els implicats” amb un 22,4%.

Figura 30: Preqüestionari: Quan hi ha una baralla o problema entre companys a l’aula, al pati o als passadissos, com es soluciona a la classe?

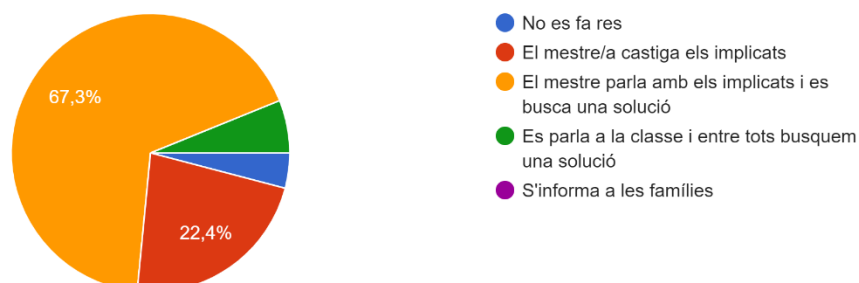
48 respuestas

Font: Elaboració per Google Forms.

Figura 31: Postqüestionari: Quan hi ha una baralla o problema entre companys a l’aula, al pati o als passadissos, com es soluciona a la classe?

49 respuestas

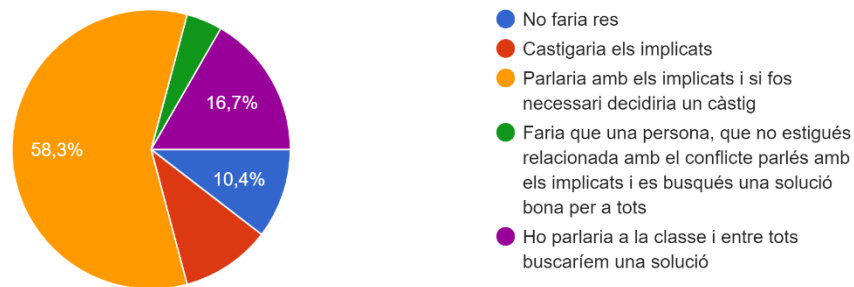
Font: Elaboració per Google Forms.

Els alumnes en la pregunta del preqüestionari on havien de respondre com solucionarien ells o elles els conflictes que es donen entre els companys, les dues opcions més votades han sigut “parlaria amb els implicats i si fos necessari decidiria un càstig” amb un 58,3%, i “ho parlaria a la classe i entre tots buscaríem una solució” amb un 16,7%. Les altres respostes han sigut seleccionades, però amb menys vots.

En el postqüestionari, les dues opcions més votades han sigut “parlaria amb els implicats i si fos necessari decidiria un càstig” amb un 61,2%, i “Castigaria els implicats” amb un 16,3%.

Figura 32: Preqüestionari: Com solucionaríes tu els conflictes que es donen entre els companys?

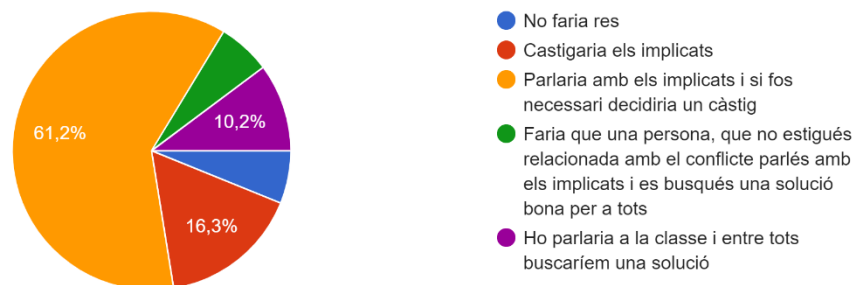
48 respuestas

Font: Elaboració per Google Forms.

Figura 33: Postqüestionari: Com solucionaríes tu els conflictes que es donen entre els companys?

49 respuestas

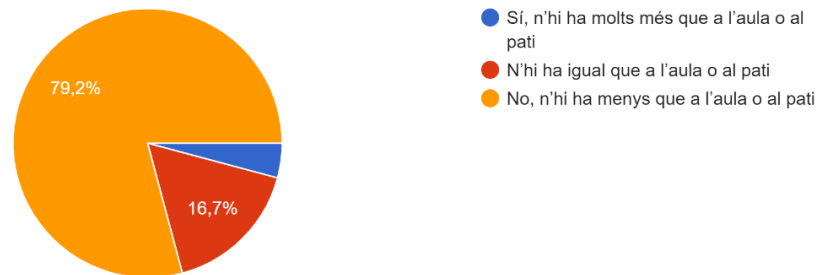
Font: Elaboració per Google Forms.

La resposta dels alumnes que predomina en el preqüestionari a la pregunta enfocada a si creuen que hi ha més conflictes a les sessions d'EF que a l'aula o al pati, ha sigut “no, n'hi ha menys que a l'aula o al pati” amb un 79,2%. La segona més votada ha sigut “N'hi ha igual que a l'aula o al pati” amb un 16,7%, i en última posició “Sí, n'hi ha molts més que a l'aula o al pati” amb un 4,2%.

En el postqüestionari, la resposta que predomina és sigut “no, n’hi ha menys que a l’aula o al pati” amb un 65,3%, seguit de “N’hi ha igual que a l’aula o al pati” amb un 28,6%, i “Sí, n’hi ha molts més que a l’aula o al pati” amb un 6,1%.

Figura 34: Preqüestionari: Creus que hi ha més conflictes a les sessions d’E.F. que a l’aula o al pati?

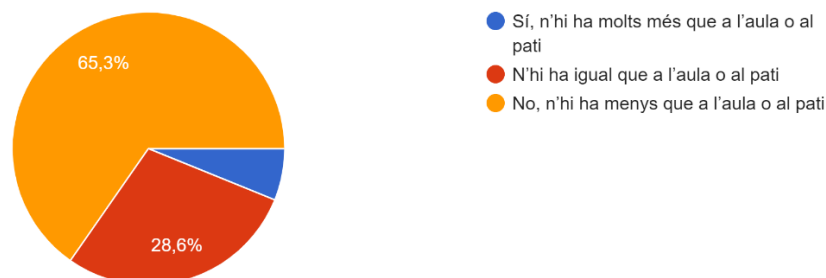
48 respuestas

Font: Elaboració per Google Forms

Figura 35: Postqüestionari: Creus que hi ha més conflictes a les sessions d’E.F. que a l’aula o al pati?

49 respuestas

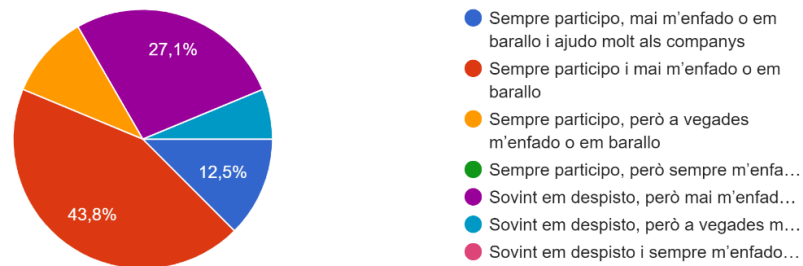
Font: Elaboració per Google Forms

A la pregunta enfocada als comportaments dels alumnes durant les sessions d’EF, les tres respostes més votades en el preqüestionari han sigut “Sempre participo i mai m’enfado o em barallo” amb un 43,8%, “Sovint em despisto, però mai m’enfado o em barallo” amb un 27,1%, i “Sempre participo, mai m’enfado o em barallo i ajudo molt als companys” amb un 12,5%. Les altres respostes han sigut seleccionades, però amb menys vots.

En el postqüestionari, la resposta més votada són dues “Sovint em despisto, però mai m’enfado o em barallo” amb un 30,6%, i “Sempre participo i mai m’enfado o em barallo” amb un 30,6%. La segona resposta més votada ha sigut “Sempre participo, mai m’enfado o em barallo i ajudo molt als companys” amb un 20,4%, i com a última resposta votada tenim “Sempre participo, però a vegades m’enfado o em barallo” amb un 18,4%.

Figura 36: Preqüestionari: Com creus que és el teu comportament durant les sessions d'E.F.?

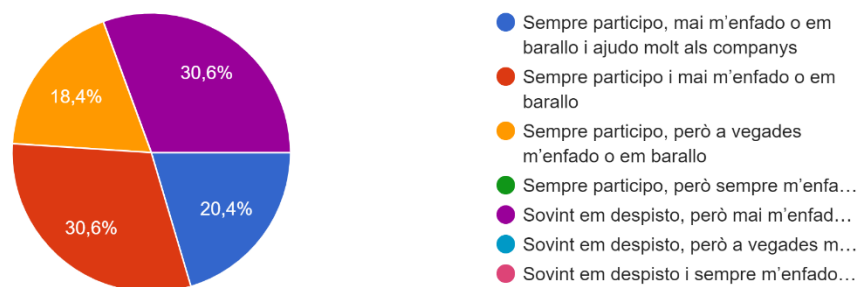
48 respuestas

Font: Elaboració per Google Forms

Figura 37: Postqüestionari: Com creus que és el teu comportament durant les sessions d'E.F.?

49 respuestas

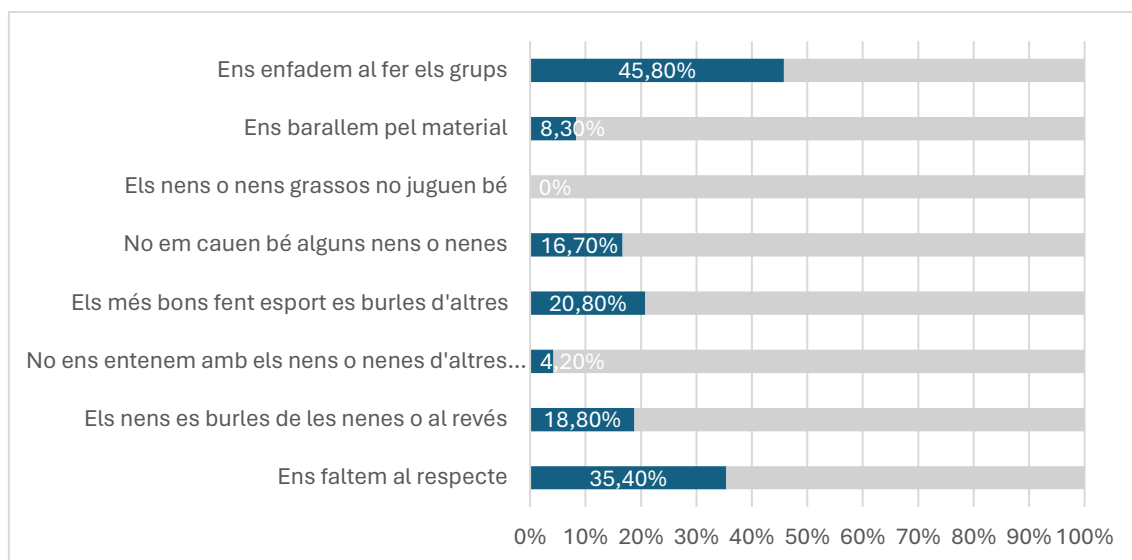
Font: Elaboració per Google Forms

Les dues respostes més votades en diferència dels alumnes a la pregunta del preqüestionari que diu: marcar els comportaments que causen problemes durant les

sessions d'EF, han sigut “Ens enfadem al fer els grups” amb 45,8% de vots i “Ens faltem al respecte” amb un 35,4%.

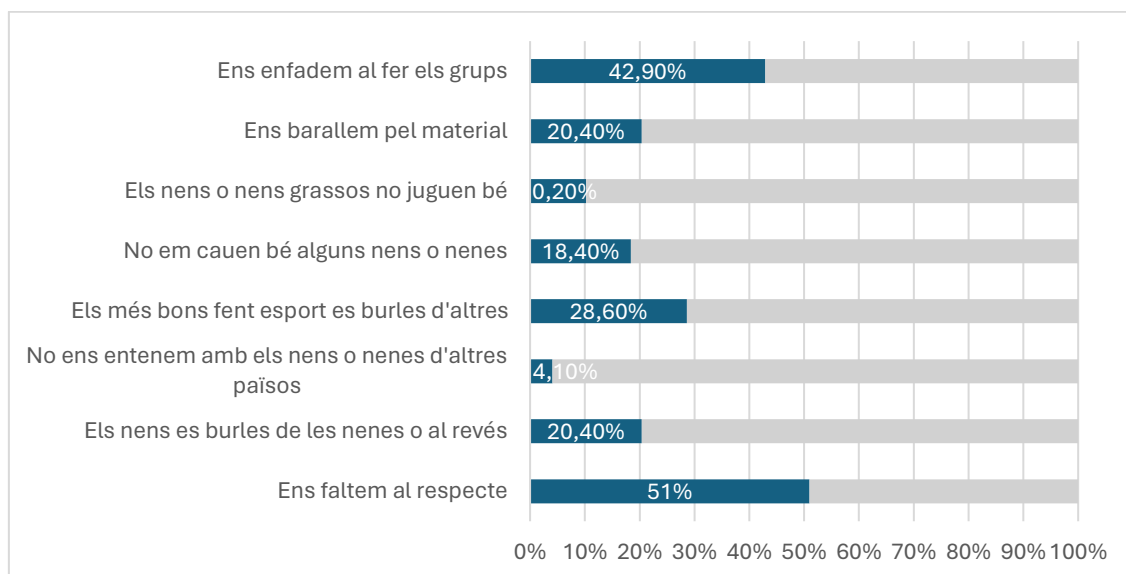
En el postqüestionar, les dues respostes més votades han sigut i “Ens faltem al respecte” amb un 51%, i “Ens enfadem al fer els grups” amb un 42,9%.

Figura 38: Preqüestionari: Marca els comportaments que creus que causen problemes durant les sessions d'E.F. Marca els que més sovint passin. Pots marcar-ne més d'un.

Font: Elaboració pròpia.

Figura 39: Postqüestionari: Marca els comportaments que creus que causen problemes durant les sessions d'E.F. Marca els que més sovint passin. Pots marcar-ne més d'un.

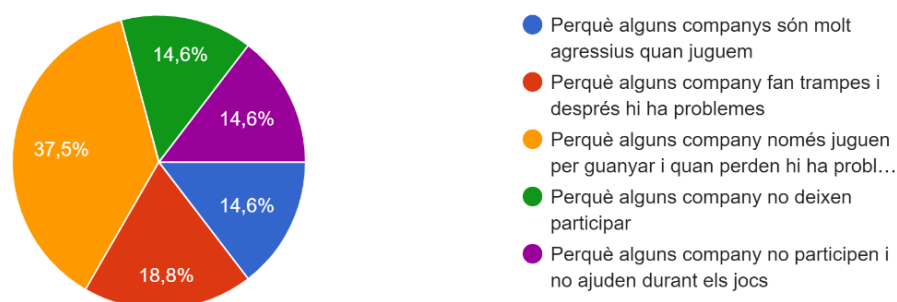
Font: Elaboració pròpia.

Els alumnes a la pregunta de què creus que passa quan un joc no funciona bé, les dues respostes del preqüestionari més contestades han sigut: “Perquè alguns companys només juguen per guanyar i quan perden hi ha problemes” amb un 37,5% dels vots, i “Perquè alguns companys fan trampes i després hi ha problemes” amb un 18,8% de vots. Les altres respostes han sigut seleccionades, però amb menys vots.

En el postqüestionari, les dues respostes més contestades han sigut “Perquè alguns companys fan trampes i després hi ha problemes” amb un 34,7%, i “Perquè alguns companys només juguen per guanyar i quan perden hi ha problemes” amb un 26,5%.

Figura 40: Preqüestionari: Quan un joc no funciona bé, per què creus que passa?

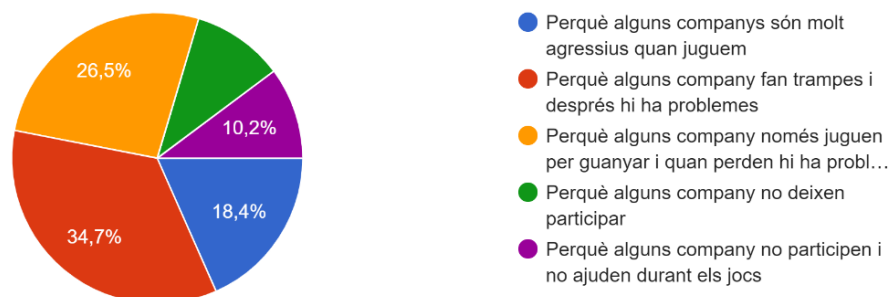
48 respuestas

Font: Elaboració per Google Forms

Figura 41: Preqüestionari: Quan un joc no funciona bé, per què creus que passa?

49 respuestas

Font: Elaboració per Google Forms

En el preqüestionari la pregunta de “Quan tens un conflicte a les sessions d’E.F., com reaccions?” les dues reaccions més votades pels alumnes han sigut: “No en faig cas, l’ignore i segueixo jugant” amb un 43,8% de vots, i “Intento parlar amb el company que m’ha molestat, però sovint acabem discutint” amb un 20,8%.

Figura 42: Preqüestionari: Quan tens un conflicte a les sessions d’E.F., com reaccions?

48 respuestas

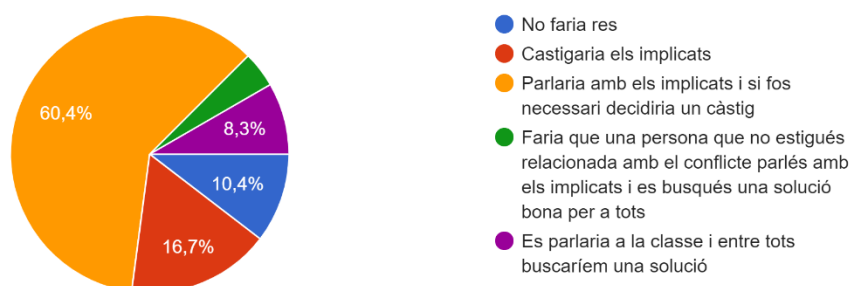
Font: Elaboració per Google Forms

En el preqüestionari, les dues solucions més votades pels alumnes a la pregunta de com solucionarien ells o elles un conflicte durant les sessions d’EF, són “Parlaria amb els implicats i si fos necessari decidiria un càstig” amb un 60,4%, i “Castigaria els implicats” amb un 16,7%. Les altres respostes han sigut seleccionades, però amb menys vots.

En el postqüestionari, les dues respostes més votades han sigut “Parlaria amb els implicats i si fos necessari decidiria un càstig” amb un 59,2%, i “Castigaria els implicats” amb un 20,4%.

Figura 43: Preqüestionari: Com solucionaríes tu els conflictes que es donen durant les sessions d'EF?

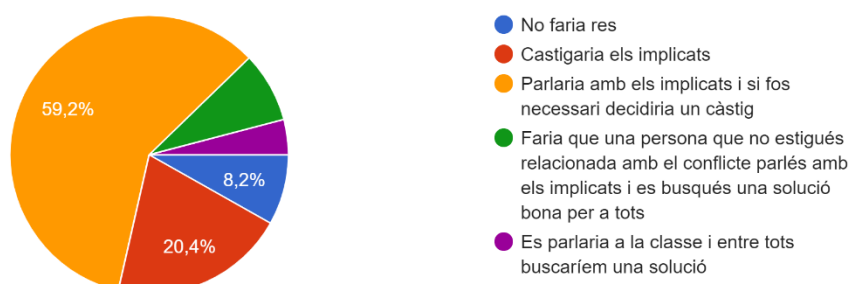
48 respuestas

Font: Elaboració per Google Forms.

Figura 44: Postqüestionari: Com solucionaríes tu els conflictes que es donen durant les sessions d'EF?

49 respuestas

Font: Elaboració per Google Forms.

Per acabar el preqüestionari dirigit a l'alumnat, vaig introduir una pregunta on els demanava a l'alumnat si volien dir o afegir alguna cosa més. Com he mencionat i destacat abans en l'apartat on explicava les tècniques de recollida d'informació, destacaria les següents respostes dels alumnes:

- *“Doncs que sovint la gent es queixa que algunes persones no participen o si participen no ho fan bé, però quan les persones volen participar no l'hi deixen perquè diuen que ho fan malament o els deixen fora del joc i si sempre fan això no podem practicar per millorar”.*

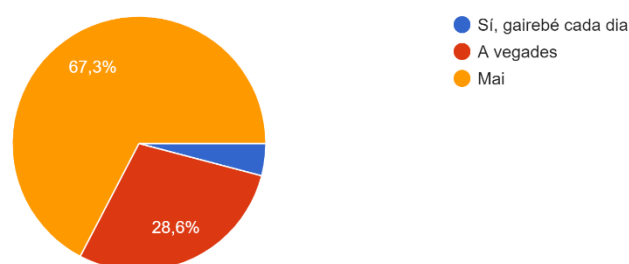
- *“Realment l'únic problema que m'adono que passa és que la gent no pren atenció a les indicacions del docent”.*
- *“Sovint els conflictes passen per falta de comunicació, no per culpa dels mestres sinó de l'alumnat, que tampoc en fa res per poder solucionar-ho”.*

Per altra banda, donaré pas a fer l'anàlisi de les preguntes que només sortien en el postqüestionari i estaven enfocades al treball cooperatiu que vàrem fer durant la meua intervenció.

En el postqüestionari, la pregunta “va haver-hi algun conflicte durant el treball en equip?”, la resposta més votada per l'alumnat va ser “mai” amb un 67,3%. Després ve l'opció de “a vegades” amb un 28,6%, i “sí, gairebé cada dia” amb un 2%.

Figura 45: Postqüestionari: Va haver-hi algun conflicte durant el treball en equip?

49 respuestas

Font: Elaboració per Google Forms

Per altra banda, tenim en el postqüestionari la pregunta “Si la teva resposta ha sigut que sí, com vares reaccionar? Si la teva resposta ha sigut "mai", com consideres que haguessis reaccionat?” les respostes més votades han sigut les següents: primer tenim “No en faig cas, l'ignore i segueixo jugant” amb un 44,9%, en segona posició “Intento parlar amb qui m’ha molestat per solucionar-ho” amb un 20,4%, i en tercera posició “Intento parlar amb el company que m’ha molestat, però sovint acabem discutint” amb un 16,3%.

Figura 46: Postqüestionari: Si la teva resposta ha sigut que sí, com vares reaccionar?. Si la teva resposta ha sigut “mai”, com consideres que haguessis reaccionat?

49 respuestas

Font: Elaboració per Google Forms.

En la pregunta del postqüestionar enfocada a què va fer l'equip per assegurar-se que tots els membres se sentissin inclosos i valorats, les tres respostes més votades han sigut “Va escoltar i va respectar les opinions de tots” amb un 44,9%, “Va fomentar la participació de tots” amb un 24,5%, i “Va promoure un ambient de col·laboració i diàleg” amb un 20,4%.

Figura 47: Postqüestionari: Què va fer el teu equip per a assegurar-se que tots se sentissin inclosos i valorats?

49 respuestas

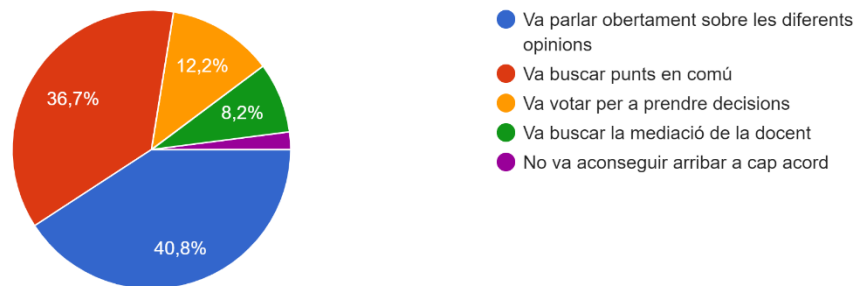

Font: Elaboració per Google Forms

Els alumnes a la pregunta de què va fer el teu equip per gestionar les diferències d'opinió i arribar a un acord, les respostes més votades han sigut “Va parlar obertament sobre les diferents opinions” amb un 40,8%, “Va buscar punts en comú” amb un 36,7%, i “Va votar per a prendre decisions” amb un 12,2%.

Figura 48: Postqüestionari: Què va fer el teu equip per a gestionar les diferències d'opinió i arribar a un acord?

49 respuestas

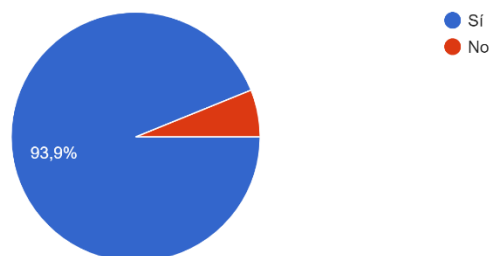

Font: Elaboració per Google Forms

A la pregunta de si els va agradar treballar en equip, la majoria dels alumnes varen contestar l'opció “sí” amb un 93,9%, i l'opció “no” amb un 6,1%.

Figura 49: Postqüestionari: T'ha agradat treballar en equip a les classes d'EF?

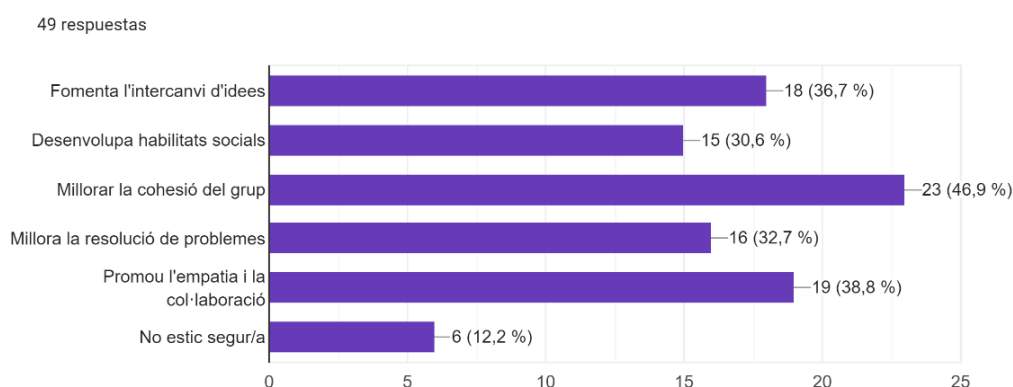
49 respuestas

Font: Elaboració per Google Forms

L'ordre de les respostes més votades pels alumnes a la pregunta enfocada a com creien que el treball cooperatiu podia millorar en el seu aprenentatge, han sigut en primera posició “Millorar la cohesió de grup” amb un 46,9%, segona posició “Promou l’empatia i la col·laboració” amb un 38,8%, tercera posició “Fomenta l’intercanvi d’idees” amb un 36,7%, quarta posició “Millorar la resolució de problemes” amb un 32,7%, en quinta posició “Desenvolupa habilitats socials” amb un 30,6%, i en darrera posició “No estic segur/a” amb un 12,2%.

Figura 50: Postqüestionari: Com creus que el treball cooperatiu pot millorar el teu aprenentatge en general? Pots marcar-ne més d'un.

Font: Elaboració per Google Forms

Per acabar el postqüestionari, vaig introduir una pregunta molt semblant a la del preqüestionari per poder donar veu als alumnes i que tinguessin un espai on poguessin expressar el que opinaven sobre el tema. La pregunta és “Vols afegir o dir alguna cosa més sobre les sessions d'aprenentatge cooperatiu?” i algunes de les respostes que m’agradaria destacar que ja han sigut destacades a l’explicació de l’instrument són:

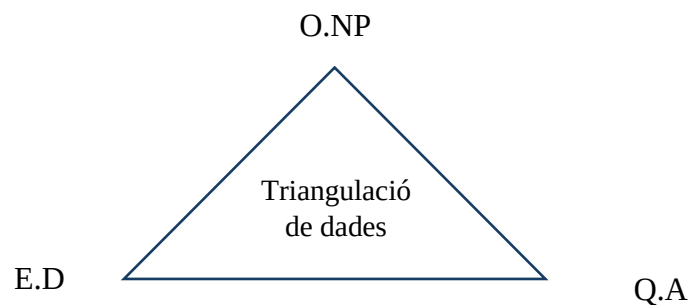
- *“Que a vegades la gent que en sap més juga agressivament i es queixa si alguns no som tan bons jugant o si no participem, però quan ho fem no ens deixen”.*
- *“Em semblen una pràctica molt original per fer EF (piscina) i molt entretinguda! :)”.*

5.4. Triangulació de dades

Per començar aquest apartat, aplicaré una triangulació de dades per poder analitzar els resultats de la investigació. “La triangulació està entesa com a tècnica de confrontació i eina de comparació de diferents tipus d'anàlisis de dades amb un mateix objectiu pot contribuir a validar un estudi d'enquesta i potenciar les conclusions que d'ell es deriven.” (Sabiote et al, 2006).

A continuació, adjuntaré una il·lustració de la triangulació de dades d'aquesta investigació.

Figura 60: Il·lustració triangulació de dades.

Font: Elaboració pròpia

O.NP: Full d'observació no participant

E.D: Entrevistes als docents

Q.A: Qüestionari dirigit als alumnes

Aquesta triangulació ens permet obtenir una visió més completa i concreta del tema de la investigació, i ens ajuda a combinar i comparar diferents tipus de dades (quantitatives i qualitatives). Així, ens permet millorar la qualitat, profunditat i fiabilitat dels resultats de la investigació (Valencia, 2000).

Per tant, per a comprendre millor la dinàmica dels conflictes en les classes d'Educació Física i avaluar l'efectivitat del treball cooperatiu com a estratègia d'intervenció, he comparat les dades aconseguides a partir de diferents tècniques de recollida d'informació: l'observació no participant, les entrevistes als docents d'Educació Física i els qüestionaris dirigits als alumnes. Aquest enfocament ens permet obtenir una visió més completa i identificant patrons consistents, a part de detectar si hi ha discrepàncies que seran necessàries aprofundir en alguns certs aspectes. A continuació, dividiré les diferents observacions i resultats de la triangulació de dades en diferents apartats:

- Causes de conflicte:

Tant l'observació no participant com les entrevistes a docents coincideixen a identificar diverses causes de conflicte, com per exemple les actituds de competitivitat, els malentesos entre companys i companyes, les diferències personals entre l'alumnat i la divisió per gèneres a l'hora de treballar en parelles o grups. A més, els qüestionaris dirigits als alumnes també mostren aquestes causes, destacant la falta de seguiment de normes, les trampes i les disputes en la formació de grups. Aquests resultats suggereixen que els conflictes a l'aula d'Educació Física poden estar relacionats amb factors com la rivalitat, la falta de comunicació efectiva i les diferències individuals.

Per altra banda, l'observació no participant i els qüestionaris pre i post identifiquen que la falta d'atenció a les instruccions del docent i la competitivitat són les principals causes que provoquen conflictes a les classes d'Educació física. Els docents a les entrevistes també ho expliquen, afegint que la falta d'habilitats socials era un factor significatiu, competència específica que s'hauria de treballar al llarg del curs.

- Resolució de conflictes

Tant els docents com els alumnes mencionen el diàleg i la cerca de solucions com a estratègies clau per a resoldre conflictes. Els docents donen importància al seguiment de protocols de mediació, mentre que els alumnes destaquen la intervenció del mestre/a. Aquests resultats indiquen que tant els docents com els alumnes reconeixen la importància d'abordar els conflictes de manera constructiva, buscant solucions que beneficiïn a tots els involucrats.

Tant en els qüestionaris com en les observacions, els alumnes van mostrar una tendència a ignorar al company o companya que els molesta o intenten mantenir la calma. Els docents destaquen també la importància del diàleg com a estratègia de resolució, intervenció que sembla haver influït positivament en les respostes dels alumnes.

Per tant, totes les tècniques per recollir dades coincideixen que la intervenció del docent és clau per a la resolució de conflictes, ja sigui mitjançant el diàleg amb els implicats o mitjançant càstigs. Aquest enfocament comú destaca la importància del rol del docent en la mediació de conflictes.

- Impacte positiu del treball cooperatiu en la cohesió grupal

En les entrevistes realitzades, els docents prioritzen el treball cooperatiu, la participació activa i l'establiment de normes clares per a fomentar la cohesió grupal. Per altra banda, els qüestionaris dirigits als alumnes, donen suport a aquests enfocaments, amb un 46,9% considerant que el treball cooperatiu millora la cohesió del grup. Per tant, el treball cooperatiu pot ser una eina efectiva per a promoure la unió i la col·laboració entre els estudiants, ajudant així a reduir conflictes i millorar la convivència grupal.

Les tres tècniques d'obtenció de dades (observació, entrevistes i qüestionaris) ens indiquen que el treball cooperatiu té un efecte positiu en la cohesió grupal, reduint la competitivitat negativa i fomentant un enfocament en objectius comuns i col·laboració. Tant les entrevistes a docents com els qüestionaris assenyalen que el treball cooperatiu promou l'empatia i el respecte entre els alumnes, contribuint a un ambient més cohesionat

i menys conflictiu, on es fomenta el respecte entre els companys i companyes del grup classe.

A més, el postqüestionari ens indica que els alumnes perceben el treball cooperatiu com una oportunitat per a millorar l'empatia, la col·laboració, l'intercanvi d'idees i el desenvolupament d'habilitats socials. Un 93,9% dels alumnes afirma haver gaudit del treball en equip. Aquests resultats indiquen que el treball cooperatiu no sols pot millorar la cohesió grupal, sinó també fomentar el desenvolupament d'habilitats socials, actituds i valors.

Per altra banda, cal mencionar l'evolució de les percepcions que hi va haver a les respostes del pre i post qüestionari, on s'observa una disminució en la percepció de conflictes durant les classes d'Educació física. Els alumnes mostren una actitud més oberta a dialogar i a buscar solucions per a resoldre conflictes. Això ens informa que hi ha un impacte positiu a l'hora d'implementar estratègies de treball cooperatiu a les sessions de l'especialitat.

Per concloure, gràcies a la triangulació de dades realitzada, podem observar una coherència entre les percepcions de docents i alumnes sobre les causes de conflicte i les estratègies de resolució. També es destaca la importància del treball cooperatiu, la promoció d'un ambient inclusiu i de respecte per a fomentar la cohesió grupal, i millorar les relacions i la convivència entre els estudiants. Les estratègies didàctiques basades en el diàleg i la col·laboració entre els diferents membres del grup classe poden tenir un impacte positiu en la gestió de conflictes.

6. Resultats i discussió

Una vegada hem analitzat les dades recollides, donem pas als resultats de l'anàlisi del contingut obtingut a partir de les diferents tècniques. En aquest apartat, es donarà resposta als diferents objectius específics a partir de les diferents tècniques de recollida de dades i es discutiran els resultats amb autors i articles científics.

6.1. Resultats full d'observació no participatiu

Per donar resposta al primer objectiu específic “Detectar els principals conflictes que sorgeixen en el grup classe durant les classes d'Educació Física per avaluar la cohesió grupal” vaig fer ús del full d'observació no participant.

Per començar, es va observar un total de sis sessions de les classes d'Educació física dels grups de 2n ESO C i F durant el tercer trimestre del curs 2023-24. Totes les sessions es van dur a terme de 8 am a 10 am a la piscina del centre escolar. Les sessions es van centrar en activitats de flotació, velocitat, i tècnica de crol i braça.

Una vegada acabades les observacions, es van registrar un total de 19 casos de conductes que influeixen en el clima de convivència. D'aquestes, 15 van ser conductes que van derivar en conflictes i 2 van ser conductes prosocials. Basant-nos en els resultats obtinguts a través d'aquesta tècnica, podem arribar a les següents conclusions:

- La distribució dels conflictes: els conflictes sorgien majoritàriament a la part principal de la sessió on es desenvolupen les diferents estratègies explicades pel docent, seguit de la part inicial on el docent presenta la sessió que durà a terme, i finalment la tornada a la calma on normalment per finalitzar la sessió el docent donava temps lliure o feia una activitat conjunta de tot el grup classe.
- Organització social: en l'organització individual, en el grup F hi va haver més conflictes en comparació al grup C. En canvi, en l'organització de grups mitjans i grans el grup C es van produir més conflictes. Hem de tenir en compte, que els docents tenen un paper molt important a l'hora de fer els agrupaments, ja que ajudarà a promoure la cohesió grupal i un aprenentatge eficaç (Vàzquez, 2013).

- Gènere: El gènere va ser un aspecte que es va tenir en compte, Existeix una diferència significativa entre la manera d'actuar dels nois i de les noies davant els conflictes. Els nois s'involucren més en els conflictes que les noies, ja que actuen d'una manera més violenta i agressiva (de Ocáriz et al, 2014). Els resultats ens indiquen que el gènere masculí va provocar més conductes conflictives que el gènere femení o entre les interaccions entre gèneres.
- Conflictes més freqüents: Els conflictes entre estudiants i professors poden estar relacionats amb la disciplina i les normes establertes a l'aula, el tipus d'avaluació o la comunicació entre docent alumne (Guillamón et al, 2022). Els conflictes que han sigut més freqüents durant el període d'observació en els dos grups han sigut:
 - No seguir les normes: és la causa més freqüent que ha provocat conflictes a les dues classes. Aquesta falta de seguir les regles provocava disputes i alterava el ritme de les classes i de les activitats proposades pel docent.
 - Fer trames: El fet que els alumnes hagin intentat obtenir avantatges injustos davant altres companys i companyes, ha anat provocant enfrontaments entre els diferents membres del grup classe, afectant així l'ambient de la classe.
 - Disputes sobre la formació dels grups: Les diferències a l'hora de crear els grups provocava tensions i enfrontaments entre els companys i companyes del grup classe.
- Respostes i resolucions davant els conflictes: Segons els resultats, el grup C cedia més a l'hora de disculpar-se, però sí que hi havia una major tendència a discutir les coses. En canvi, el grup F es disculpava més després de provocar un conflicte, ja fos cap al docent o cap als companys i companyes.

Per altra banda, els resultats també ens indiquen que es varen produir dues conductes prosocials en el període d'observació no participant. Encara que hagin sigut poques, van sorgir en les activitats cooperatives en tots dos grups. Les dues conductes prosocials varen ser dirigides cap als companys i companyes on es mostra un suport o col·laboració cap aquests. Aquest tipus d'activitat cooperativa promou la interacció entre els estudiants per

a assolir metes educatives comunes, fomentant un ambient col·laboratiu i participatiu en el procés d'aprenentatge (Slavin et al, 1999).

Fent referència a la valoració de la cohesió grupal de cada grup classe, els resultats ens indiquen algunes diferències significatives entre les dues classes. Per una banda, tenim el grup F que sembla tenir una major capacitat per a resoldre conflictes mitjançant el diàleg i l'acció de disculpar-se, la qual cosa ens indica que hi ha una major cohesió grupal. Per altra banda, tenim el grup C on es varen registrar més conflictes i tenen una menor tendència a solucionar els conflictes de manera constructiva, per tant ens indica que la cohesió grupal d'aquest grup és més dèbil que la de l'altre grup.

Per tal de voler millorar la cohesió grupal d'un grup classe i disminuir la conflictivitat a les aules, diferents estudis indiquen que l'aprenentatge cooperatiu és una metodologia eficaç. Aquest tipus d'aprenentatge proporciona millores en el rendiment dels alumnes, enfortir les seves relacions interpersonals, afavoreix l'acceptació d'aquells alumnes amb dificultats d'aprenentatge i la seva autoestima, i incrementa les oportunitats per a disminuir les desigualtats en atenció a la diversitat (Johnson i Johnson, 1994; Slavin et al, 1999; Pujolàs, 2008). Enfocant-nos en l'aprenentatge a partir de la competició, fent referència a alguns articles, és important no limitar la pràctica esportiva únicament a la competició. Estem d'acord en el fet que la competició té el seu lloc, però si durant tot el curs acadèmic els docents s'enfoquen en l'aprenentatge basat en la competició, correm el risc d'excloure a aquells estudiants amb menys habilitats, i de relegar la diversió i l'aspecte recreatiu de l'esport a un segon pla (Díez, 1995, Suárez, et al, 2003).

6.2. Resultats entrevista docents

Per donar resposta al segon objectiu específic “Analitzar com intervé el professorat d'Educació Física en els episodis de conflicte per afavorir la cohesió de grup”, duc a terme quatre entrevistes als diferents docents de l'especialitat del centre educatiu on està enfocada la meua investigació. Amb aquestes entrevistes, s'ha recopilat informació on s'expliquen les estratègies i els mètodes utilitzats pel professorat de l'especialitat, per a gestionar i resoldre conflictes en les classes d'Educació física. Per tal de presentar els

resultats de manera d'una manera més clara i visual, exposaré els resultats per blocs temàtics.

- Causes del conflicte: els diferents docents de l'especialitat, van identificar diferents causes de conflicte i falta de cohesió grupal, que són les següents:
 - Competitivitat i diferències personals: Tant l'entrevistat A com el C van mencionar la competitivitat i les diferències personals entre els alumnes com a principals causes de conflicte.
 - Malentesos i comportament: L'entrevistat B va destacar els malentesos i problemes relacionats amb el comportament i l'actitud.
 - Divisió per gèneres: L'Entrevistat D va identificar la divisió per gèneres a l'hora de dividir els diferents membres del grup classe per dur a terme les activitats plantejades, com la causa més destacada de conflicte, revelant rols i dinàmiques socials no visibles a l'aula ordinària.
- Estratègies de resolució dels conflictes: Els diferents entrevistats varen comentar algunes de les estratègies que duen a terme per a resoldre els conflictes que succeeixen a l'aula.
 - Diàleg i mediació: Els Entrevistats A i C, utilitzen el diàleg i els protocols de mediació per a entendre l'origen del conflicte i fomentar l'empatia entre els alumnes.
 - Ús del joc i l'esport: L'Entrevistat B intenta resoldre els conflictes a través del joc i l'esport, mentre que l'Entrevistat D du a terme una estratègia on forma els grups equitatius per a trencar les barreres de gènere.
- Metodologia per prevenir el conflicte: Els docents expliquen que apliquen mètodes preventius per a fomentar la cohesió grupal i ensenyar als alumnes a resoldre conflictes entre ells.
 - Activitats cooperatives: Tots els entrevistats prioritzen les activitats i treballs cooperatius per a fomentar la cohesió grupal.
 - Reducció de la competitivitat: L'Entrevistat B, destaca la importància de reduir les activitats competitives per a reduir els possibles espais de conflicte.

- Educació emocional i valors: Es posa el focus també a l'ensenyament de l'educació emocional, el respecte i la cooperació com a valors centrals de la matèria. A més, tots els entrevistats destaquen la importància de la comunicació efectiva per fomentar l'escolta, l'empatia i promoure la cohesió grupal entre companys i companyes, i prevenir els conflictes.

Per altra banda, per poder prevenir el conflicte és important poder crear un espai inclusiu i de respecte. Per això, els docents ens expliquen les següents mesures:

- Comunicació i normes clares: Els entrevistats A i C, destaquen la importància d'establir normes de comportament des de l'inici de curs i anar recordant-les contínuament. A més, l'entrevistat D, penalitza qualsevol mostra de mal comportament per a mantenir un ambient de respecte. Per altra banda, l'Entrevistat B, destaca la importància que és la figura del docent, ja que és un referent de respecte i igualtat pels alumnes.

Després de presentar els resultats de les entrevistes, podem observar que les estratègies i els mètodes que du a terme el professorat de l'especialitat per gestionar els diferents conflictes i promoure la cohesió grupal se centren en elements com el diàleg, la mediació, les activitats cooperatives i el fet de crear un ambient inclusiu i de respecte a les aules.

Per això mateix, vull fer referència a les comunitats d'aprenentatge que tenen la finalitat de voler superar les desigualtats a l'aula, aconseguir una educació de qualitat per a totes i tots, procurar una societat igualitària, intercultural i solidària, desenvolupar la capacitat de diàleg i crítica i garantir els aprenentatges valorats socialment (Collado, 2015; Pulido et al, 2006). Mitjançant pràctiques inclusives, igualitàries i dialògiques, el que busquen és desenvolupar una societat més justa, intercultural i solidària.

Comunitats d'Aprenentatge, pren actuacions que a escala internacional presenten un grau més que acceptable d'èxit escolar i de millora de la convivència; que donen resultats positius per a l'alumnat, sense importar el grau d'innovació sinó la seua qualitat (Elboj, 2002, cfr, Collado, 2015).

Aquesta alternativa educativa ens presenta una altra possibilitat d'educació per a combatre amb el conflicte a l'aula, a part de l'execució i marginació. Normalment, en molts de centres, quan un alumne provoca conflictes, no mostra gens interès o interromp les classes, els docents els treuen de l'aula. D'aquesta manera s'està provocant la segregació en els grups classe. En el centre Joan Pelegrí, tenen una normativa per afrontar els conflictes a l'aula que consisteix en el fet que els docents tenen una plataforma (espai on tenen accés els tutors legals de l'alumnat) on poden posar "alèxies" als alumnes. Les alèxies són avisos pels alumnes, el centre i tutors legals que l'alumne no s'està portant bé i està creant un conflicte a l'aula. Quan hi ha un màxim de tres alèxies, el centre escriu una carta a la família informant del que està succeint, i si es dona el fet que hi ha alguna sortida escolar l'alumne quedarà en el centre sense poder anar amb els seus companys i companyes.

Aplicar l'aprenentatge dialògic seria una estratègia pedagògica que podria servir afrontar els episodis de conflicte i fomentar la cohesió de grup. En aquest tipus d'aprenentatge es fomenta l'educació a partir de la interacció i el diàleg entre les persones per poder construir coneixement. Les persones aprenen generalment a través de la comunicació i l'intercanvi d'idees. Quan ens comuniquem i establim un diàleg el que estem fent és donar significat a la nostra realitat i construïm coneixement des d'un punt social i intersubjectiu i després ho interioritzem com a un coneixement propi. D'aquesta manera, es promou una educació inclusiva, la solidaritat, el treball en equip, fomenta el desenvolupament de la capacitat crítica i reflexiva, i permet la transformació social a través de l'educació.

Així doncs, és important que els docents facilitin eines a l'alumnat per aprendre a dialogar i a resoldre els conflictes que sorgeixen a l'aula a partir de diferents d'estratègies pedagògiques on els alumnes aprenguin a treballar en conjunt a partir del respecte i el diàleg.

6.3. Resultats qüestionari dirigit a l'alumnat

Per donar resposta al tercer i últim objectiu específic “analitzar si el treball cooperatiu contribueix a la reducció de conflictes, això com en la millora de la cohesió de grupal”, he dut a terme un preqüestionari i un postqüestionari dirigit a l'alumnat de 2n d'ESO. Aquests es van realitzar abans i després de la meua intervenció com a docent durant les pràctiques II. Aquestes sessions dutes a terme, estaven enfocades en el treball cooperatiu.

Es va realitzar el pre i post qüestionari a un total de 48 i 49 alumnes de dos grups classe de 2n d'ESO. El grup classe de 2n ESO F, varen contestar 22 alumnes el preqüestionari i 26 el postqüestionari, i del grup C, varen contestar 26 el preqüestionari i 23 el postqüestionari. Les preguntes que es duïen a terme estaven basades majoritàriament en el qüestionari validat que va dur a terme Montzis (2015), on es demana el lloc de naixement, l'edat, el gènere, la percepció de conflictes, les reaccions i les estratègies de resolució davant d'aquests. Sí que cal mencionar, que en el postqüestionari sí que vaig modificar alguna de les preguntes, i en vaig incloure d'altres enfocades més a l'experiència que havia tingut l'alumna sobre el treball cooperatiu durant el meu període com a docent.

Com en l'apartat d'anàlisi s'han exposat els gràfics i tots els percentatges de tots els resultats dels qüestionaris, a continuació només destacaré aquells que considero que són més rellevants i faré una interpretació dels resultats.

Per tal de contextualitzar les característiques dels dos grups classe, cal mencionar que la majoria dels alumnes són nascuts a Barcelona, encara que també hi ha alumnes d'altres regions. En els dos grups hi ha alumnes entre 13 i 14 anys, i la distribució de gènere és bastant equitativa entre tots dos grups.

Per donar resposta a l'objectiu mencionat anteriorment, els resultats dels dos qüestionaris ens suggereixen que utilitzar estratègies pedagògiques basades en el treball cooperatiu té un impacte positiu en la reducció de conflictes i en la millora de la cohesió grupal. Entre el preqüestionari i el postqüestionari hi ha canvis significatius entre els percentatges de les respostes dels alumnes sobre els conflictes i les seves reaccions davant aquests.

Fent referència als resultats dels qüestionaris, un dels ítems més destacats en aquest aspecte, seria la disminució del percentatge dels alumnes que ha respost les preguntes sobre el conflicte. Abans de la intervenció com a docent, un 41,7% dels alumnes va seleccionar l'opció en la qual destacava el fet que a vegades se sentia afectat o afectada pel comportament dels seus companys i companyes, però després de la intervenció, sí que aquest percentatge es va reduir a un 38,8%. Aquest canvi ens indica que el treball cooperatiu dut a terme a les sessions va contribuir a la millora de la convivència entre els diferents membres del grup classe i a un ambient més positiu.

Quant als motius de conflicte, el motiu principal que continua triant l'alumnat majoritàriament és "no fer cas al mestre/a", sí que es pot veure una petita reducció en el percentatge, passant d'un 66,7% en el preqüestionari a un 57,1% en el postqüestionari. A més, les burles per aspecte físic, falta d'habilitats entre altres que en el preqüestionari varen sortir uns resultats significatius, es pot interpretar una possible millora en el postqüestionari referint-nos a l'acceptació de les diferències que hi pugui haver entre l'alumnat.

Per altra banda, en les estratègies de resolució dels conflictes també s'ha mostrat una millora, ja que en el preqüestionari les reaccions més votades eren "No faig cas, ignoro a la persona que m'ha molestat" amb un 45,8% i "Intent mantenir la calma, però acabo enfadant-me" amb un 39,6%, en el postqüestionari hi va haver un increment en ignorar a la persona que m'ha molestat a un 51%, i en mantenir la calma a un 40,8%. A més, es pot observar com hi ha un augment en els alumnes que varen intentar utilitzar l'estratègia del diàleg per a resoldre el problema amb un 28,6%. Per tant, aquí es pot veure com hi ha hagut una millora en la comunicació i gestió de conflicte en els alumnes. Per altra banda, seguint aquest aspecte de resolució dels conflictes, també hi va haver un augment en la preferència de resolució dels conflictes a partir del diàleg i mediació per part del docent, per la qual cosa ens donen a entendre que els alumnes veuen aquestes intervencions com efectives i justes.

Pel que fa al treball cooperatiu, s'han pogut observar resultats molt positius, on la gran majoria dels alumnes (67,3%) va contestar que no va tenir conflictes durant el treball en equip. Els altres alumnes que varen contestar que sí que hi varen haver alguns conflictes, també varen contestar amb un 44,9% varen decidir ignorar i continuar endavant, i un

20,4% varen intentar dialogar per trobar una solució al problema. Per altra banda, les estratègies utilitzades per poder assegurar la inclusió i la valoració de tots els membres de l'equip, un 44,9% va votar “escoltar i respectar les opinions de tots”, un 24,5% “va fomentar la participació de tots” i un 20,4% “va promoure un ambient de col·laboració i diàleg”, ens indica que hi va haver un bon ambient inclusiu i de respecte, on la gestió de les diferències d'opinió es va dur a terme a partir del diàleg, on hi ha una millora en la capacitat de l'alumna per afrontar desacords.

Hi va haver un 93,9% que varen gaudir del treball en equip, la qual cosa ens indica que la intervenció va agradar i interessar. Aquesta experiència positiva dels alumnes no només millora la cohesió grupal, sinó que també fomenta les habilitats socials i col·laboratives entre els diferents membres del grup classe. A més, provocar interès i motivació cap al treball cooperatiu.

Per concloure, els resultats d'aquests qüestionaris ens destaquen que el treball cooperatiu és una metodologia efectiva per a millorar la cohesió grupal i reduir els conflictes en el context de les classes d'Educació física. L'ús d'estratègies basades en l'aprenentatge cooperatiu pot ser beneficiosa no sols per a la dinàmica de l'aula sinó també per al desenvolupament d'habilitats socials, actitudinals i de valors, a part de proporcionar diferents eines com per exemple el diàleg per a la resolució de conflictes en els estudiants (Slavin, et al, 1999; Pujolàs, 2008; Johnson i Johnson, 1994).

7. Conclusions

Una vegada arribats a aquest punt, aprofitaré aquest apartat per redactar i mencionar les conclusions de la meva investigació duta a terme durant aquest període, on es donarà resposta als objectius plantejats i a la hipòtesi de l'estudi. Soc conscient que en aquesta investigació s'hauria de continuar revisant els resultats més detalladament i seguir realitzant una investigació més extensa i amplia sobre els diferents conceptes que he volgut investigar com el conflicte, l'aprenentatge cooperatiu i la cohesió grupal entre altres, per poder seguir reforçant els resultats obtinguts.

Per donar resposta als diversos objectius d'aquesta investigació:

- Detectar els principals conflictes que sorgeixen en el grup classe durant les classes d'Educació Física per avaluar la cohesió grupal.
- Analitzar com intervé el professorat d'Educació Física en els episodis de conflicte per afavorir la cohesió de grup.
- Analitzar quins són els aspectes que perjudiquen o beneficien la cohesió de grup.

Arribem a les següents conclusions:

- Els resultats obtinguts a partir dels qüestionaris dirigits a l'alumnat i del full d'observació no participativa, ens indiquen que l'aprenentatge cooperatiu provoca un impacte significatiu quant a la cohesió grupal. Aquesta metodologia, no només ajuda a reduir els conflictes que sorgeixen a l'aula, sinó que també millora l'ambient i les relacions interpersonals dels alumnes fomentant un ambient inclusiu i de respecte. Aquesta reducció de conflictes s'ha atès que els alumnes han après a resoldre les diferències que podien haver-hi entre els companys i companyes a partir del diàleg o de la mediació. De fet, els alumnes que varen participar en les sessions basades en el treball cooperatiu, varen aprendre a escoltar i respectar més les opinions dels altres membres del grup, a part de millorar la seva participació i col·laboració en les activitats, la qual cosa ajuda a fomentar la cohesió grupal.

- El full d'observacions no participatiu, ens ha ajudat a identificar que els conflictes més comuns dels dos grups a les classes d'Educació física estan relacionats amb no complir les normes, les trames i les disputes a l'hora de formar grups. A més, hem pogut descobrir que aquests conflictes es donen majoritàriament a la part central de la sessió on el docent va explicant les activitats que fan al llarg de la classe. Per altra banda, es va identificar que hi havia una gran diferència entre els conflictes segons el gènere, ja que els nois són més propensos a tenir conductes conflictives.
- Gràcies a les entrevistes amb els docents hem pogut descobrir les diferents estratègies que duen a terme el professorat per a gestionar i resoldre els conflictes que sorgeixen a les classes d'Educació física. El diàleg i la mediació són les dues eines més utilitzades per ajudar els docents a entendre l'origen dels conflictes i fomentar l'empatia entre l'alumnat. També, es va destacar el fet d'establir normes de comportament clares i crear un ambient inclusiu i de respecte des de l'inici de curs.
- Els resultats obtinguts a partir de les diferents tècniques ens indiquen que tant competitivitat excessiva com les diferents personals poden afectar negativament la cohesió grupal i l'ambient inclusiu i respectuós a l'aula. No obstant això, s'ha pogut observar i identificar que l'ús d'activitats cooperatives, així com l'aprenentatge d'habilitats socials, actituds i valors, són elements que ajuden a fomentar la cohesió grupal. A més, s'ha destacat que la comunicació efectiva conjuntament amb la creació d'un ambient de respecte i col·laboració també són factors que ajuden a millorar la cohesió grupal.

Per altra banda, tenim la hipòtesi de la investigació que plantejava la següent afirmació de "L'aprenentatge cooperatiu contribueix a la cohesió grupal en l'àmbit de l'Educació física". Al llarg d'aquesta investigació i gràcies a totes les dades obtingudes a partir de les diferents tècniques de recollida d'informació, es treu a la conclusió que la cohesió grupal es pot promoure de manera efectiva mitjançant estratègies pedagògiques basades

en l'aprenentatge cooperatiu. Aquesta no només ajudaran a millorar la cohesió grupal, sinó que també ajuden a desenvolupar habilitats socials i a resoldre els conflictes a partir del diàleg. A part de la mediació per part del professorat enfocada en el diàleg, la mediació i creant un espai inclusiu i respectuós en les sessions d'Educació física.

Per concloure, aquesta investigació demostra que l'aprenentatge cooperatiu és una eina pedagògica eficaç entre moltes altres per fomentar la cohesió grupal en les classes d'Educació física. La reducció de conflictes i la millora de les relacions interpersonals dels diferents membres del grup classe ens suggereix que l'aprenentatge cooperatiu i una intervenció adequada per part del professorat pot ajudar a canviar la dinàmica d'un grup classe conflictiu, i promoure un ambient de respecte, inclusió, col·laboració i cohesió.

8. Limitacions de l'estudi i futures línies d'investigació

Quant a les limitacions que he anat trobant al llarg del procés d'investigació, una de les principals ha estat el temps. El fet de disposar un període de temps reduït i molt tancat ha dificultat poder expandir i reforçar tots els resultats i conclusions als que he arribat, ja que considero que la meua investigació s'hauria de dur a terme en un període més llarg per a poder observar, analitzar i així aconseguir més dades a partir de les diferents tècniques de recollida d'informació. Aquest aspecte temporal em va limitar considerablement els resultats del full d'observació no participativa, perquè observar només sis sessions pot no ser suficients per captar i entendre els conflictes individuals o grupals que hi puguin haver. També, m'hauria agradat observar altres grups classe amb altres docents de l'especialitat per observar si el comportament dels alumnes canviava segons el docent que tinguessin.

Una altra de les limitacions que considero que he tingut, ha sigut amb el qüestionari dirigit a l'alumnat, ja que el nombre de participants entre el preqüestionari i el postqüestionari va variar a causa de l'absència de molts alumnes, la qual cosa podria haver afectat els resultats obtinguts. A més, tampoc podíem controlar les possibles influències externes que també poden haver afectat els resultats.

Pel que fa a les entrevistes al professorat, tot i haver pogut fer les entrevistes a tots els docents de l'especialitat del centre, considero que es podria ampliar el nombre d'entrevistes i incloure professorats d'altres centres per poder arribar a obtenir altres perspectives, ja que cada docent té una formació i una experiència completament diferent.

Per això mateix, una de les línies futures que podria sorgir de la meva investigació, és ampliar la temporalitat de la investigació i poder reforçar amb més dades i informació els resultats que obtingut al llarg d'aquest estudi.

9. Agraïments

En primer lloc, vull donar les gràcies a l'Escola Joan Pelegrí per haver-me donat l'oportunitat de dur a terme aquesta investigació. A més, agrair la participació del professorat i els alumnes que han participat en la meva investigació, la vostra col·laboració i suport en aquest projecte.

També, vull donar les gràcies al meu mentor, que m'ha guiat amb paciència i motivació al llarg d'aquest procés. El seu acompanyament m'ha ajudat a superar obstacles i continuar endavant en tot moment. A més, m'ha impulsat a seguir creixent com a professional.

Per acabar, vull destacar la valoració final del meu treball i el que ha representat per a mi. Aquesta investigació no només ha sigut una oportunitat per aprofundir en un tema que m'apassiona i que m'agradaria poder participar en futures investigacions relacionades amb el tema, sinó que també m'ha aportat un creixement en l'àmbit professional i formatiu. M'ha permès desenvolupar habilitats d'investigació, anàlisi i comunicació, així com ampliar el meu coneixement en l'àmbit de l'Educació Física. Així mateix, m'ha proporcionat una visió més profunda sobre la importància de promoure la cohesió grupal i l'aprenentatge cooperatiu en l'entorn educatiu.

10. Referències Bibliogràfiques

Abreu, J. L. (2012). Constructos, Variables, Dimensiones, Indicadores & Congruencia (Constructs, Variables, Dimensions, Indicators & Consistency). *Daena: International Journal of Good Conscience*, 7(3), 123-130.

Allport, GW, Clark, K. y Pettigrew, T. (1954). La naturaleza del prejuicio.

Antonio, G. P. J. (2016). *Técnicas e instrumentos para la recogida de información*. Editorial Uned.

Aranda, A. F., Pastor, V. M. L., Omeñaca, J. V. R., & Callado, C. V. (2008). *La resolución de los conflictos en ya través de la educación física* (Vol. 251). Graó.

Barrero, J. A. M., Valenzuela, A. V., & Pedreño, N. B. (2017). El modelo de responsabilidad personal y social. Variables de estudio asociadas a su implementación. *EmásF: revista digital de educación física*, (49), 60-77.

Binda, N. U., & Balbastre-Benavent, F. (2013). Investigación cuantitativa e investigación cualitativa: buscando las ventajas de las diferentes metodologías de investigación. *Revista de Ciencias económicas*, 31(2), 179-187.

Bohórquez Gómez-Millán, M. R., Delgado Vega, P., & Fernández Gavira, J. (2017). Rendimientos deportivos auto y heteropercibidos y cohesión grupal: un estudio exploratorio. *Retos*, 31, 103-106.

Bovi, F., Palomino, A., & Henríquez, J. J. G. (2008). Avaluació i contrast dels mètodes d'ensenyament tradicional i lúdic. *Apunts. Educació física i esports*, 4(94), 29-36.

Burgués, P. L., Llanes, J. M., & Guiu, G. F. (2013). Juegos deportivos y emociones. Propiedades psicométricas de la escala GES para ser aplicada en la Educación Física y el Deporte. *Revista de investigación educativa*, 31(1), 151-165.

Campaña Estrella, J. M., Portillo Portillo, D. N., Solarte Romo, D. D. M., & Libardo Torres, C. (2009). El conflicto escolar como desafío para la transformación.

Carballo, R. F. (2001). La entrevista en la investigación cualitativa. *Pensamiento actual*, 2(3).

Carron. A. V. Brawley. L. R. y Widmeyer. W. N. (1998). The measurement of cohesiveness in sport groups. En J. L. Duda (Ed.), *Advances in sport and exercise*

psychology measurement (pp. 213-226). Morgantown, WV: Fitness Information Technology.

Colado Sánchez, J. C. (2002). Contextualització, definició i característiques de la gimnàstica aquàtica. *Apunts. Educació física i esports*.

Collado Vergara, M. Á. (2015). Què són les comunitats d'aprenentatge.

Daros, W. R. (2002). ¿ Qué es un marco teórico?. *Enfoques*, 14(1), 73-112.

De Haro, A. E., & Pérez, A. A. (2012). Las actividades acuáticas como contenido de la Educación Física en la Enseñanza Secundaria: un estudio sobre sus potencialidades y límites a través de la óptica del profesorado de educación física de la Región de Murcia. *Revista de Investigación Educativa*, 30(2), 323-346.

de Ocariz Granja, U. S., Burgués, P. L., Otero, F. L., Rodríguez, A. C., & Bardavío, J. S. (2014). ¿ Por qué te peleas? Conflictos motores y emociones negativas en la clase de Educación Física: el caso de los juegos de oposición. *Educatio Siglo XXI*, 32(1 Marzo), 71-90.

De Prada, J., & López, J. (2008). La mediación como estrategia de resolución de conflictos en el ámbito escolar. *Documentación social*, 148, 99-116.

Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica. DOGC núm. 8762. <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/8762/1928585.pdf>

Del Castillo, M. (1997). Reflexiones en torno a la actividad acuática en educación infantil. *Apunts. Educación Física y Deportes*, (48), 34-46

Díez, M. D. G., Callado, C. V., Arranz, M. I. F., & García, M. P. C. (1995). El juego no competitivo como recurso didáctico en el currículo escolar de educación física. *RIFOP: Revista interuniversitaria de formación del profesorado: continuación de la antigua Revista de Escuelas Normales*, (22), 51-60.

Dobbs, D., & de Kitra Cahana, F. (2011). Cerebro adolescente. *National Geographic–Brasil*, ano, 12, 46-69.

Erikson, EH (1994). *Identidad: Juventud y crisis* . WW Norton y compañía.

Fernández-Río, J. (2015). El Modelo de Responsabilidad Personal y Social y el Aprendizaje Cooperativo. Conectando Modelos Pedagógicos en la teoría y en la práctica de la Educación Física. In *Actas del IV Congreso Internacional de Educación Física. Querétaro, México*.

Gaete, V. (2015). Adolescent psychosocial development. *Revista Chilena de Pediatría*, 86(6), 436–443. <https://doi.org/10.1016/j.rchipe.2015.07.005>

García Quinteiro, E. M. (2021). Modelo de medida de la cohesión adaptado al ámbito deportivo español.

Gil, X., García, E., & Rodríguez, G. (1995). Anàlisi de dades en la investigació etnogràfica. *Temps d'Educació*, 61-82.

Guillamón, M. I. R., & Prieto, M. F. (2022). Convivencia, conflictos y mediación escolar en educación secundaria: estudio de caso. *AZARBE, Revista Internacional de Trabajo Social y Bienestar*, (11), 57-66.

Iglesias Cantera, M. R. (2012). El Medio Acuático en Educación Infantil 6 Meses-6 Años. Trabajo Fin de Grado, Universidad de Valladolid. Recuperado de <https://uvadoc.uva.es/bitstream/handle/10324/2755/TFG-L151.pdf%3Bjsessionid=C9CE422638D5321239E0AF00E585F640?sequence=1>

Janot, J. B., Alsina, A. C., & Ferreres, J. O. (2007). El joc tradicional a la iconografia filatèlica. *Aloma: revista de psicologia, ciències de l'educació i de l'esport Blanquerna*, 71-93.

Johnson, D., Johnson, R., i Holubec, E. (1999): Los nuevos círculos del aprendizaje. La cooperación en el aula y la escuela. Buenos Aires: Aique.

León del Barco, B., Felipe, E., Iglesias, D., & Latas Pérez, C. (2011). El aprendizaje cooperativo en la formación inicial del profesorado de Educación Secundaria. *Revista de Educación*.

Luquin, A. C., Hastie, P. A., & de Ojeda Pérez, D. M. (2011). El modelo de educación deportiva sport (education model).¿ Metodología de enseñanza del nuevo milenio?. *Revista Española de Educación Física y Deportes*, (395), 63-63.

Marcos, FML, Sánchez-Miguel, PA, Sánchez-Oliva, D., Alonso, DA y Calvo, TG (2013). El liderazgo y el clima motivacional del entrenador como antecedentes de la cohesión y el rol percibido en futbolistas semiprofesionales. *Revista de Psicología del Deporte* , 22 (2), 361-370.

Mateos, M. E., Remón, Á. L. C., Lozano, J. A. S., & Pérez, J. M. G. (2013). L'ensenyament de l'esport escolar en Educació Secundària segons la formació inicial del professorat. *Apunts. Educació física i esports*, 2(112), 72-81.

Merino, R. G., & Mora, J. L. (2022). La hibridación de los modelos pedagógicos de aprendizaje cooperativo y educación aventura como estrategia didáctica para la mejora de la convivencia y la gestión de conflictos en el aula: una experiencia práctica desde las clases de educación física y tu. *Retos: nuevas tendencias en educación física, deporte y recreación*, (43), 1037-1048.

Monzonís Martínez, N. (2015). La Educación Física como elemento de mejora de la Competencia Social y Ciudadana. Investigación-Acción en torno a la aplicación de un programa basado en la prevención y resolución de conflictos desde el área Educación Física.

Muuss, R. E. (1967). Jean Piaget's cognitive theory of adolescent development. *Adolescence*, 2(7), 285.

Omeñaca, J. V. R. (2014). *La Educación en valores desde los deportes de equipo: estudio de la aplicación de un programa sistémico en un grupo de Educación Primaria* (Doctoral dissertation, Universidad de La Rioja).

Peiró Velert, C., & Julián Clemente, J. A. (2015). Los modelos pedagógicos en educación física: un enfoque más allá de los contenidos curriculares. *Tándem: Didáctica de la educación física*.

Pérez Romero, M. (2017). Gestión de conflictos en el aula: investigación e intervención para alumnos de 6º de Primaria.

Pino Pastor, L. (2023). La cohesión grupal como impulsora de un buen clima de aula.

Polanía Reyes, C. L., Cardona Olaya, F. A., Castañeda Gamboa, G. I., Vargas, I. A., Calvache Salazar, O. A., & Abanto Vélez, W. I. (2020). Metodología de investigación Cuantitativa & Cualitativa.

Prenda, N. P. (2011). El aprendizaje cooperativo y sus ventajas en la educación intercultural. *Hekademos: Revista educativa digital*.

Pujolàs Maset, P. (2012). Aulas inclusivas y aprendizaje cooperativo.

Pujolàs Maset, Pere (2008). 9 ideas clave. El aprendizaje cooperativo. Graó de irif, S.L.

Pujolàs, P. (2008). El aprendizaje cooperativo como recurso y como contenido. *Aula de innovación educativa*, 170, 37-41.

Pulido, C., & González, O. R. (2006). Les Comunitats d'Aprenentatge: escola i educació social integrades?. *Educació social. Revista d'intervenció socioeducativa*, (32), 79-92.

Rocamora, I. (2021). *Modelos Pedagógicos en Educación Física. Educación Deportiva y Aprendizaje Cooperativo en Educación Primaria* (Doctoral dissertation, Universidad de Castilla-La Mancha). (<https://ruidera.uclm.es/server/api/core/bitstreams/48bafae8-e286-4851-a088-f21f2ac0f674/content>)

Rodríguez Ruano, D. (2023). La cooperació i el treball en equip a l'Educació Física: un viatge biogràfic i narratiu a l'educació secundària. (http://repositori.uvic.cat/bitstream/handle/10854/7325/tesdoc_a2022_rodriguez_david_cooperacio_treball.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Ruiz Palomo, M., Luis Rico, M. I., Torre Cruz, T. D. L., Escolar Llamazares, M. D. C., Huelmo García, J., Jiménez Eguizábal, A., ... & Berbén Sáiz, S. (2019). Sociograma sobre las relaciones cognitivas, afectivas y sociales que se producen dentro del aula (SR-CASA).

Ruiz, M. J. C., & Palomino, M. D. C. P. (2015). Cuestionario para futuros docentes de Educación Secundaria acerca de las percepciones sobre atención a la diversidad: Construcción y validación del instrumento. *Estudios sobre educación*, 29, 165-189.

Sabiote, C. R., Llorente, T. P., & Pérez, J. G. (2006). La triangulación analítica como recurso para la validación de estudios de encuesta recurrentes e investigaciones de réplica

en Educación Superior. *RELIEVE-Revista Electrónica de Investigación y Evaluación Educativa*, 12(2).

Sáez de Ocáriz Granja, U. (2011). Conflictos y educación física a la luz de la praxiología motriz. Estudio de caso de un centro educativo de primaria.

Slavin, R. E., & Johnson, R. T. (1999). *Aprendizaje cooperativo: teoría, investigación y práctica* (p. 223). Buenos Aires: Aique.

STRASBURGER, V. C. y WILSON, B. J. (2002): *Children, Adolescents & the Media*, Sage Publications, 2002, pp. 14-16.

Suárez, A. D., & Moreno, A. M. (2003). Deporte escolar y educativo. *Lecturas: Educación física y deportes*, (67), 4.

Tigrero Suárez, F., Puya Lino, A., Apolinario Tomalá, C. J., & Apolinario Tomalá, D. F. (2020). La autorregulación del aprendizaje de los adolescentes y la neurodidáctica. *Revista Ciencias Pedagógicas E Innovación*, 8(2), 75–80. <https://doi.org/10.26423/rcpi.v8i2.394>

Vaello Orts, J. (2006). Resolución de conflictos en el aula. Boletín nº11.

Valencia, M. M. A. (2000). La triangulación metodológica: sus principios, alcances y limitaciones. *Investigación y educación en enfermería*, 18(1), 13-26.

Vallejo, A. P. (2005). La gestión de conflictos en el aula. Factores determinantes y propuestas de intervención. Pérez, M., & Rivera, A.(2005). *La orientación escolar en centros educativos*, 319.

Vinyamata, E. (2003). Comprender el conflicto y actuar educativamente. *Aprender del conflicto. Conflictología y educación*, 9-28.

11. Annexes

Annex 1: Descripció de les activitats de la Situació d'Aprenentatge.

1ª Sessió: Desafiament el corrent	Franja horària: 8 am a 10am
Objectius de la sessió	Material
• Fomentar la participació activa dels estudiants en les activitats. • Promoure la col·laboració i comunicació efectiva entre els membres del grup a través de la resolució conjunta de reptes. • Millorar les habilitats socials mitjançant el treball cooperatiu en equip.	• Chromebook dels alumnes • Pissarra • Bolígraf • Tovallola • Full del marcador col·lectiu • Cronòmetre (el portarà la docent de la matèria)
Continguts a treballar	Espai
• Cohesió grupal • Habilitats d'estratègia i comunicació en grup • Investigar i experimentar l'estratègia, la tècnica i la tàctica de la velocitat • Principis hidrodinàmics	L'aula i les instal·lacions de la piscina

	
Descripció 1ª Sessió	Representació gràfica
Activitat 1: Pre qüestionari dirigit a l'alumnat A la primera sessió que vaig impartir el meu mentor em va presentar al grup classe i després vaig demanar als alumnes que agafessin els seus Chromebooks i contestessin un qüestionari que els hi havia enviat per correu electrònic.	Enllaç del qüestionari: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdCilXOFKuIfYfs6eymCuvyfpU3fwo4zsHIlcVFN4FG_pqgA/viewform?usp=sf_link

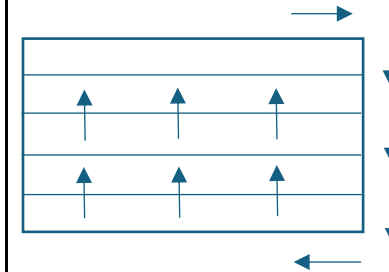
Activitat 2: Escalfament

Dividirem el grup classe en tres grups per fer l'escalfament. Es col·locaran al lateral més llarg de la piscina.

La direcció de l'escalfament no serà horitzontal com normalment, sinó que el faran vertical i utilitzarem les tires que divideixen els carrils com a eina per variar i jugar amb els diferents moviments.

Variants de l'escalfament:

- Passarem per damunt de les tires
- Passarem d'esquena per damunt de les tires i respirarem a cada espai.
- Passarem per sota de les tires 1 a 1.
- Alternarem les tires i passarem una per baix i l'altre per dalt.
- Passarem d'esquena per sota de les tires 1 a 1.
- Ara intentarem aguantar el màxim per davall de les tires i bussejar aguantant la respiració fins al final.
- Tornarem a fer el mateix que l'anterior però d'esquena.

Una vegada acaben els moviments dirigits i plantejats per la docent, surten i tornen a les files caminant per tenir un moment per respirar i descansar.	
Activitat 3: Marcador col·lectiu Es comença l'activitat amb l'explicació de l'activitat de la docent i el suport de la pissarra. Després es dividirà el grup classe en cinc grups. Aquest, estaran formant per la docent per així aconseguir que els alumnes vagin amb companys i companyes amb qui sovint no interactuen o treballen. Una vegada estiguin realitzats els grups, cada equip haurà de triar una capitana o un capità que s'encarregui d'escriure els resultats de cada company al full conjunt de cada equip. A continuació, es comenta en què consisteix el repte 1 amb tot el grup classe per si hi ha algun dubte, i acte seguit es demanarà als equips que es col·loquin per començar el repte 1. Una vegada han finalitzat anirà tot l'equip al full conjunt del marcador col·lectiu i el capità o capitana escriurà els resultats de tots els membres de l'equip.	Recurs: Annexe 2

Es durà a terme la mateixa organització en tots els reptes. Quan ja han finalitzat tots els reptes, hauran de contestar la pregunta que surt al final del marcador i fer l'autoavaluació comentant el que ha succeït durant l'activitat amb tots els membres de l'equip.	
--	--

2ª Sessió: Explorem!	Franja horària: 8 am a 10am
Objectius de la sessió	Material
• Fomentar la participació activa i incentivar la motivació dels estudiants. • Promoure la cohesió del grup i la interacció entre els diferents membres del grup classe. • Utilitzar l'estratègia i la tàctica per resoldre els diferents desafiaments.	• Pissarra
Continguts a treballar	Espai
• Treballar la flotació	Les instal·lacions de la piscina

- Els principis hidrodinàmics i la tècnica de la velocitat
- Cohesió grupal i habilitats comunicatives

Descripció 2ª Sessió

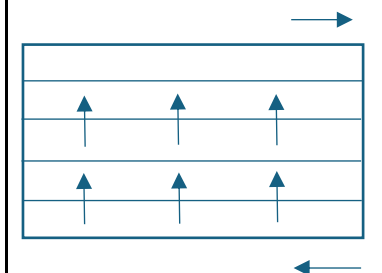
Representació gràfica

Activitat 1: Escalfament

Dividirem el grup classe en tres grups per fer l'escalfament. Es col·locaran al lateral més llarg de la piscina.

La direcció de l'escalfament no serà horitzontal com normalment, sinó que el faran vertical i utilitzarem les tires que divideixen els carrils com a eina per variar i jugar amb els diferents moviments.

Variants de l'escalfament:

- Passarem per damunt de les tires
- Passarem d'esquena per damunt de les tires i respirarem a cada espai.
- Passarem per sota de les tires 1 a 1.
- Alternarem les tires i passarem una per baix i l'altre per dalt.
- Passarem d'esquena per sota de les tires 1 a 1.
- Ara intentarem aguantar el màxim per davall de les tires i bussejar aguantant la respiració fins al final.
- Tornarem a fer el mateix que l'anterior però d'esquena.

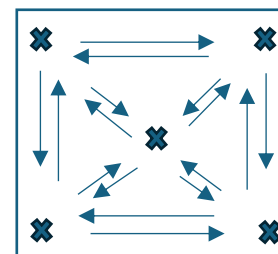
Una vegada acaben els moviments dirigits i plantejats per la docent, surten i tornen a les files caminant per tenir un moment per respirar i descansar.

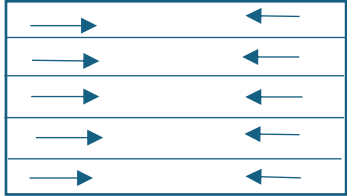
Activitat 2: Joc de les cinc puntes

Es dividirà la classe en cinc grups, organitzats per la docent.

Cada grup triarà un nom d'equip i li comunicarà a la docent. Una vegada han passat tots els equips,

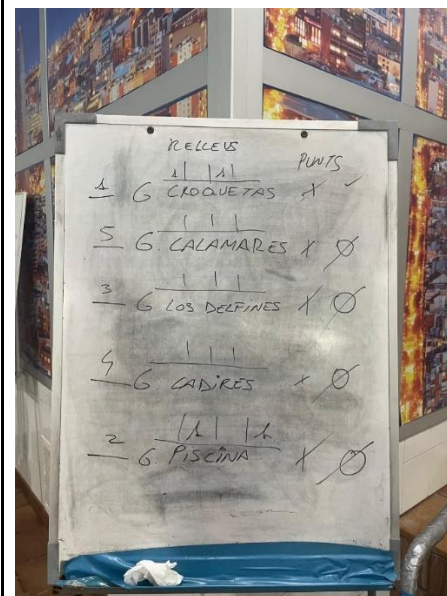
Se situen en una de les diferents puntes de la zona delimitada pel joc.

Una vegada estan col·locats els diferents equips, la docent farà una conta enrere i els diferents equips hauran de canviar-se de cap de cantó sense coincidir amb un altre grup. • Abans de fer el canvi, els diferents equips tindran uns 30 segons per pensar quina estratègia faran servir per canviar de punta, i quines triaran. • Cada equip disposarà de dues vides.	
Activitat 3: Relleus Mantenint els mateixos equips, es durà a terme l'activitat de relleus. Aquesta consistirà en quatre variants diferents: • Hauran de transportar uns pesos d'espuma proporcionada per la docent nadant amb estil que prefereixin. • Hauran de transportar una pilota proporcionada per la docent nadant amb estil que prefereixin. • Hauran de transportar una pala proporcionada per la docent, i l'hauran de portar sota els glutis.	

- Hauran de nadar en l'estil que prefereixi cada membre de l'equip amb l'ajuda d'aletes, proporcionades per la docent.

L'ordre dels diferents relleus és estratègic, ja que la finalitat d'aquesta activitat a part de voler fomentar la convivència, les habilitats socials i la cohesió del grup classe, també vol ensenyar als alumnes l'element de la velocitat i com el fet de portar elements ens ajuda o dificulta aquesta velocitat dins l'aigua.

3ª Sessió: Realitzem el rescat	Franja horària: 8 am a 10am
Objectius de la sessió	Material
• Promoure la cohesió del grup i la interacció entre els membres. • Millorar les habilitats socials i la comunicació efectiva.	• Chroomebook • Pissarra

• Reforçar i complementar els coneixements de primers auxilis. • Aplicar l'estratègia i la tàctica davant situacions d'emergència	• Material de primers auxilis • Tovallola • Bolígraf • Full check-list + T.A.G
Continguts a treballar	Espai
• Primers auxilis • Comunicació efectiva • Estratègia i velocitat	L'aula i les instal·lacions de la piscina
Descripció 3ª Sessió	Representació gràfica
Activitat 1: Post qüestionari dirigit a l'alumnat A la darrera sessió que vaig impartir vaig demanar als alumnes que agafessin els seus Chromebooks i contestessin un qüestionari final que els hi havia enviat per correu electrònic.	Enllaç: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf6E674ZWmHqNM3cKjiN5MPk8O40pmEOkgnp686G5kHgbC3ow/viewform?usp=sf_link

També els vaig demanar que aquesta vegada contestessin a partir de les sessions que havien dut a terme amb mi com a docent.

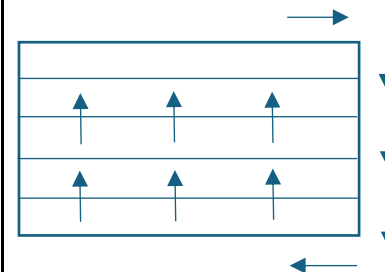
Activitat 2: Escalfament

Dividirem el grup classe en tres grups per fer l'escalfament. Es col·locaran al lateral més llarg de la piscina.

La direcció de l'escalfament no serà horitzontal com normalment, sinó que el faran vertical i utilitzarem les tires que divideixen els carrils com a eina per variar i jugar amb els diferents moviments.

Variants de l'escalfament:

- Passarem per damunt de les tires
- Passarem d'esquena per damunt de les tires i respirarem a cada espai.
- Passarem per sota de les tires 1 a 1.
- Alternarem les tires i passarem una per baix i l'altre per dalt.
- Passarem d'esquena per sota de les tires 1 a 1.

• Ara intentarem aguantar el màxim per davall de les tires i bussejar aguantant la respiració fins al final. • Tornarem a fer el mateix que l'anterior però d'esquena. Una vegada acaben els moviments dirigits i plantejats per la docent, surten i tornen a les files caminant per tenir un moment per respirar i descansar.	
Activitat 2: Primers auxilis Es dividirà la classe en cinc grups, organitzats per la docent. Cada grup triarà un nom d'equip i li comunicarà a la docent. Una vegada han passat tots els equips, Se situaran en una de les diferents puntes de la zona delimitada pel joc. Una vegada estan col·locats els diferents equips, la docent farà una conta enrere i els diferents equips hauran de canviar-se de cap de cantó sense coincidir amb un altre grup. • Abans de fer el canvi, els diferents equips tindran uns 30 segons per pensar quina estratègia faran servir per canviar de punta, i quines triaran.	Recurs: Annexe 3 i Annexe 4.

• Cada equip disposarà de dues vides.	

MESURES I SUPORTS UNIVERSALS A LES DIFERENTS SESSIONS
Les mesures universals que s’han establert per aquesta SA, és la facilitació de la informació a través de fulls informatius o amb el suport de la pissarra en tot moment, per explicar que és el que havien de realitzar a cada moment (en el cas de l’escalfament, els reptes o dels relleus). Això permet que l’alumnat en tot moment sàpiga el que ha de realitzar i tingui l’estructura de la sessió. A més, a l’inici de cada sessió s’explicarà el que es farà durant el llarg de la sessió.

Annex 2: ¿Com aplic la meva mirada d'autoavaluació crítica?

CIRCUIT DE REPTES COOPERATIUS AMB MARCADOR **COL·LECTIU**

Avui treballarem la velocitat mitjançant un circuit de reptes cooperatius. Farem 5 grups de 5 o 6 persones i ens repartirem en 5 reptes diferents. Tindreu un temps determinat per realitzar el repte i 60" per anotar al full el resultat de repeticions de cadascú. Seguidament fareu el canvi de repte. Haureu d'intentar assolir els reptes demanats entre tots els membres del grup. En finalitzar, sumareu el total de cada membre del grup per escriure el total del grup. Per acabar, veurem el resultat de tota la classe en cada repte. No oblideu la pregunta final.

Membres del grup						Total grup	Total classe
Repte 1							
Repte 2							
Repte 3							
Repte 4							

- **Repte 1:** En 5 min heu d'aconseguir fer el màxim de piscines entre tots els components del grup. Estil crol.
- **Repte 2:** En 5 min heu d'aconseguir fer el màxim de piscines entre tots els components del grup. Estil braça.
- **Repte 3:** En 3 min heu de dur d'un costat a l'altre de la piscina el màxim d'anelles que pugueu. Només pot haver-hi un membre del grup dins l'aigua en cada moment, i només es pot portar una anella per persona.
- **Repte 4:** En 4 min heu d'aconseguir portar el màxim de tables d'un costat a l'altre de la piscina sense poder-les tocar amb les mans. Haureu de dividir-vos en dos petits grups dins del vostre equip i cada grup podrà portar un màxim d'una tabla.

***Atenció:** Tots els membres del grup heu de participar en tots els reptes.

Quina organització o estratègia heu utilitzat per superar els diversos reptes amb èxit?

Autoavaluació grupal

Membres del grup:

Participació grupal (30 punts):		Puntuació grupal
Tots els membres de l'equip participen activament en els reptes (10 punts)		
Hi ha una bona coordinació i treball en equip (10 punts)		
Es fomenta la inclusió i el suport mutu entre els estudiants (10 punts)		
Acompliment en els reptes (50 punts):		Puntuació grupal
Repte 1 (10 punts)		
Repte 2 (10 punts)		
Repte 3 (10 punts)		
Repte 4 (10 punts)		
Actitud en els reptes (20 punts):		Puntuació grupal
Els estudiants mostren interès i una actitud positiva durant els reptes proposats (10 punts)		
Mostren una actitud de respecte cap als seus companys i docents (10 punts)		
Total de la puntuació del grup		

Annex 3: ¿Com actuem davant d'una situació d'emergència?

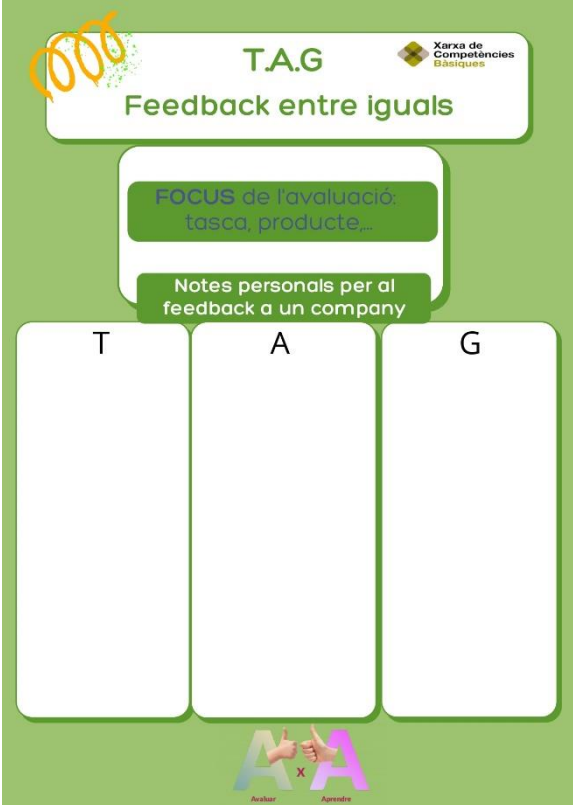
Activitat de Primers Auxilis			
Participant avaluat:			
Grup/Persona avaluadora:			
L'alumne/a...	SÍ	NO	Observacions
Reconeix la situació de la víctima de manera segura i eficaç.			
Executa la tècnica adient per socórrer a la víctima.			
Segueix els passos d'actuació en l'ordre corresponent.			
Manté una actitud adient segons el rol que du a terme.			
Respecta les regles del joc i els/les participants.			
Actua de manera adequada en el rol de socorrista.			

Dues estrelles i un desig

Annex 4: ¿Què i com els hi podem recomanar als companys?

T.A.G. – Feedback entre iguals.

T.A.G.
Feedback entre iguals

FOCUS de l'avaluació:
tasca, producte,...

Notes personals per al
feedback a un company

T	A	G

Algunes pistes per al feedback...

Tell
something you like

- La millor part del teu treball és...perquè...
- M'agrada molt aquesta part del treball...perquè...
- El que li dona qualitat al teu treball és...perquè...
- Hi ha una cosa que trobo molt interessant... perquè...
- El que has fet molt bé és...perquè
- Es veu molt esforç reflexió en...
- M'ha agradat la manera amb que...perquè...
- Vull posar en valor....
- La teva forma de pensar evidencia...
- Presentes bons exemples de....i ajuden a...
- La part més sòlida del treball és...perquè...
- He gaudit molt amb...perquè...

Ask
a question

- M'agradaria que m' aclarissis...perquè...
- No acabo d'entendre que vols dir amb....
- Em pregunto perquè...
- Li estic donant voltes a...
- Podries posar-me un altre exemple o situació en què....?
- Com em podries explicar d'una altra manera...
- Com demostraries o justificaries.....?
- Quins arguments em donaries per complementar...
- Què vas tenir en compte per decidir...?
- Quin procés o decisions vas prendre per...
- Necessito més informació sobre... perquè...
- Quina relació hi ha entre.....i?

Give
a suggestion

- Una cosa que et proposo millorar és...perquè...
- Penso que la propera passa podria ser...perquè...
- La qualitat del teu treball milloraria si...
- Valoro molti ho podries aprofitar per...
- He vist...i una alternativa podria ser....
- La teva argumentació quedaria reforçada si...
- Valora afegir....
- En lloc de... perquè no...?
- Potser afegint/ traient... ajudaria a...
- Què passaria si...

Nota. T.A.G. – Feedback entre igual segons Xarxa de competències bàsiques